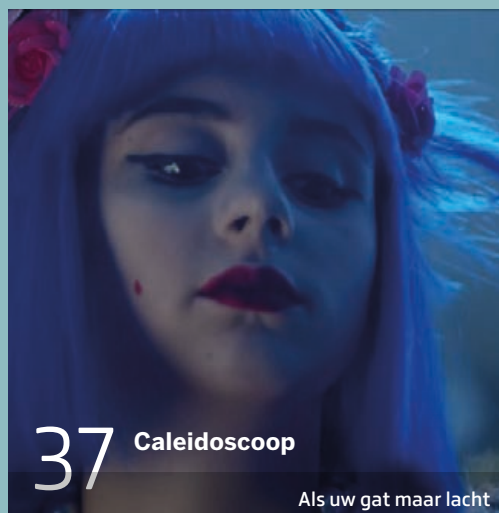

Het Nederlands Filmfonds in 2023 jaarverslag

Het Nederlands Filmfonds in 2023

jaarverslag

“Je moet als kunstenaar uit je comfort zone durven stappen.”

Inhoud

Introductie	4
Gesteunde filmproducties en filmactiviteiten 2022	6
HST 1 Selective Funding	8
HST 2 Production Incentive	16
HST 3 Talentontwikkeling	20
HST 4 Internationalisering	27
HST 5 Professionalisering	33
HST 6 Vernieuwing	35
HST 7 Zichtbaarheid	43
HST 8 Organisatie	46
Bijlagen	
50 Verslag Raad van Toezicht	
51 Governance & Financiën	
58 Samenwerking cultuurfondsen	
64 In release / in première	
68 Samenstelling organisatie	

12 Interview
Nena van Driel

“Ik ben nog elke keer het wiel aan het uitvinden”

22 Interview
Educatiehubs
Film hoort in het onderwijs

Dearest Fiona

Gerlach

34 Verduurzaming
filmproducties

“Thuthuka was vanaf het begin een gelijkwaardige samenwerking”

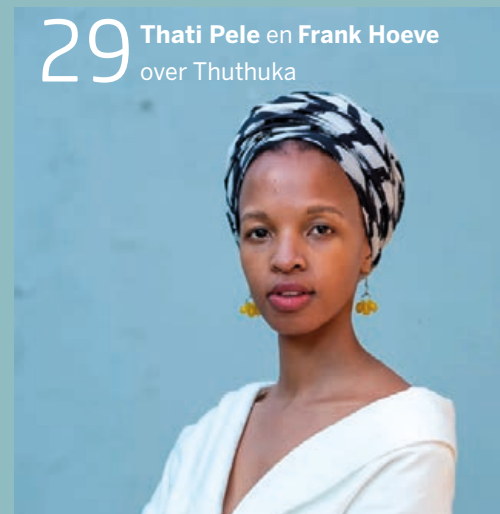
Anouschka

45 Meer zicht op publiek

De wilde Noordzee

16 Production Incentive

29 Thathi Pele en Frank Hoeve
over Thuthuka

Introductie

Maart 2024

Het Nederlands Filmfonds in 2023

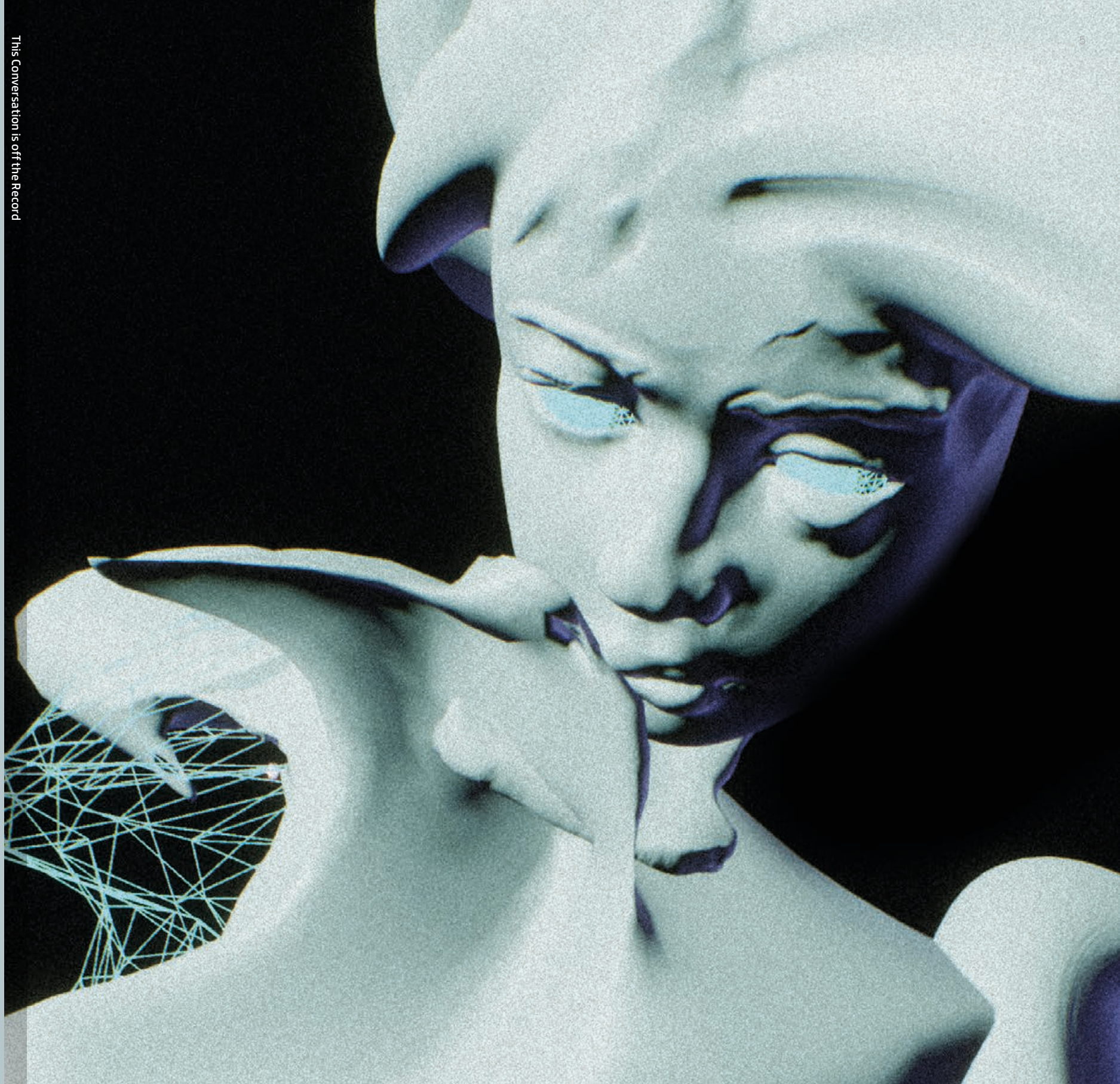
Het was een jaar vol beweging, zowel voor de filmsector als het Filmfonds. Met de coronajaren achter de rug waren we als sector weer volop aan het werk. De omzet van onze nationale audiovisuele industrie steeg naar een recordhoogte van € 1,2 miljard. In 2023 gingen meer dan dertig miljoen mensen naar de bioscoop, waarvan vier miljoen mensen naar de Nederlandse film. Het aantal kijkuren naar Nederlandse films en series online is nog eens een veelvoud daarvan. Er verschenen prachtige producties die buiten de grenzen hoge ogen gooiden – denk aan *Kiddo* (Zara Dwinger) op de Berlinale, *De Bezette Stad* (Steve McQueen) in Cannes en *Sweet Dreams* (Ena Sendijarević) in Locarno. Opvallend is ook de aantrekkingskracht van immersief werk, want maar liefst vijf Nederlandse VR-producties werden geselecteerd voor het filmfestival van Venetië.

Voor ons als organisatie was het een turbulent jaar. Begin 2023 kwam vanuit verschillende hoeken van de filmsector onvrede los over het Filmfonds. Er is in die eerste helft van het jaar veel tijd gestoken in het voeren van gesprekken met vele soorten makers en de verschillende belangenverenigingen binnen de sector. We hebben goed geluisterd. Het was duidelijk dat we een aantal zaken anders moeten aanpakken: toegankelijker, transparanter en met meer creatieve ruimte voor de maker. Een leerzame periode waaruit we bovendien veel inzichten hebben kunnen gebruiken voor het schrijven van de nieuwe beleidsvisie 2025-2028 die begin 2024 op tafel moest liggen.

We besloten onder meer om te koersen op minder regelingen en minder rondes. De budgetten voor de verschillende fases van film maken werden verhoogd. Ook spande het Fonds zich in om de sector beter en eerder aan te sluiten op verwachte veranderingen in beleid en regelingen. Daarnaast willen we als Fonds nog meer koersen op kwaliteit. Door in een vroeger stadium scherp te selecteren, willen we een klein, divers aantal producties steunen met meer geld. Een voorbeeld hiervan is het starten met de pitchpanels in het voorjaar van 2024; we hopen dat dit zal leiden tot kwalitatief sterke aanvragen voor de fase scenario-ontwikkeling. Van makers verwachten we in de ontwikkelings- en realiseringsfase van hun film meer duidelijkheid over hun visie op het publiek dat ze willen bereiken: wat voor film wil je maken, waarom nu en voor wie?

Afgelopen jaar was met recht een overgangsjaar en de verwachtingen voor komend jaar zijn dan ook groot. Niet alleen als het gaat om de vernieuwing en verbetering van onze eigen werkprocessen, maar vooral als het gaat om de ambitieuze projecten en nieuwe filmplannen in de sector die we hier lezen, zien en horen. Er staat ons, het publiek, de filmsector en het Filmfonds veel moois te wachten.

Sandra den Hamer, Directeur-Bestuurder

This Conversation is off the Record

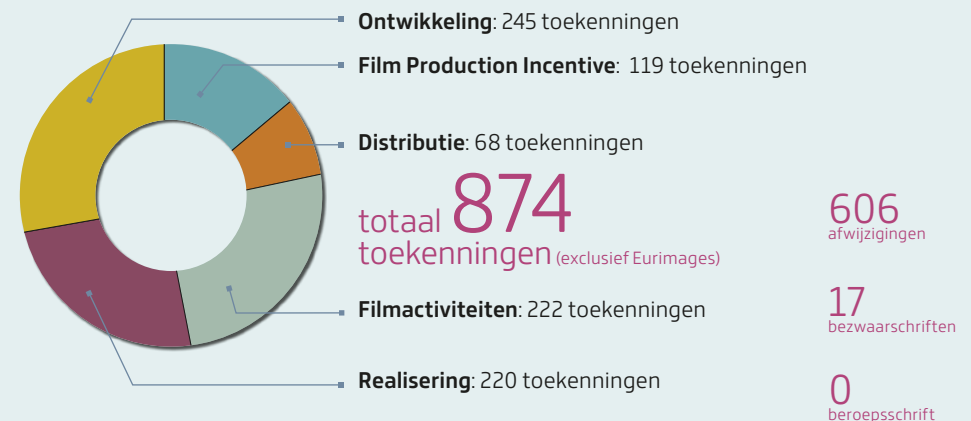
Gesteunde filmproducties en filmactiviteiten 2023

Toegewezen bijdragen 2023

Aanvragen 2023

totaal **1.483**
ontvangen aanvragen

Totaal aantal ondersteunde projecten realisering 2023

(selectief) *

Speelfilm (incl. lange animatiefilm en speciale projecten)	23
Documentaire (incl. teledoc/campus en speciale projecten)	25
Korte film (incl. korte animatie, wildcards en ultrakort)	62
Onderzoek & Experiment	21
minoritaire coproductie – Onderzoek & Experiment	3
minoritaire coproductie – Animatie	2
minoritaire coproductie – Documentaire	7
minoritaire coproductie – Speelfilm	15

* Het betreft unieke titels die meerdere toekenningen kunnen hebben ontvangen voor realisering en afwerking.
Exclusief bijdragen i.h.k.v. New Dawn en steunmaatregelen.

Kerncijfers over 4 jaar

	2020	2021	2022	2023
Aantal ingediende projecten/activiteiten	1.635*	2.144*	2.353*	1.483
Aantal toegewezen bijdragen	965	1.193	1.436	877
Toegewezen (%)	59%	56%	61%	59%
Totaal besteed bedrag €	73.410.473**	90.054.142	81.764.684	82.771.102
* inclusief ideechecks (ideechecks zijn in 2023 afgeschaft)				
** exclusief eenmalige bijdrage Netflix				
exclusief Eurimages aanvragen	196	218	1***	3***
exclusief niet behandelde aanvragen	9	3	0	5
exclusief teruggetrokken aanvragen	98	82	77	7

*** sinds 2022 maakt het Fonds geen onderdeel meer uit van de adviescommissie van Eurimages

Verdeling aanvragen 2023

Aanvragen/besteding	behandeld	toegewezen	% toewijzing	besteding €
Ontwikkeling	438	245	56%	6.511.744
Realisering	582	220	38%	40.907.844
Film Production Incentive	122	119	98%	28.135.115
Distributie	84	68	81%	1.838.628
Filmactiviteiten	251	222	88%	8.737.560
Subtotaal bruto besteding	1.477	874	59%	86.130.890
Vrijval en opnieuw besteed				-5.196.796
Eurimages	3	3	100%	1.398.655
Overige Activiteiten				438.352
Subtotaal netto besteding	1.483*	877	59%	82.771.102

* inclusief 3 ideechecks documentaire uit 2022

Specificatie coronasteunmaatregelen

	behandeld	toegewezen	toewijzing %	Netto bedrag
Garantie Pandemieregeling	16	16	100,0%	874.994
Subtotaal Steunmaatregelen (netto) exclusiek APK	16	16	100,0%	874.994

1 Selective Funding

Sweet Dreams

Als Filmfonds hebben we dit jaar een aantal vernieuwingen doorgevoerd – gericht op het nog beter stimuleren van een kwalitatief, onderscheidend aanbod dat een divers publiek trekt. Door scherp te selecteren, richten we ons op het ondersteunen van minder producties met meer geld. We willen makers meer tijd, geld en ruimte geven in de ontwikkelingsfase. Met meer aandacht voor de maker en – niet te vergeten – het publiek. Wat voor film wil je maken? Waarom nu? En voor wie? De maatschappelijke betekenis van een filmplan, een heldere visie op het beoogde publiek en de positionering van de film worden voor ons extra belangrijk als we plannen selecteren.

Focus op kwaliteit

Met meerdere selecties op toonaangevende filmfestivals, zoals *Kiddo* (Zara Dwingler) op de Berlinale, *De Bezette Stad* (Steve McQueen) in Cannes, *Sweet Dreams* (Ena Sendijarević) in Locarno en *Melk* (Stefanie Kolk) in Venetië, kijken we met trots terug op een succesvol jaar voor de selectief ondersteunde Nederlandse speelfilm- en lange documentaire op de toonaangevende internationale festivals. Ook het internationale succes van VR-producties o.a. op het filmfestival in Venetië gooide hoge ogen. Er is overduidelijk volop talent in ons land.

Toch zagen we dat de Nederlandse film het ook moeilijk heeft in de bioscoop en op het internationale podium. De concurrentie is enorm en de golf aan producties die na de coronapandemie wereldwijd loskwam, maakte het voor de Nederlandse arthouse en crossover film niet makkelijk. Tegelijkertijd zagen we dat landen die qua omvang en mogelijkheden te vergelijken zijn met Nederland het beter leken te doen. Is dat ook echt zo en zo ja, hoe komt dat? Wat is het verschil in aanpak en wat kunnen we hier als Nederlandse filmsector van leren?

In 2022 gaf het Nederlands Filmfonds het Britse onderzoeksbureau Olsberg SPI de opdracht om de internationale prestaties van Nederlandse speelfilms te vergelijken met Zweden, Denemarken, Oostenrijk en België over de periode 2010-2022.

Uit het onderzoek bleek dat Nederlandse speelfilms minder succes in het buitenland hebben vergeleken met speelfilms uit deze landen. Nederlandse speelfilms trekken bovendien hoofdzakelijk een Nederlands publiek. Ook viel op dat van de onderzochte landen Nederland de meeste speelfilms produceert. Het rapport liet daarnaast zien dat er talent in ons land is met een groot potentieel en dat er kansen zijn om onze internationale positie te versterken.

Het rapport maakte duidelijk: we kunnen beter voor ons talent zorgen, kiezen voor kwaliteit in plaats van kwantiteit en verder kijken dan het maken van de film alleen, met meer oog voor het publiek. Waar gaan we op inzetten en hoe zorgen we ervoor dat we met elkaar de verantwoordelijkheid nemen om daar te komen? Voor het Filmfonds was het rapport niet alleen een bevestiging van de ingezette vernieuwing en belangrijke input voor het nieuwe beleidsplan, maar ook een vertrekpunt voor een gesprek tussen alle partijen in de sector. We waardeerden het dan ook zeer dat de Dutch Academy For Film (DAFF) hier het voortouw in nam. In december kwam een invloedrijke dwarsdoorsnede uit de Nederlandse filmsector bij elkaar om o.a. aan de hand van de aanbevelingen van het Olsberg rapport gezamenlijk de ambitie scherp te stellen. De groeps gesprekken leverden tal van inzichten, aanbevelingen en concrete actiepunten op om de kwaliteit en het bereik van de Nederlandse speelfilm te verbeteren.

Knor

Meer geld naar minder films

Nog altijd lag de beleidsopdracht vanuit OCW op tafel om te “verdikken”, oftewel meer geld aan minder films geven voor een kwalitatief sterker aanbod. Allereerst hebben we het budget zowel in de ontwikkelingsfase als realiseringfase verhoogd. Op basis van verschillende werkbezoeken aan collega-fondsen in o.a. Denemarken, Noorwegen en België en in afstemming met de sectorverenigingen introduceerde het Fonds in de tweede helft van het jaar pitchpanels voor speelfilm en documentaire. Doel van de pitchpanels is om te toetsen of het filmplan overtuigt als kansrijk idee voor een bioscoopfilm voordat een subsidieaanvraag voor scenario-ontwikkeling kan worden gedaan. Als Filmfonds verwachten we dat de pitchpanels zullen bijdragen aan een kwalitatief sterker aanbod dat wordt ingediend bij scenario-ontwikkeling. Vanaf maart 2024 gaan de pitchpanels van start.

Minder fases

De vroegere fases van artistieke ontwikkeling en productie-ontwikkeling die daarop volgden, zijn – na gesprekken met de sector – samengevoegd tot één nieuwe fase: projectontwikkeling. In deze fase bieden we financiële ruimte aan de makers om hun project artistiek en productioneel uit te ontwikkelen tot een overtuigende realiseringaanvraag. Om toe te werken naar een overtuigende marketing- en uitbrengstrategie, bieden we sinds 2023 extra middelen in de fase van projectontwikkeling die ingezet kunnen worden voor onder meer doelgroeponderzoek. Tegelijkertijd is de scenario-ontwikkelingsfase heringericht. In de nieuwe vorm is er meer ruimte om je project uit te werken en je scenario te ontwikkelen.

Scherpe keuzes

Als Fonds willen we breed kunnen ontwikkelen op potentie en toewerken naar een scherpe, kwalitatieve selectie aan het eind. Eerder kwamen we uit op ondersteuning van zo'n 23 tot 28 speelfilms per jaar, maar het streven is om vanuit selectieve middelen gemiddeld twintig speelfilms toe te kennen, waarvan minimaal een tot twee animaties en gemiddeld

vijf jeugdfilms. Onderverdeeld in de regelingen Cinescoop (€1,8 miljoen), Regulier (tot €1,2 miljoen) en Caleidoscoop (tot €550.000). Daarnaast kunnen we maximaal 10 lange documentaires per jaar selectief ondersteunen in realisering, waaronder maximaal drie vanuit de *high-ambition*-regeling CineDoc (tot €450.000). Op het moment dat je meer geld krijgt vanuit selectieve middelen vanuit het Fonds, verwachten wij bovendien dat er meer partners en dus meer additionele financiering bijkomt vanuit de markt. En dat daar dan ook een groter publieksbereik tegenover staat. Al deze veranderingen staan ook aan de basis van ons beleidsplan 2025-2028.

Doorstroom talent

Om de doorstroom van regietalent verder te stimuleren, hebben we in 2023 ook de TalentScope-regeling gelanceerd in samenwerking met internationale partners TorinoFilmLab, ACE Producers en FilmForward. De eerste lichting gaat in het voorjaar van 2024 van start. In 2024 volgt een uitbreiding van de regeling voor jeugdfilm (in samenwerking met Cinekid), om de kwalitatieve Nederlandse jeugdfilm extra impuls te geven. Ook TalentScope Documentaire zal in 2024 ontwikkeld worden, hetgeen aansluit bij de koers die we in 2022 zijn gestart om – onder meer via de CineDoc regeling – de internationalisering binnen de Nederlandse documentaire te stimuleren. In dit kader zijn we dit jaar, in samenwerking met SeeNL, ook met een delegatie producenten langs documentaire filmfestivals gegaan om co-producenten te ontmoeten en de markt te verkennen. Ook de Nederlandse animatiesector is, met successen als *Knor*, aan het groeien en professionaliseren. Er komen nieuwe makers, producenten en nieuwe partners bij. Er komen in vergelijking met vorige jaren meer aanvragen binnen, vooral voor de regeling Korte Animatie. Omdat dit genre een kunstvorm is op zichzelf, hebben we ook dat budget – in lijn met het groeiend aantal aanvragen – verruimd. ♦

Iwana Chronis, Hoofd Selective Funding

Sjap en King

Voorbeelden van filmproducties die in verschillende categorieën een selectieve realiseringsbijdrage kregen.

Sjap en King

Dit ambitieuze stop motion-filmproject komt uit de koker van regisseur Mascha Halberstad en producent Marleen Slot (Viking Film), die samen eerder de internationaal gelauwerde, succesvolle familiefilm *Knor* maakten. Het script komt van Mieke de Jong (*Lampje*). De stop-motionvorm en herkenbare stijl liggen in het verlengde van voorganger *Knor*. De makers beogen een integere kwaliteitsfilm voor een breed (familie)publiek, met een inclusief verhaal dat opbouwt naar een ontroerende kerst-climax. In *Sjap en King* zoekt de 8-jarige zoon van een lieve trambestuurder tijdens kerst, samen met een hond en zijn vrienden, naar de moeder die hij alleen van televisie kent. Wat houdt zijn vader voor hem verborgen? We denken dat ook *Sjap en King*, een film om naar uit te kijken, een unieke positie kan krijgen binnen het Nederlandse én Europese filmaanbod. *Sjap en King* werd ondersteund met een Cinescoop-bijdrage. ♦

The Dawn of the Post-Plantation

The Dawn of the Post-Plantation

Deze documentaire co-regisseert beeldend kunstenaar Renzo Martens met het Congolese CATPC-collectief. Martens schreef het scenario met Roelof Jan Minneboo. Martens bouwt zo voort aan *The White Cube* (2020), waarin de koppeling tussen het plantagesysteem en kunstinstellingen al werd gelegd. De film belooft zowel een activistische documentaire, als een magisch-realistisch sprookje te worden, dat een rechtvaardiger toekomst beoogt voor plantagearbeiders die vastzitten in een onderdrukkend, uitbuitend systeem. De makers stellen zichzelf hierbij concrete doelen, waaronder het terugkopen van land via de verkoop van door het collectief gemaakte kunstobjecten. Het geëngageerde, opwindende, metaforische project heeft de ambitie om maatschappelijk debat op te leveren én om een breed en internationaal publiek te bereiken: op festivals, in de reguliere bioscoop en op televisie. Het project werd ondersteund in het kader van CineDoc. ◆

Souls

Hetty de Kruijf schreef haar speelfilmdebuut samen met Manon Uphoff. In het drama moeten twee bevriende families hun thuisland in voormalig Joegoslavië verlaten vanwege de oorlog. Tijdens het opbouwen van hun levens in hun nieuwe land, pakt het bestaan voor ieder anders, soms zelfs vernietigend uit. Het Fonds ziet in de aanvraag een beeldende, poëtische vertelling waarbij men de emoties van de personages ziet en voelt. Zowel producent Frans van Gestel (Topkapi

Film), als Uphoff en De Kruijf schreven heldere, krachtig omschreven visies bij de subsidieaanvraag. Ook DoP Sam du Pon leverde een overtuigende cinematografische toelichting. Eerder maakte De Kruijf al enkele sterke korte, maatschappelijk gedreven films. *Souls* heeft alles in zich om een even krachtig als relevant speelfilmdebuut te worden van een filmmaker met een uitgesproken eigen signatuur. De film werd ondersteund met een realiseringbijdrage. ◆

Volcano

Dit drama is de beoogde tweede speelfilm van Mees Peijnenburg (*Paradise Drifters*), geschreven met scenarist Bastiaan Kroeger (*Pink Moon*) en geproduceerd door Iris Otten van Juliet at Pupkin. In *Volcano* proberen twee tieners, ieder op eigen wijze, hun nieuwe wereld vorm te geven na de vechtscheiding van hun ouders. Het scenario is poëtisch en fijnzinnig, de visies van de makers zijn helder, persoonlijk en krachtig. Peijnenburg omringt zich met een ijzersterke crew en Heads van internationaal niveau, zoals DoP Jasper

Wolf (*Monos, Instinct*) en editor Alain Dessauvage (*Girl, Close, Rundskop*). *Volcano* heeft de potentie om zich internationaal stevig te onderscheiden en een breder publiek aan te spreken. Het filmplan toont aan dat deze makers uitstekend weten wat ze voor ogen hebben, tot aan het beoogde aantal bezoekers en doelgroepen aan toe. Het Filmfonds heeft deze Nederlands-Belgische coproductie ondersteund met een realiseringbijdrage. ◆

Interview

Nena van Driel: “Ik ben nog elke keer het wiel aan het uitvinden”

Maar liefst drie van de zes Nederlandse films die in 2023 op de Berlinale in première gingen, werden geschreven door **Nena van Driel**: *Kiddo*, geregisseerd door Zara Dwinger, *Magma* door Luca Meisters en *Ma Mère et Moi* van Emma Branderhorst. Stefanie Kolks speelfilmdebuut *Melk*, óók geschreven door Nena, ging daarnaast in première tijdens het filmfestival in Venetie 2023 (*Giornate degli Autori*). Hoe kijkt Nena terug op zo'n bewogen jaar? En wat zijn haar bevindingen als beginnende scenarist als het gaat om jeugdfilm en het schrijfvak? Ze bespreekt het met Iwana Chronis, hoofd Selective Funding van het Filmfonds.

Ik hoop dat er ruimte blijft voor de provocerende stem, de risico's, met name binnen de jeugdfilm.

Iwana: Dit is een ongelooflijk goed jaar voor jou geweest, met drie films die in première gingen op de Berlinale en één in Venetië. Hoe heb je dat ervaren?

Nena: "Heel intens (lacht). Ik had nog nooit eerder zoiets meegemaakt en wist niet goed wat ik kon verwachten. Mijn werk aan de films zat er natuurlijk al een tijdje op. In Berlijn was ik net klaar met een ander script en de week van het festival voelde daardoor als een waas. En dan drie keer door die premièrehoepel: vooral die van *Kiddo* vond ik onvergetelijk. Tijdens het schrijven denk je veel na over wat nu een jeugdfilm maakt. Als je dan in de zaal zit en tijdens de Q&A de vragen en reacties van een zaal vol kinderen hoort... Dat was echt geweldig! Kinderen kunnen bijzonder goede analyses maken van zo'n film. Aan de andere kant werd ik ook meteen geconfronteerd met het feit dat de scenarist van een film weinig genoemd wordt. Dus dat is wel iets waar je over na gaat denken."

Iwana: Hoe ga je eigenlijk te werk als je schrijft voor een jeugdfilm?

Nena: "Schrijven voor jeugdfilms is fantastisch. Perspectief is daarbij het belangrijkste: hoe ziet het jonge hoofdpersonage de wereld, hoe neemt ze de wereld waar en hoe gaat Zara dat vormgeven in de film? En Zara en ik spraken vanaf het begin af: we nemen ons publiek, de jeugd, héél serieus. Films voor de jeugd mogen best provocerend zijn. Een kind is continu op ontdekkingsreis, op zoek naar nieuwe grenzen. Op de filmacademie schreef ik ook al veel vanuit het perspectief van een kind of tiener. Ik wil me als schrijver niet per se beperken tot jeugdfilms, maar het is wel echte rijkdom om op zo'n speelse manier je fantasie in te kunnen zetten. Burny Bos was daarin natuurlijk een groot voorbeeld. Uit zijn

koker zijn zoveel geweldige jeugdfilms en series gekomen die Nederland op dat gebied op de kaart hebben gezet."

Iwana: We hebben een rijke, lange traditie in Nederland als het gaat om jeugdfilm. Internationaal vinden deze nog altijd veel waardering op festivals, maar in de bioscoop heeft de Nederlandse kwalitatieve jeugdfilm het tegenwoordigbest moeilijk, bijvoorbeeld wat betreft het aantal bioscoopbezoekers. Wat denk jij dat er nodig is om de Nederlandse jeugdfilm meer aandacht te geven?

Nena: "Marketing is zó belangrijk! Als *Kiddo* een groter marketingbudget zou hebben gehad, had de film misschien veel meer bezoekers kunnen trekken. Alle kinderen en ook het oudere publiek dat de film heeft gezien zijn enthousiast. Er had meer kunnen gebeuren wat betreft de zichtbaarheid van de film, want er is ook zo ontzettend veel aanbod."

Iwana: Is het toeval dat je een hele nauwe samenwerking hebt met voornamelijk vrouwen, of is dat een bewuste keuze?

Nena: "Nee, daar heb ik niet bewust voor gekozen. Zara, Emma, Stefanie - dat zijn vooral mensen waar ik heel nieuwsgierig naar was en waarmee ik wilde werken. We zijn op verschillende manieren op elkaars pad gekomen en hun films vertellen verhalen over een perspectief dat ik ken omdat ik zelf een vrouw ben. De afgelopen jaren zie ik wel dat er zoveel meer ruimte is voor verhalen vanuit een vrouwelijk perspectief. De Nederlandse selectie van vorig jaar in Berlijn bestond, op één film na, volledig uit projecten van vrouwelijke makers. Dat voelde als een heel duidelijk momentum. En er zijn op alle filmfestivals vorig jaar veel vrouwen

geselecteerd, dus er is volgens mij wel iets in beweging. Natuurlijk zijn er nog geniale, fantastische voorbeelden van films vanuit een mannelijk perspectief en dat is super. Hoe gaan we verder? Dat is dus wel iets waar ik me nu bewuster van ben, maar in eerste instantie voelde het vooral gewoon logisch om scripts te schrijven met een vrouwelijk hoofdpersonage."

Iwana: Hoe bouw je voort op het maken van zulke films met deze regisseurs, als je helemaal op elkaar bent ingespeeld?

Nena: "Ik hoop met allen nog een keer samen te werken. Maar mijn interesses zijn breed en er zijn nog zoveel dingen die ik wil uitproberen en ontdekken. Momenteel ben ik bezig met het script van de verfilming van *De Geschiedenis van mijn Seksualiteit* van Tobi Lakmaker en dat vraagt om een hele andere visie, en dus ook een andere regisseur. Het boek heeft een opvallende stijl, waarvan ik meteen denk: hoe kan ik diezelfde literaire geest omzetten naar filmtaal? Ik zie voor mezelf een nieuw experiment, ook qua vorm."

Iwana: Heb je nog wensen, voor jezelf of de sector?

Nena: "Ik hoop dat er ruimte blijft voor experiment, voor het uitproberen. Het kleuren buiten de lijnen. Dat die vrijheid niet verzuipt onder al het andere. En ik hoop dat er ruimte blijft voor de provocerende stem, de risico's, met name binnen de jeugdfilm. En ja, voor mezelf, ik doe ook maar wat (lacht). Bij elk project denk ik nog steeds: hoe gaan we dit nu weer doen? Ik ben nog elke keer het wiel aan het uitvinden omdat elk project iets nieuws vraagt, maar dat maakt het natuurlijk ook gewoon een geweldig vak." ♦

Ma Mère et Moi

Magma

Indisch in Nederland

2

Film Production Incentive

De Film Production Incentive bestaat in 2024 tien jaar. Deze stimuleringsmaatregel, die sinds augustus 2022 aan alle projecten 35% teruggeeft op uitgaven die in Nederland worden gemaakt bij het realiseren van een film of serie, is goed bekend binnen de sector. Deze heldere financieringsstructuur voegt waarde toe aan producties door bestedingen binnen de Nederlandse filmsector aan te moedigen. Bovendien is de regeling bevorderlijk voor internationale samenwerking en versterkt het onze internationale concurrentiepositie als filmland.

Ook in 2023 bleek de regeling goed voor de stimulering van professionaliteit en bedrijvigheid van de Nederlandse sector én voor de aanwas van nieuw talent. De regeling ontvangt aanvragen voor producties van eigen bodem alsmede veel minoritaire en internationale coproducties, waarbij gebruik gemaakt wordt van Nederlandse crewleden, Nederlandse faciliteiten of Nederlandse filmlocaties. Zo komen, naast filmproducties, inmiddels ook veel series door internationale samenwerking tot stand. Via de Incentive ondersteunde het Filmfonds dit jaar 57 speelfilmproducties en 15 high-end series, ieder met z'n eigen doelgroep en zowel gemaakt door gevestigde als nieuwe makers.

Hogere bijdragen

In 2023 was er een regulier budget beschikbaar van €7,5 miljoen voor kwalitatieve tv-series (High-End Series) en €19,5 miljoen voor lange bioscoopfilms (Filmproductie) – plus een restant van €12,3 miljoen uit voorliggende coronajaren. In bijna alle

gevallen was het beschikbare budget voldoende voor toekenning van alle aanvragen in de betreffende ronde.

Vanaf de laatste ronde dit jaar is het mogelijk om 10% van het beschikte bedrag bij vaststelling, aanvullend toegekend te krijgen. Wanneer een productie gedurende de draaiperiode of in post-productie te maken heeft gekregen met extra of onvoorziene kwalificerende werkzaamheden in Nederland, kunnen deze uitgaven achteraf meertellen tot een maximaal van 10% van de beschikte bijdrage. Dit was eerder niet mogelijk, waardoor het in het geval van extra uitgaven niet aantrekkelijk was om deze in Nederland te laten uitvoeren. Deze financiële ruimte is een prikkel om werkzaamheden in Nederland te behouden.

Ook hebben we dit jaar een aanpak uitgewerkt om vanaf begin 2024 de maximale Incentive-bijdrage van €1,5 miljoen per project los te laten. Het maximum van €3 miljoen voor Filmproductie en €3 miljoen voor High-End Series per producent, per jaar, blijft wel bestaan. Door de mogelijkheid te bieden een hogere bijdrage voor een project aan te vragen, wordt een eerste stap gezet vanuit de Incentive om aan te sluiten op het beleid van meer geld naar minder films.

Veranderend kijkgedrag en levenscyclus

De Incentive-regeling voor Filmproductie bestaat primair voor de bioscoopuitbreng. Tegelijkertijd zien we dat er sprake is van een veranderend speelveld, met betrekking tot de zichtbaarheid van producties en het kijkgedrag van het publiek.

Er worden meer films en series online gekeken, wat van invloed is op de inkomstenstroom. Dat maakt het gesprek over flexibilisering van *windows* relevant. Dit loopt min of meer synchroon met debatten over hoe je marktfinanciering en publieke financiering – waaronder de Incentive-regeling valt - met elkaar combineert. Deze balans is delicaat: vanuit de publieke financiering verwacht het Filmfonds expliciete onafhankelijkheid voor makers en een brede zichtbaarheid. Deze zaken moeten gewaarborgd zijn op het moment dat je financiert met publieke en commerciële middelen. Alle betrokken partijen hebben een gemeenschappelijke wens voor aantrekkelijke, Nederlandse films en high-end series en zoeken naar samenwerking om dit met elkaar mogelijk te maken.

Mooie voorbeelden van Incentive-ondersteunde projecten in 2023 zijn de Videoland-dramaserie *Bennie*, geproduceerd door Lemming Film, naar een scenario van Karen van Holst Pellekaan (*Loenatik, Circus Noël*) en geregisseerd door Jamille van Wijngaarden (*De regels van Floor*). Ook de documentaire *Indisch in Nederland*, een productie van Stichting Scarabee Culturele Projecten en geregisseerd door Hetty Naaijken-Retel Helmrich (*Buitenkampers, Klanken van oorsprong*), wordt door de Incentive ondersteund. Tot slot *Superkrachten Voor Je Hoofd*. Deze boekverfilming voor de hele familie wordt geschreven door auteur Wouter de Jong en co-scenarist Marit Haegens-Brugman, geproduceerd door NewBe en geregisseerd door Dylan Haegens. ♦

Ilke Vernooij, Hoofd Film Production Incentive

Superkrachten Voor Je Hoofd

Jeroen Koopman, producent NewBe

“*Superkrachten Voor Je Hoofd* is de filmadaptatie van Wouter de Jongs gelijknamige mindfulness-hulpboek voor kinderen. Regie is in handen van Dylan Haegens (*De film van Dylan Haegens*), het scenario is geschreven door Wouter de Jong en Marit Haegens-Brugman. NewBe is producent van deze Nederlandse publieksfilm. Het financieringsplan ligt rond de 1,7 miljoen euro, met financiering uit het Abraham Tuschinski Fonds die we kregen op basis van het kassucces van een vorige film (*Allergrootste Slijmfilm*, 2022 – red), een *minimum guarantee* van distributeur Splendid Film en €475.081 via de Production Incentive. Dat is ongeveer 28% van het totaal, een substantieel

bedrag op je kwalificerende kosten. Ik durf te stellen dat je zonder dat gesubsidieerde aandeel geen publieksfilm gefinancierd krijgt in Nederland. Ook is de regeling cruciaal om te voorkomen dat je talent en productiemogelijkheden verliest aan het buitenland. De Incentive draagt bij aan de investeringen in het land. Omdat het een grotendeels economische regel betreft, moet je wel aan bepaalde financiële condities voldoen, een afgerond script hebben en bepaald aandeel Nederlandse cast en crew inhuren, maar er is geen script-inhoudelijke toets. Als autonome producent is dat fijn, juist omdat wij heel goed weten welk type film we willen maken en welk publiek we daarmee zullen aantrekken.” ♦

Bennie

Leontine Petit, oprichter en producent Lemming Film

“*Bennie* is een achtdeelige, Nederlandse televisieserie voor Videoland, geschreven door Karen van Holst Pellekaan en Alexander de Bruijn en geregisseerd door Jamille van Wijngaarden en Nicole van Kilsdonk. De serie wordt inhoudelijk begeleid door Barry Atsma, die ook aan de basis van het idee stond. Het verhaal is gebaseerd op dat van zijn broer, die het Syndroom van Down had. De serie is bedoeld voor een breed publiek en gaat over de complexe reis naar zelfstandigheid en onafhankelijkheid van een 18-jarige jongen met het Syndroom van Down en de impact die dat heeft op zijn familie. Omdat we voor het eerst met meerdere neurodiverse acteurs werken is *Bennie* een speciaal project. En dat wil je goed doen. Je moet luisteren en zorgvuldig werken

op een set met neurodiverse acteurs en figuranten die de wereld anders begrijpen en misschien sneller overprikkeld raken. Daarom heb je extra mensen nodig om hen te begeleiden en veiligheid te bieden. Omdat hoofdrolspeler Wesley van Klink, die eerder een hoofdrol speelde in *Jippie No More* van Margien Rogaar, als Bennie dagelijks in bijna elke scène speelt, moesten we het plan van draaidagen om hem heen bouwen. Dat kost meer repetitie- en draaitijd, meer mankracht en dus meer middelen. Videoland geloofde in dit project en is vanaf het begin een fantastische partner geweest. In aanvulling op het budget dat door hen beschikbaar is gemaakt heeft het Filmfonds €1.500.000 bijgedragen in het kader van de Incentive regeling, essentieel voor een project als dit.” ♦

Allergrootste Slijmfilm

Indisch in Nederland

Hetty Naaijens-Retel Helmrich, documentairemaker Scarabeefilms

"*Indisch in Nederland* (werktitel-red), een lange documentaire die ik produceer, schrijf en regisseer, schetst de naoorlogse, geschiedenis van Indo-Europeanen in Nederland en het Indisch immaterieel erfgoed. Het is primair bedoeld voor de bioscoop, maar komt na release ook beschikbaar op televisie en streamingdiensten. Omdat het maken van een lange documentaire een kostbaar proces is, vragen we als Scarabeefilms (o.a. *Klanken van Oorsprong*, de trilogie *Stand van de Zon/Maan/Sterren* - red) bij meerdere partijen subsidie aan. Het hangt mede van het onderwerp af waar we aankloppen. Voor *Indisch in Nederland* ontvingen we subsidie van diverse partijen, te weten Vevam, het ontwikkelingsfonds van Cinecitta BV, een subsidie uit de speciale pot 'Collectieve erkenning van Indisch en Moluks Nederland' bij VWS, het Cultuurfonds en de Filmfabriek. Omdat het niet toereikend bleek voor de documentaire die ik wilde maken, kon ik terecht voor een substantiële bijdrage van een nieuwe, maar tijdelijke subsidieregeling van het V-Fonds. Hierna konden we het ontbrekende deel van onze financiering via de Incentive aanvragen, als essentiële, laatste schakel. Deze productie voldeed aan alle eisen en kreeg veel punten omdat o.a. Scarabeefilms als producent en ik persoonlijk ook, internationaal prijzen heb gewonnen. Ik ben erg blij met deze regeling anders zou ik deze documentaire niet kunnen maken." ♦

Economische impact Film Production Incentive

De economische impact van de Film Production Incentive wordt gemeten door een zogenoemde multiplier: deze berekent hoeveel geld er in de Nederlands AV-productiesector wordt besteed als gevolg van de Incentive toekenningen. In 2023 werd van elke door het Fonds toegekende euro gemiddeld **€ 3,68** aan productie-uitgaven voor films en **€ 3,53** aan productie-uitgaven voor series in Nederland besteed.

Multiplier film **3,68**

Multiplier series **3,53**

3

Talentontwikkeling

Van brede instroom naar doorstroom

Net als in voorgaande jaren is er een mooie doorstroom van talentontwikkelingstrajecten en -talenthubs naar de regeling Filmfonds Shorts. Zo heeft het fantasievolle *Achter de deur* van Justus van den Elsen en Fabel Film een toekenning ontvangen. En ook *Fanny*, een ambitieus kostuumdrama van de Milder Sisters dat wordt geproduceerd door Harpy Films, kreeg een realiseringbijdrage via Filmfonds Shorts. Beide producties werden ontwikkeld via het Cypher Cinema traject. Goede coaching, vertrouwen en aanmoediging bleken daarin cruciaal. Ook het Next Talent Program van Talenthub Brabant, een van de drie talentenhubs die het Filmfonds ondersteund, speelde een belangrijke rol in de ontwikkeling van deze twee Shorts. Daarnaast investeerde Next ook in de ontwikkeling van *Fem(me)*, een bodyhorror vanuit vrouwelijk perspectief van Nina Noël Raaijmakers met producent Monique van Kessel van MakeWay Films.

De overstap van kort naar lang wordt nu vaker in een keer gemaakt. Schrijver/regisseur Guido Coppis, autodidact filmmaker en voormalig commissielid van Cypher Cinema, maakte met Rianne Poodt van The Rogues en ondersteund door de Low Budget-regeling zijn dystopische speelfilmdebuut *Bijt*, met hoofdrollen voor Reinout Scholten van Aschat en Frieda Barnhard. Deze koperkleurige gedurfde productie werd grotendeels opgenomen in Limburg en een verlaten mijn in Duitsland en ging in première op IFFR 2024. Medio 2024 komt de film uit in de Nederlandse bioscoop. De regionale film heeft sowieso de wind in de zeilen. Dat laat het succes van ontwikkel- en productietraject Het Beloofde Land zien (zie kader). Ook kenden we dit jaar een bijdrage toe aan een van de eerste producties voortkomend uit de New Producers Academy. Madhiha Duynhouwer is NPA-alumnus en de producent van korte film *de Jackie's*.

Ruimte voor genrefilm

Genrefilm zoals sci-fi en horror speelde dit jaar een belangrijke rol in de verschillende takken van talentontwikkeling. Zo werd een van de Wildcards fictie uitgereikt aan Loëlle Montsanto voor haar HKU-afstudeerfilm *Asema*; een nieuwe aflevering in de door haar in 2016 begonnen filmreeks *Sranan Folktales*. Met deze op lokale bovennatuurlijke folklore gebaseerde serie had ze in Suriname al veel succes en het vormde destijds de aanleiding om in Nederland film te gaan studeren. Het resulteerde in een spannende korte horrorfilm voor de jeugd, waarin buurjongens Deon en Jimmy vermoeden dat hun buurvrouw een 'asema' is, een vampier.

Victoria Warmerdam triomfeerde op het genommerde Sitges International Fantastic Film Festival in Spanje met haar eigengeremde korte film *Ik ben geen robot*. Hierin faalt een vrouwelijke muziekproducer voor een captcha, een reactietest die moet bepalen of de hoofdpersoon een menselijke gebruiker is of niet. Haar productie werd ondersteund via corona steunmaatregel Music Mayday, werd in Sitges bekroond in de categorie Beste Korte Film, en beleeft momenteel een wereldwijde succesvolle tour.

Koolhoven presenteert is een talentontwikkelingstraject van de VPRO, in samenwerking met de NPO en het NPO-fonds en met steun van het Filmfonds. Zes speciaal geselecteerde opkomende talenten maakten ieder, onder begeleiding van genre-meester Martin Koolhoven en topproducent Els van de Vorst, een mid-length genrefilm. Deze eclectische verzameling producties, van onder andere Michael Middelkoop, gingen in première op het Internationaal Filmfestival Rotterdam (IFFR) 2024 en zal daarnaast worden uitgezonden op de Nederlandse televisie. Van queer sci-fi en bodyhorror tot stadsbunkers en een exclusieve trauma porn club – de makers laten zien dat ze niet bang zijn voor genre, eigenzinnige stijlkeuzes of diep doorvoelde menselijke thema's.

Goede talentontwikkeling maakt ruimte voor lef en vrije artistieke expressie, iets waar de Filmfonds Shorts-regeling een cruciale rol in speelt. Ook hier werden onder andere feministische bodyhorror films, een fantasy film voor een jong publiek en een afro-futuristische kortfilm over een migrant ondersteund. Kortom: niets is te gek, als het idee goed en de kwaliteit hoog is.

Actief in de regio en over de grenzen

Collega's van het Filmfonds gaven tijdens verschillende evenementen in het land, o.a. het Internationaal Filmfestival Assen en het EUregion Film Forum georganiseerd door Cinesud in Heerlen, voorlichting aan makers en studenten van film- av- en kunstopleidingen over o.a. de Wildcards en Filmfonds Shorts. Hiermee hopen we de afstand tussen opleidingen en het werkveld verder te verkleinen en de aansluiting op de mogelijkheden die het Filmfonds biedt te vergoten.

Daarnaast hebben we ook dit jaar opnieuw veel activiteiten, bijeenkomsten en festivals in het land gefinancierd. Zo werden er dit jaar vierentwintig festivals door het hele land ondersteund, die bijna allemaal weer de bezoekersaantallen haalden van voor de coronacrisis. Ook dit jaar werd niet alleen ingezet op talentverbreding maar ook op talentverdieping. Honderdtien filmprofessionals volgden bijvoorbeeld een training om zich professioneel verder te ontwikkelen. Een ander voorbeeld is onze steun aan ACE, het gerenommeerde Europese trainingslab voor producenten. ACE heeft als vestigingsplaats Amsterdam waardoor de organisatie snel kan schakelen met de Nederlandse producentenindustrie die hierdoor extra kansen krijgt om de internationale aansluiting te versterken. ♦

Monique Ruinen, Projectmanager Talentontwikkeling & Filmactiviteiten en **Absaline Hehakaya**, Projectmanager Selective Funding

Ik ben geen robot

Fanny

De Jackie's

Het Beloofde Land

Het Beloofde Land is een ontwikkel- en productietraject van Screen Talent NL, dat de filmproductie en -infrastructuur in de regio wil versterken en grotendeels door het Filmfonds wordt gefinancierd. Het traject biedt specifieke kansen aan makers en/of verhalen die geworteld zijn in Limburg, Noord-Brabant, Drenthe-Friesland-Groningen. Tegelijkertijd zoekt het programma (aspirant)producenten uit diezelfde regio's, die zich verder willen verdiepen in het (AV-)productievak en als producent gaan optreden voor de uiteindelijk geselecteerde filmplannen.

In de eerste helft van dit jaar gingen producenten en filmmakers aan de slag om 16 scenario's te ontwikkelen, ondersteund door een uitgebreid coaching- en ontwikkel-traject. Op 19 juni werden, in aanwezigheid van voormalig staatssecretaris Gunay Uslu, in Eindhoven de namen van de filmmakers en producenten bekendgemaakt die hun filmplannen (3 korte films en 2 mid-length films) binnen Het Beloofde Land verder mogen gaan realiseren. Korte films krijgen elk €30.000, mid-length films €180.000. De films gaan vanaf het najaar 2024 in Nederlandse zalen in première. Met Het Beloofde Land levert Screen Talent NL een sterke bijdrage aan de diversiteit en inclusiviteit van het Nederlandse filmlandschap door de aansluiting van regionale makers op de nationale filmindustrie te versterken. ♦

Merel Gilsing

Jolijn Peters

Film hoort in het onderwijs

Interview

Namens Filmhub Noord en Filmhub Midden zetten projectleiders **Jolijn Peters** en **Merel Gilsing** zich in voor een structurele plek voor film in het Nederlandse onderwijs.

“Het is interessant wat film kan bijdragen, niet alleen als kunstvorm, maar ook als een manier om meer begrip te creëren voor elkaar. Met film kun je naar de wereld kijken.”

Nederland telt zes regionale filmeducatiehubs en een landelijke hub, die zich allemaal richten op één doel, legt Jolijn Peters van Filmhub Noord uit. “Een structurele plek voor filmeducatie in het onderwijs.” Dat is hoog tijd, vindt ook Merel Gilsing van Filmhub Midden: “Het is interessant wat film kan bijdragen, niet alleen als kunstvorm, maar ook als manier om begrip te creëren voor elkaar.”

“Daarnaast kijken we naar manieren waarop film binnen andere vakken een functie kan hebben”, vervolgt Merel. “Geschiedenis is een belangrijke. Of maatschappijleer, omdat je met film naar de wereld kijkt. Het is een verrijking van de lesstof. Als er iets boven dit artikel moet staan, dan is het: film hoort in het onderwijs.” Ook Jolijn onderschrijft het belang van filmeducatie in haar regio: ‘We hebben samengewerkt met een school voor speciaal onderwijs in Assen. De school wilde met filmeducatie werken aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. Dat bleek perfect te kunnen. Je ziet de emoties en ervaringen van de personages, maar je beleeft zelf ook van alles. Het is tweeledig: je geeft ruimte voor de ervaringen van de kinderen.’

Regionale uitdagingen: van Urk tot Ameland
Hoewel de filmeducatiehubs een gemeenschappelijk doel hebben, hebben ze te maken met specifieke regionale uitdagingen. “Leraren willen het over onderwerpen als racisme of oorlog hebben, maar de aanpak in Den Haag is mogelijk anders dan in Urk. Zo’n regionale hub geeft je de kans om daarop in te spelen”, zegt Merel.

“Ik vind religieuze scholen heel interessant”, vervolgt Merel. “We hebben een pilot gedaan op een christelijke school waar ze nog nooit iets met film hadden gedaan. Ze maken nu stop-motion filmpjes over Bijbelverhalen. Dan heb je echt een manier gevonden om aan te sluiten bij wat zo’n school zoekt. Je ziet de lampjes aangaan boven de hoofden van die kinderen, en je denkt: dit is iets waar ze de rest van hun leven wat aan hebben.”

Bij Filmhub Noord zorgt de grootte van het gebied voor uitdagingen, geeft Jolijn aan.

“Het is een enorme regio, en de infrastructuur voor filmeducatie is summier. Dus hoe zorg ik dat filmeducatie op alle scholen een plek kan krijgen?”

Die uitdaging ging Filmhub Noord aan, met samenwerkingen met scholen ‘in de periferie van de periferie’, aldus Jolijn, zoals een basisschool in het Friese Oldetrijne en een middelbare school op Ameland. “Als je het op een Waddeneiland voor elkaar krijgt, kan het overal. We kwamen erachter dat de reizende filmvakdocent de sleutel is.” Ook zorgt ze met Filmhub Noord voor sets, die scholen en filmvakdocenten gratis kunnen lenen om zelf films te maken. “Die zetten we niet alleen in hoofdsteden neer, maar ook juist in Sneek, Hoogeveen en Hoogezand.”

Samenwerking met het Filmfonds

De zes regionale educatiehubs ontvangen steun van het Filmfonds om de positie van filmeducatie te verstevigen. “We houden ons misschien niet bezig met het produceren van films, maar ik denk dat we enorm bijdragen aan de doelstellingen die het Fonds ambieert”, zegt Merel. “Kinderen zien bij ons dat het een beroep is, films maken.”

“En we zorgen voor nieuw publiek”, voegt Jolijn toe. “We dagen scholen uit om niet alleen Schooltv aan te zetten, maar ook mooie korte films te laten zien. We zorgen dat er kunst in de klas komt, niet alleen informatie, zodat je de liefde voor het kijken bij al die kinderen aanwakkert.”

Jolijn is dan ook enthousiast over de samenwerking met het Filmfonds. “We zijn pas drie jaar bezig”, vertelt ze. “Ik vind ons heel open, we onderzoeken samen wat je als hub bent, wat je taakstelling is. Daarin voel ik het Fonds aan onze zijde.”

“Uiteindelijk zijn we dienstbaar aan het onderwijs”, vervolgt Jolijn. “Als hub moet je geen ego hebben. Het doet er niet toe dat het Merel van Filmhub Midden of Jolijn van Filmhub Noord is, het doet ertoe wat er op die scholen gebeurt. Dat filmeducatie kwaliteit heeft en dat we keuzes maken die bijdragen aan een vaste plek in het onderwijs.” ♦

El Auge del Humano

Budget naar projecten met vrouwelijke regisseur

Totaal aantal toekenningen realisering speelfilm, incentive en documentaire aan projecten met een vrouwelijke regisseur.

Het betreft toekenningen realisering speelfilm, documentaire (selectief en incentive) aan projecten met een vrouwelijke regisseur.

Bron: Nederlands Filmfonds

2019	29,3 %
2020	29,0 %
2021	30,4 %
2022	23,2 %
2023	30,8 %

	Budget toegewezen aan vrouwelijke regisseurs	Totaal budget
2019	€ 12.228.456	€ 41.771.821
2020	€ 8.445.012	€ 29.070.822
2021	€ 11.740.878	€ 38.579.297
2022	€ 8.698.060	€ 37.456.875
2023	€ 13.239.811	€ 43.000.352

Ten opzichte van eerdere rapportages zijn kleine afwijkingen met voorgaande jaren mogelijk veroorzaakt door aanvullingen, intrekkingen en veranderde registraties. Bron: Nederlands Filmfonds 2024

Gendercijfers

Aandeel vrouwelijke producenten, regisseurs en scenaristen met een toegekend project.

	Producent	(% aangevraagd)	Regisseur	(% aangevraagd)	Scenarist	(% aangevraagd)
2019	43,7%	40,8%	37,3%	37,0%	43,0%	42,4%
2020	41,8%	41,1%	38,4%	36,9%	46,9%	42,0%
2021	46,5%	44,5%	40,5%	42,1%	43,0%	42,4%
2022	43,4%	40,1%	43,1%	41,0%	46,2%	40,1%
2023	47,6%	43,1%	41,5%	39,5%	44,0%	41,0%

2023 3 Non-binaire regisseurs

2023 4 Non-binaire scenaristen

Ten opzichte van eerdere rapportages zijn kleine afwijkingen met voorgaande jaren mogelijk veroorzaakt door aanvullingen, intrekkingen en veranderde registraties. Het betreft alle regelingen behalve distributie en de Ideechecks.

Nog geen gewonnen race

Nieuwe cijfers van het Filmfonds laten zien dat het aantal toekenningen tussen mannelijke en vrouwelijke makers in verschillende categorieën nog steeds uiteenloopt. Vrouwen blijken minder aanvragen in te dienen bij het Fonds in vergelijking met hun mannelijke collega's. Ook dienen vrouwelijke makers vaker in voor filmproducties waarin wordt gewerkt met lagere productiebudgetten: denk aan documentaires en korte of experimentele films.

Positieve ontwikkeling is dat het aandeel vrouwelijke producenten van toegekende projecten in 2023 steeg naar bijna 48%. De cijfers laten verder zien dat afgelopen jaar ruim 41% van de toekenningen ging naar filmprojecten met een vrouwelijke regisseur. Maar van het totale realiseringbudget (speelfilm en documentaire: zowel selectief als incentive) ging in 2023 nog bijna 70% naar projecten met een mannelijke regisseur. Het Filmfonds wil hier verandering in zien en aanvragen van vrouwelijke makers stimuleren. In onderstaande tabel is te zien dat op dit moment ongeveer evenveel projecten van vrouwelijke producenten, regisseurs en scenaristen worden aangevraagd als toegekend.

Als rijkscultuurfonds streven we naar diversiteit in makers en vertelperspectieven voor een filmaanbod waarin een divers en zo groot mogelijk publiek zich kan herkennen. Het Fonds wil hiervoor uit een gebalanceerd aanbod van aanvragen kunnen selecteren. Het streven is dat eind 2026 bij de helft van de toekenningen voor de ontwikkelingsfase de makersdriehoek (regisseur, scenarist en producent) uit minimaal twee vrouwen bestaat. Als dit doel niet gehaald wordt, overweegt het Filmfonds te gaan werken met een quotum. Eind 2028 moet ook het aantal toekenningen voor realisering binnen alle categorieën meer gelijkwaardig zijn.

Gesteunde filmactiviteiten

- F** (x) Filmfestival / aantal
- FH** Filmeducatiehub
- TH** Talenthub
- B** Broedplaats
- N** Netwerkinstelling/expertisecentrum

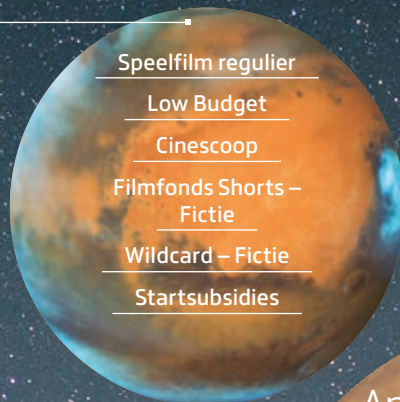
Samenwerking

- LF** Lokale film commissioner/office
- C** Caribisch Loket

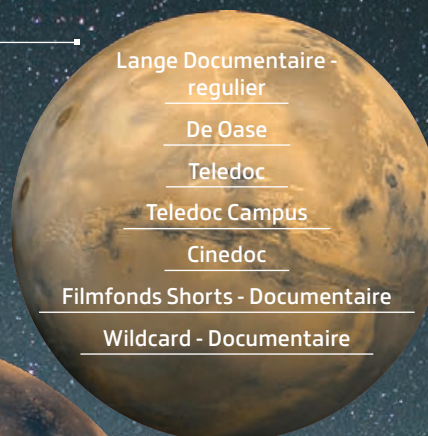

Talentontwikkelingsmogelijkheden & filmactiviteiten in 2023

Fictie

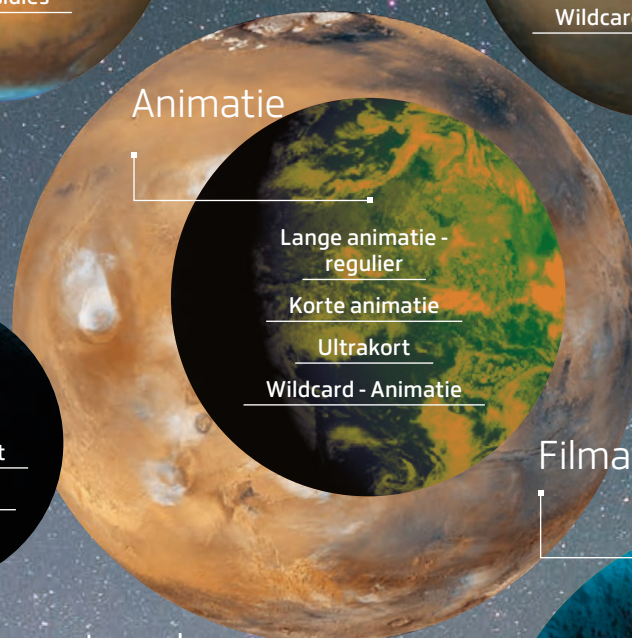
Documentaire

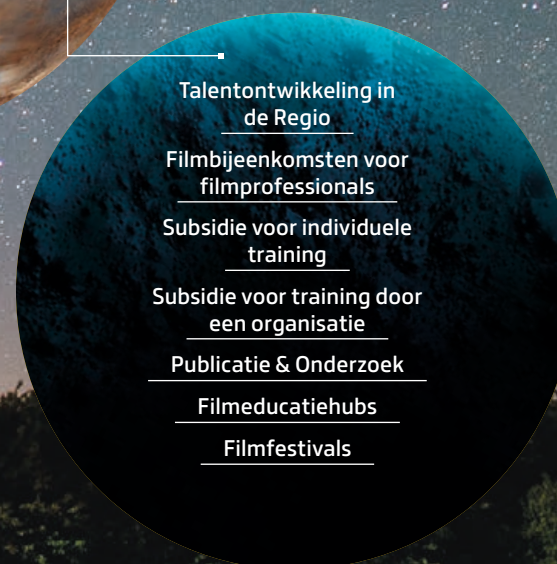
Experimenteel

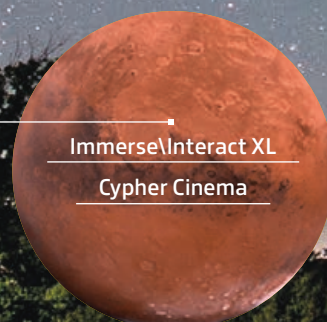
Animatie

Filmactiviteiten

Eenmalige Steunmaatregelen

4 Internationalisering

Zichtbaarheid op internationale festivals

Eind 2023 was Nederland focusland van het Les Arcs Film Festival in de Franse Alpen. Deze focus was een samenwerking tussen het Fonds, See NL en Buma. Nederlandse cinema kreeg een prominente plek in het festivalprogramma. Daarnaast stonden Nederlandse projecten die op dat moment in ontwikkeling en in productie waren, volop in de schijnwerpers in de Industry Village, waar internationale professionals en Nederlands talent gelegenheid kregen elkaar te ontmoeten en te netwerken. Een grote delegatie van regisseurs, producenten, componisten en andere filmprofessionals uit Nederland reisde af naar het festival. De debuutfilm van Bobbie Koek *Paradijs* werd geselecteerd in het Work in Progress programma wat een flinke boost gaf aan haar project.

Ook op de tachtigste editie van het Filmfestival van Venetië was Nederland volop zichtbaar. Stefanie Kolks speelfilmdebuut *MELK* en de korte animatiefilm *Wonder to Wonder* van Nina Gantz werden geselecteerd voor het festival. Daarnaast werden maar liefst vijf Nederlandse projecten geselecteerd voor Venice Immersive, de XR-Extended Reality-sectie van het festival. Deze geselecteerde projecten ontvingen financiering van het Nederlands Filmfonds en/of uit de regeling Immerse\Interact (XL), een samenwerking tussen het Filmfonds en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie. Als klap op de vuurpijl ontving Celine Daemen de Venice Immersive hoofdprijs voor haar virtual reality opera *Songs For A Passerby* en won Adriaan Lokman de speciale jury prijs voor *Flow*.

De jeugdfilm *Kiddo*, het debuut van Zara Dwinger, ging in wereldpremière op de

Berlinale in de Generation K-plus competitie, won twee Gouden Kalveren op het Nederlands Film Festival, de prijs voor Beste Film op Cinekid en werd geselecteerd voor het Cannes Écrans Juniors programma. En dan was er natuurlijk *Sweet Dreams* van de Bosnisch-Nederlandse bekoonde schrijver/regisseur Ena Sendjarević dat veelvuldig werd bekoond, o.a. op de festivals van Locarno en Chicago, zes Gouden Kalveren won op het Nederlands Film Festival en de Nederlandse inzending voor de Oscars was.

Internationaal samenwerken

Dit jaar heeft het Filmfonds internationaal vooral ingezet op het voortzetten en uitbreiden van de prioriteiten waar het in de voorgaande jaren al op had ingezet. We wilden daardoor meer samenhang creëren tussen de verschillende activiteiten. Zo hebben we de samenwerking met de National Film and Video Foundation (NFVF) in Zuid-Afrika gecontinueerd via de Thuthuka regeling (zie kader). Op basis van het coproductieverdrag met Zuid Afrika en in samenwerking met diverse internationale filmmarkten en het NFVF heeft de Nederlandse Film Commission een inventarisatie gemaakt van de Zuid Afrikaanse filmindustrie die afsluitend werd gepresenteerd tijdens de driedaagse Durban FilmMart. Daarnaast ondersteunden we ook dit jaar het Doculab 10voor50 project van The Back Lot in Suriname. Ook de Nederlandse film commissi- oner was actief in Suriname. Hij adviseerde bij de eerste stappen om in Paramaribo een Film Commission op te zetten. Daarnaast is het Fonds bezig met het in kaart brengen van de Surinaamse filmsector. De bestaande samenwerking met het Noors Film Instituut voor internationale coproducties van lange documentaires werd verbreed naar ontwikkeling.

New Dawn is het internationale fonds, een samenwerkingsverband tussen 10 internationale publieke filmfondsen, dat nadrukkelijk streeft naar een levendige, open en inclusieve filmindustrie. Dit jaar werden verspreid over twee rondes 3 documentaires en 7 speelfilms toegekend. Uit een totaal van 97 aanvragen selecteerde een onafhankelijke internationale commissie deze projecten. Eerder geselecteerde *New Dawn*-projecten waren o.a. *My Favorite Cake* van Behtash Sanaeaha en Maryam Moghaddam, die werd geselecteerd voor de competitie van het filmfestival in Berlijn 2024, en *Augure* van Baloji die dit jaar de New Voice Award ontving binnen Un Certain Regard van het Filmfestival van Cannes.

We hebben de samenwerking met See NL voor de internationale promotie en festivalselectie verder versterkt. Dat zie je terug in samenwerking zoals Les Arcs, MIFA en in festival dei Popoli. Ook is er dit jaar een start gemaakt met het intensiveren van de samenwerking met fondsen en instellingen binnen de Benelux. Op diverse festivals trekken het Filmfonds en See NL samen op met partners uit de Benelux om samen beter zichtbaar te zijn en meer impact te maken. Dit plan wordt de komende tijd verder uitgebouwd.

Minoritaire internationale coproducties

De bedragen voor minoritaire coproducties werden dit jaar structureel verhoogd. Voor exceptionele ambitieuze internationale coproducties kan de bijdrage daarom oplopen tot maximaal €450.000. Voor de bijdrage aan internationale documentaire producties is dat €70.000.

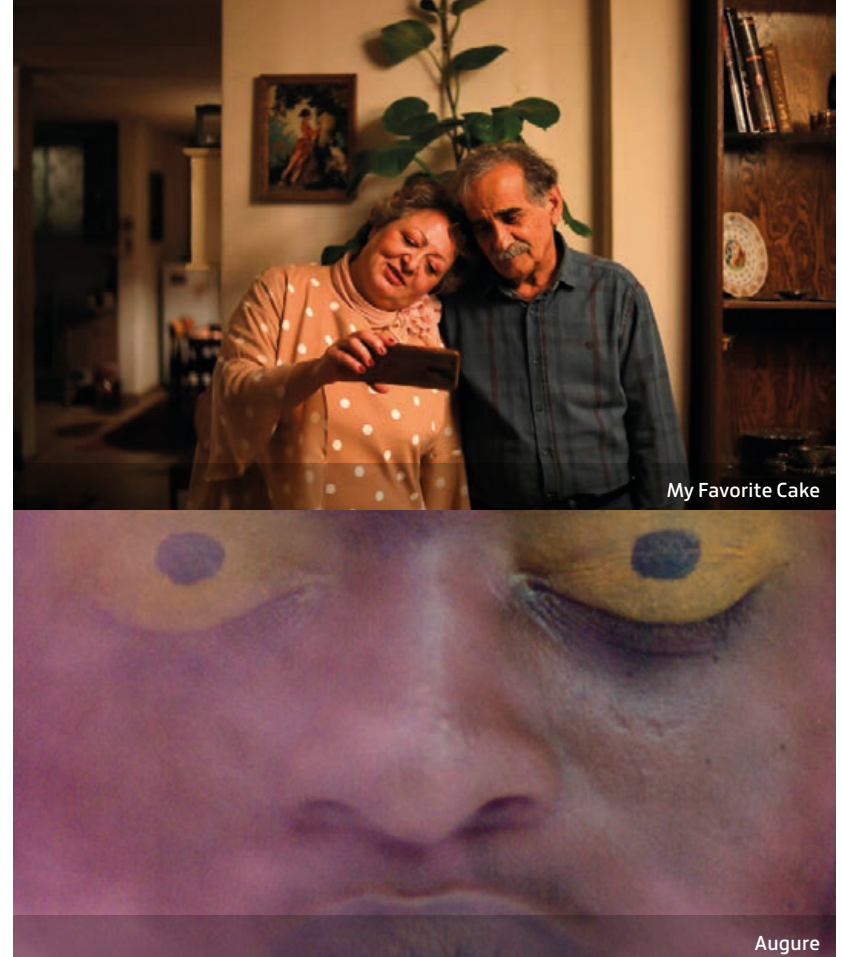
Het Filmfonds heeft dit jaar 78 aanvragen voor minoritaire coproducties ontvangen. Hiervan zijn er 27 toegekend. De commissie selecteerde op basis van artistiek-inhoudelijke kwaliteit en de substantiële Nederlandse creatieve inbreng. Het grootste deel van deze coproducties is Europees. In 2023 is ook voor het eerst de verhoogde maximale bijdrage van 450.000 euro voor de speelfilm *Jimpa* van Viking Film. We hebben 2 korte Franse animatie projecten gesteund. Het merendeel van de projecten is Europees geïnitieerd.

Eurimages, het Europese culturele fonds, kende dit jaar subsidie toe aan 3 majoritair Nederlandse projecten en aan 5 minoritaire Nederlandse coproducties. Nederland is dit jaar ook in de pilot voor series van Eurimages gestapt als partner. De uitslag van de eerste ronde wordt verwacht begin 2024.

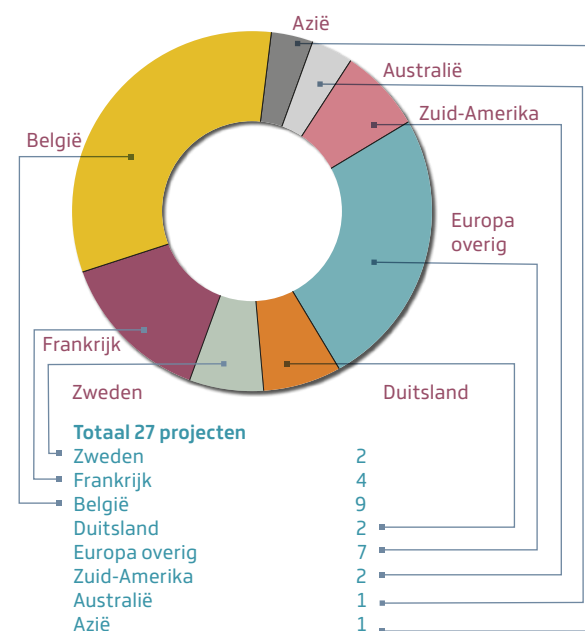
Steun aan Oekraïne

Tijdens het filmfestival in Berlijn werd dit jaar het European Solidarity Fund For Ukrainian Films gelanceerd. Het nieuwe fonds wordt gesteund door in totaal 15 fondsen en ministeries uit 13 Europese landen. Ook het Nederlands Filmfonds is een van de bijdragende fondsen. De subsidieregeling is bedoeld voor de financiering van Oekraïense filmprojecten in de ontwikkelings- en afrondingsfase. Er is jaarlijks een budget van één miljoen Euro beschikbaar om projecten te ondersteunen. ♦

Ilse Ronteltap, Hoofd International

Hoofdlanden minoritaire coproducties 2023

Brace Yourself

“Thuthuka was vanaf het begin een gelijkwaardige samenwerking.”

Dankzij de Thuthuka-regeling slaan de Zuid-Afrikaanse regisseur en scenarist **Thati Pele** en de Nederlandse producent **Frank Hoeve** de handen ineen. Het duo vertelt hoe Thuthuka hun project vooruithielp.

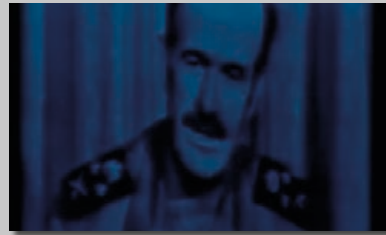
“Het is moeilijk om niet mee te gaan met zijn energie”, vertelt Thati Pele over Frank Hoeve (BALDR Film), de producent met wie ze de handen ineensloeg voor haar debuutfilm *Brace Yourself*, een zwarte komedie over een moeder die haar gezin gijzelt in een poging nader tot elkaar te komen. De Zuid-Afrikaanse filmmaker en de Nederlandse producent ontvingen een ontwikkelingsbijdrage uit de Thuthuka-regeling, de samenwerking tussen het Nederlands Filmfonds en de Zuid-Afrikaanse National Film and Video Foundation.

Volgens Thati was *Brace Yourself* nooit uitsluitend voor een Zuid-Afrikaans publiek bedoeld. Daarom was het voor haar logisch om een internationale samenwerking aan te gaan. “Het was geweldig om de ambities van het project te vergroten, en om het perspectief te krijgen van iemand die niet dezelfde historische context heeft.”

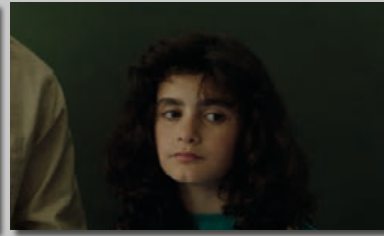
Gelijkwaardige samenwerking
“Het geweldige van Thuthuka is dat het een gelijkwaardige samenwerking tussen Nederland en Zuid-Afrika is”, vertelt Frank Hoeve. “Ik ben me bewust van mijn privilege als Europese producent, maar ik wilde geen majoritaire producent zijn, maar een gelijkwaardige. Er komen prachtige verhalen uit Zuid-Afrika, en wij willen die op een eerlijke manier vertellen. Bij Thuthuka was die gelijkheid er vanaf het begin, en dat is erg belangrijk.”

“Wat ik ook erg goed vind aan Thuthuka, is hoe er ontmoetingen opgezet worden tussen de makers van verschillende projecten, zowel in Zuid-Afrika als in Nederland”, vervolgt Frank. “Zo hoor je hoe het bij die andere projecten gaat, wat voor uitdagingen zij tegenkomen. Op die manier leer je van elkaar.”

Die ontmoetingen brachten Thati ook veel, vertelt ze. “Je zit vaak in een soort isolement wanneer je aan een project werkt. Nu hoorde ik in Rotterdam mijn script door iemand anders voorgelezen worden en dacht ik: dit is best goed. Dat was geweldig, het gaf me het idee dat ik op de juiste weg was.” ♦

Berlin

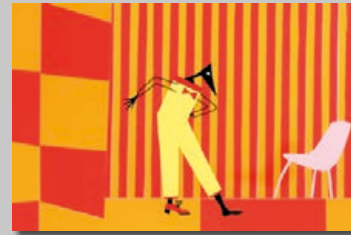
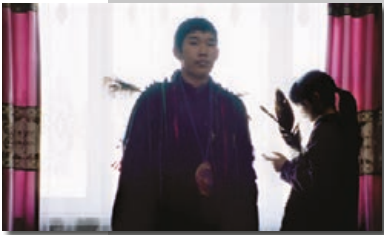
Cannes

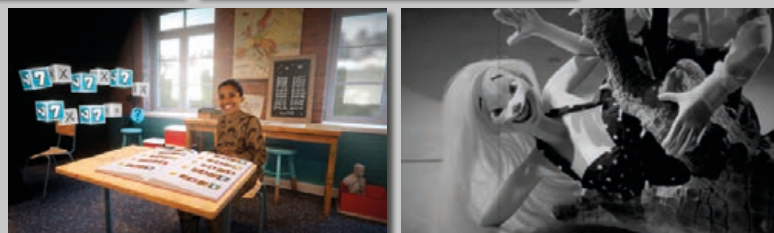
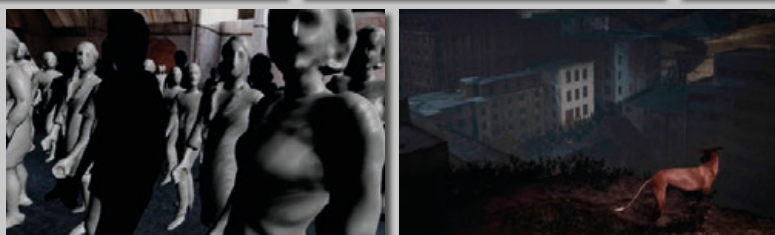
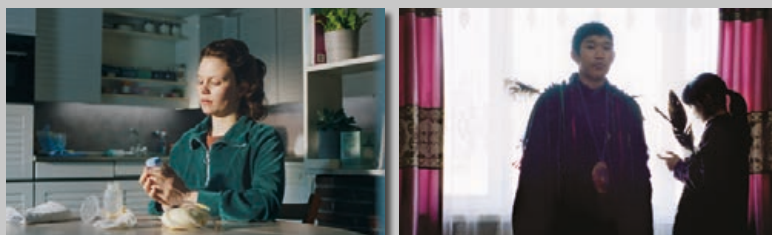
Anecy

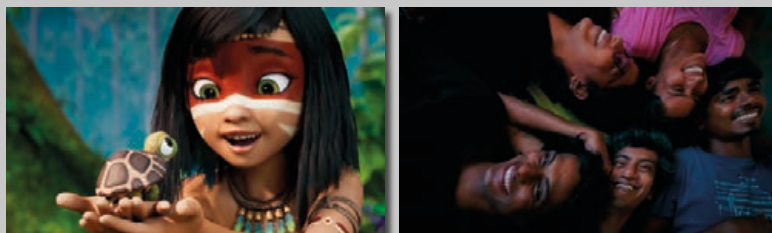
Toronto

Venice

San Sebastian

Festival selecties*

Berlin International Film Festival

Back	Yazan Rabee
Dearest Fiona	Fiona Tan
Kiddo	Zara Dwinger
Ma mère et moi	Emma Branderhorst
Magma	Luca Meisters
Silver Haze	Sacha Polak

Cannes Film Festival

De bezette stad	Steve McQueen
Omen	Baloji
Perdidos en la noche	Amat Escalante
Tiger Stripes	Amanda Nell Eu
Youth	Wang Bing

Annecy International Animated Film Festival

Box Cutters	Naomi van Niekerk
Hideous Henk "Episode 03"	Junaid Chundrigar
I Love Hooligans	Jan-Dirk Bouw
Is Heaven Blue? #2	Menno de Nooijer/Paul de Nooijer
Schoenmaten	Quita Felix
The Miracle	Nienke Deutz
The Smile	Erik van Schaaik

Venice International Film Festival

Melk	Stefanie Kolk
City of Wind	Lkhagvadulam Purev-Ochir
Flow	Adriaan Lokman
Holly	Fien Troch
Nazavzhdy-Nazavzhdy	Anna Buryachkova
Shadowtime	Deniz Tortum
Songs for a Passerby	Celine Daemen
The Imaginary Friend	Steye Hallema
Wander to Wonder	Nina Gantz

Toronto International Film Festival

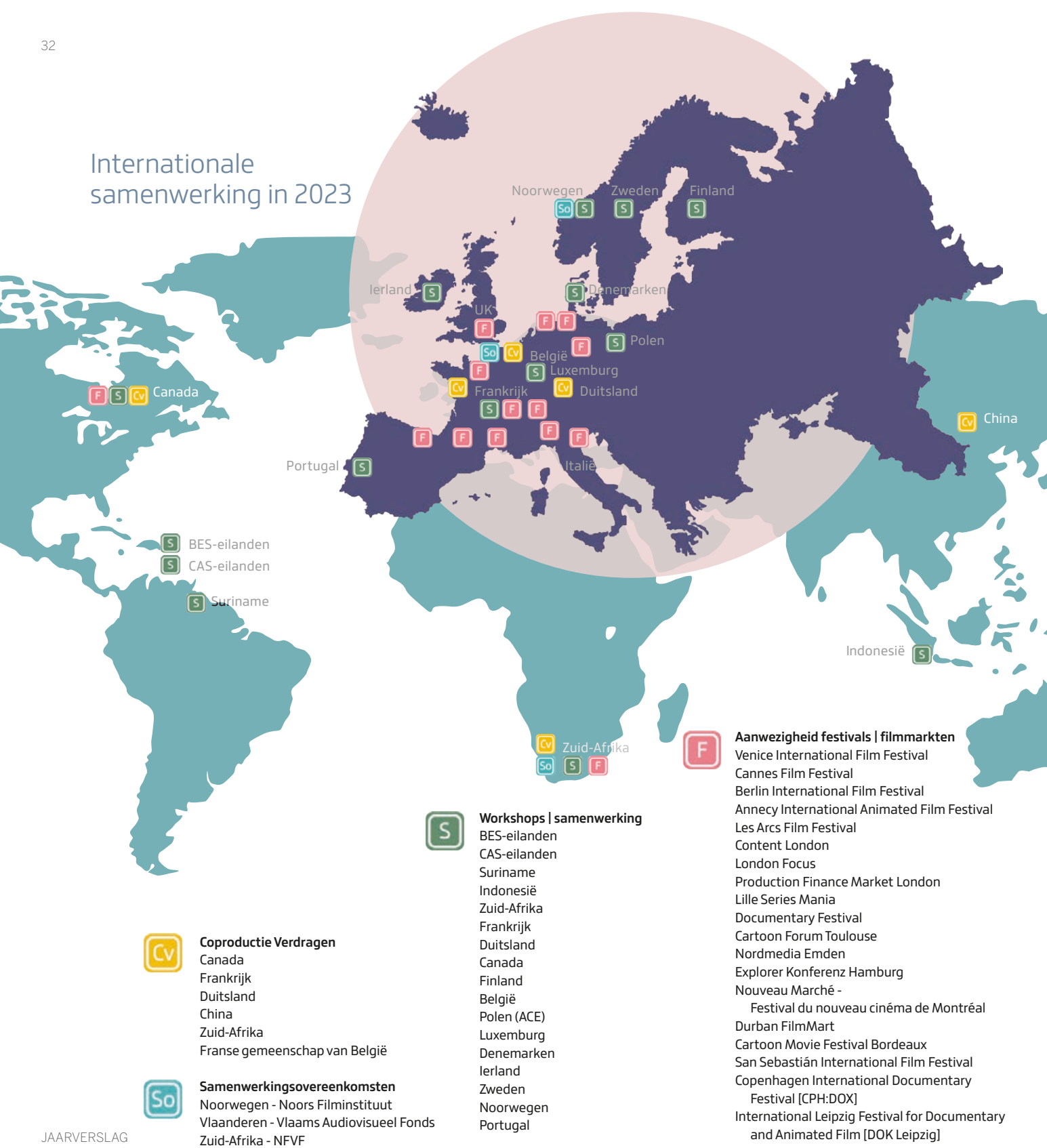
City of Wind	Lkhagvadulam Purev-Ochir
El Auge Del Humano 3	Eduardo Williams
Sweet Dreams	Ena Sendjarevic
They shot the piano player	Fernando Trueba
Youth	Wang Bing

San Sebastian International Film Festival

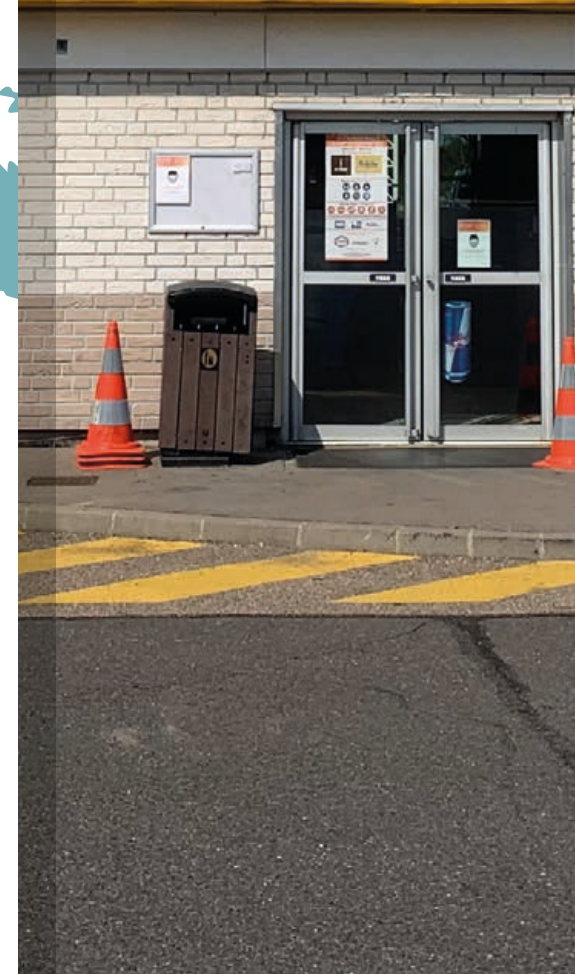
Ainbo : heldin van de Amazone	Richard Claus/José Zelada
El Auge Del Humano 3	Eduardo Williams
Kalak	Isabella Eklöf
Merci pour votre patience!	Simon van der Zande
They shot the piano player	Fernando Trueba

* Dit is een selectie van films die in 2023 geselecteerd werden voor diverse filmfestivals. Voor het totaaloverzicht van de selecties en prijzen, zie: Film Facts & Figures of the Netherlands. Bron: SEE NL

Internationale samenwerking in 2023

On the Road

5 Professionalisering

Uitdagingen voor de sector

Met het aanbod van de streamingdiensten en de digitalisering van de zalen heeft het publiek toegang gekregen tot een overweldigende hoeveelheid internationale films en series. We zien dat Nederlands talent moeite heeft om het hoofd te bieden aan deze concurrentie uit het buitenland. Binnen dat veranderend filmklimaat en als gevolg van de coronacrisis staan de traditionele vormen van financiering, exploitatie en vertoning onder druk en is het, met het wegvallen van oude verdienmodellen, lastiger om marktinvesteringen en internationale cofinanciering aan te trekken. Binnen de eigen landsgrenzen zijn er ook positieve ontwikkelingen. Met het speelfilmconvenant heeft de publieke omroep haar steun voor de jaarlijkse realisering van achttien speelfilms toegezegd. Daarnaast kwam er met de hernieuwde regeling van het Abraham Tuschinski Fonds op basis van behaalde resultaten financiële ruimte voor een aantal publieksfilms. Eind 2023 is bovendien de wet over de investeringsverplichting voor streamingdiensten aangenomen.

De druk op de filmsector blijft echter groot, mede door de inflatie, personeelstekorten en het ontbreken van een economische financieringsinstrumenten om kapitaal uit de markt aan te trekken. Het blijft een uitdaging om producties goed te financieren vanuit meerdere financieringsbronnen. Daarnaast mist de noodzakelijke vrije creatieve ruimte voor scenaristen, regisseurs en producenten en moeten er te vaak concessies worden gedaan die de kwaliteit en potentie van filmproducties niet ten goede komen. Het lukt ook onafhankelijke productiemaatschappijen nog in onvoldoende mate om eigen inkomsten te genereren waarmee herinvesteringen in nieuwe projecten gedaan kunnen worden.

Het verleggen van onze koers

We zien dat in deze complexe en globale marktomgeving publieke financiering van cruciaal belang blijft voor een gezonde balans binnen projectbudgetten. Een te grote afhankelijkheid van subsidie werkt echter averechts. Het Fonds zette dit jaar dan ook in op het stimuleren van de eigen verantwoordelijkheid van aanvragers en makers bij de keuzes die ze maken. Vanuit dat oogpunt hebben we in 2023 het overleg met de belangenverenigingen en de financiers in binnen- en buitenland geïntensiveerd. Een gezond filmklimaat met oog voor originele filmplannen, publiek-private belangen en heldere positionering richting het beoogde publiek beschouwen we als een gezamenlijk belang en verantwoordelijkheid.

Vooruitlopend op de structurele versterking vanaf 2025 van het budget in het kader van fair practice hebben we met ingang van 2023 ook gekozen voor verhoogde bijdragen voor realisering in alle categorieën. Fair practice en creatieve vrijheid gaan immers hand in hand. Naast de structurele verhoging van onze bijdragen stimuleren we de activiteiten van de ketentafel film en aanvullend onderzoek naar de knelpunten binnen het filmproductieproces.

Omdat een versterking van het cultureel ondernemerschap vooral gebaat is bij het aantrekken van investeringen en betere afspraken binnen de sector zelf, werd de roep om een economische steunmaatregel steeds luider. Daarin heeft de sector zelf een leidende rol, maar wij hebben het belang daarvan voortdurend onderschreven en zullen het gesprek daarover ook de komende periode aan blijven gaan. Ook hebben we dit jaar een inventarisatie gedaan naar de revoluerende

middelen van de projecten die we ondersteunen. Daaruit bleek dat slechts bij 10% van de speelfilms die in de periode 2018-2023 zijn uitgebracht een -bovendien zeer bescheiden- deel van de fondsbijdrage kon worden terugbetaald. En dat er dus slechts minimale revoluerende middelen kunnen worden ingezet voor herinvesteringen en rechthebbenden in nieuwe projecten. Dat moet anders. Ook dat zal onderwerp van gesprek blijven.

Gerichte bijdragen aan professionalisering

Waar mogelijk creëerden we dit jaar extra financiële ruimte voor beginnend en ervaren talent, voor training en scholing. Zowel landelijk, via skills- en talentontwikkelingsprogramma's van ontwikkelinstelling FilmForward, als via de activiteiten van de regionale talenthubs, Screen Talent NL en de New Producers Academy. Door onze investeringen in workshops, ecoconsultants, ecomanagers en andere duurzaamheidsactiviteiten hopen we dat er minder belemmeringen of financiële risico's zijn voor producenten om hun producties te verduurzamen (zie kader). Daarnaast zetten we, in samenwerking met Cultuur+Ondernemen, de Garantierегeling Pandemie voort waardoor er meer mogelijkheden ontstonden voor het bieden van overbruggingskredieten. En we continueerden samen met de andere rijkscultuurfondsen en het ministerie de steun aan Mores.online, het meldpunt ongewenste omgangsvormen van de Nederlandse culturele en creatieve sector. Wat ons betreft heel belangrijk gezien de vele incidenten in de audiovisuele sector dit jaar. ♦

George van Breemen, Zakelijk directeur

Filmfonds stimuleert verduurzaming filmproducties

In september van dit jaar publiceerde het Filmfonds nieuw beleid om filmmakers meer bewust te maken van de CO₂-impact van hun filmprojecten en hen mogelijkheden te bieden om te verduurzamen. Het Filmfonds gaat hierbij maatwerk bieden waarbij elke productie individuele begeleiding kan krijgen. Op deze manier wil het Fonds het verduurzamen van filmproducties toegankelijker maken en tegelijkertijd de sector stimuleren meer stappen te zetten.

Dit beleid werd mede vormgegeven op basis van de resultaten van de succesvolle rondetafel duurzaamheid eind 2022 en onderzoek dat in opdracht van het Filmfonds werd uitgevoerd door de Universiteit van Utrecht. De nieuwe duurzaamheidsregels zijn in eerste instantie gaan gelden voor speelfilms die vanaf november 2023 een ontwikkelingsaanvraag indienen.

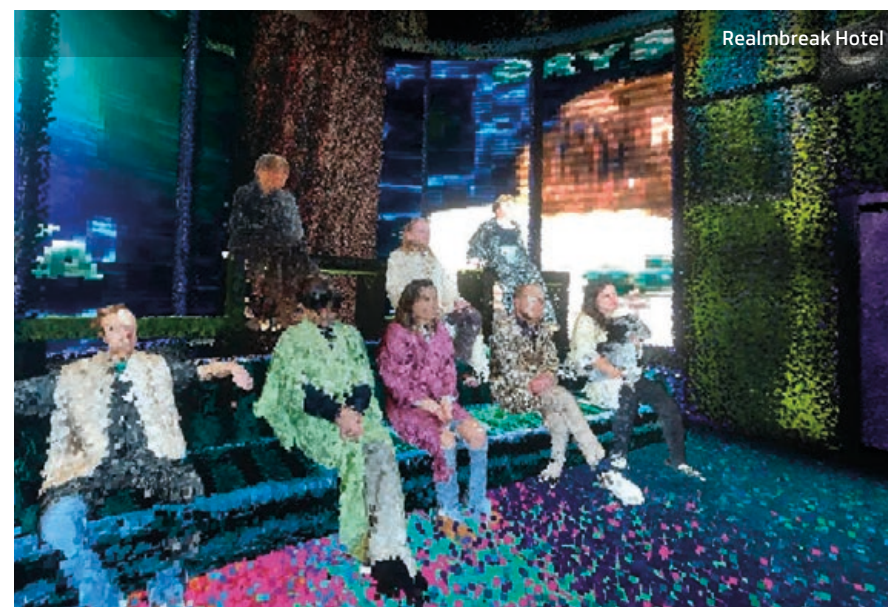
Filmmakers krijgen in de ontwikkelingsfase de mogelijkheid om advies in te winnen van een eco-consultant. Op basis van dit advies kan de verwachte CO₂-uitstoot van de productie in kaart worden gebracht en een carbon action plan worden ingevuld, dat bij het indienen van de realiseringaanvraag verplicht wordt. Op deze manier wordt de CO₂-impact

van een project inzichtelijk en hebben filmmakers in beeld op welke vlakken ze keuzes voor verduurzaming kunnen maken. Ook komt er financiering beschikbaar voor het inhuren van een eco-manager die de verduurzaming van het project in de realiseringsfase tijdens het filmen kan begeleiden.

Het beleid wordt verder ondersteund door een reeks inspiratiesessies voor de hele sector die worden georganiseerd door ecoconsultant Els Rientjes. Een eerste succesvolle sessie werd gehouden in september. Verschillende best practices van duurzaam gedraaide speelfilmproducties werden gedeeld met een groep van rond de zestig (uitvoerende) producenten, crewleden, en productieleders. Ook werden er specifieke onderwerpen besproken die te maken hebben met duurzaam energiegebruik en de recycling van materialen. Daarnaast zal begin 2024 een meerdaagse training worden georganiseerd om eco-managers op te leiden. Aanvullend stelt het Filmfonds bijdragen beschikbaar voor organisaties en initiatiefnemers die zelf activiteiten ontwikkelen gericht op de verduurzaming van filmproducties en draagvlakversterking in de sector, zoals de stichting Film for Future. ♦

The Imaginary Friend

Reallbreak Hotel

6 Vernieuwing

Soul Paint

Het Filmfonds heeft meerdere regelingen en trajecten om vormexperimenten, creatieve vrijheid en eigenzinnige invalshoeken te stimuleren. Voor beeldend kunstenaars die een film willen maken of voor nieuwe filmmakers met uiteenlopende achtergronden. Maar ook voor gevestigde makers die willen pionieren met een VR-project, een immersief werk of een ander genre- of discipline overstijgend project. We hebben daarvoor diverse ondersteuningsmogelijkheden die ook in 2023 successen opleverden. De samenwerking tussen maker en producent was daarbij vaak de sleutel tot succes.

Afstemming binnen de sector

Dit jaar gebeurde er sowieso veel op het vlak van immersieve en interactieve projecten. Er kwamen levendige discussies en goede afstemming in de sector op gang, mede via de Moonshot-expertsessies bij Cinekid, NFF, IDFA en Het Nieuwe Instituut. Tijdens deze bijeenkomsten voor makers, fondsen en beleidsmakers werden de knelpunten én kansen van de Nederlandse digitale cultuursector in kaart gebracht.

Immerse\Interact

Terugkijkend zien we dat projecten uit de Immerse\Interact-regeling dit jaar opvallend veel erkenning kregen op het internationale podium. Een kleine greep: *Symbiosis* (collectief Polymorf) werd geselecteerd voor het South by Southwest festival (SXSW), en beleefde aansluitend een succesvolle Noord-Amerikaanse tour. Tamara Shoagalu (Ado Ato Pictures) won met *Anouschka* de IDFA DocLab Award for Digital Storytelling. *Songs for a Passerby* van Celine Daemen (producent Silversee) ging in première op het filmfestival in Venetië en won daar de Venice Immersive Grand Prize. Zij werd op de hielen gevolgd door *Flow* van animatiefilmmaker Adriaan Lokman (geproduceerd door Valk Productions) die de juryprijs van het festival in ontvangst mocht nemen. Sindsdien gaan deze VR-ervaringen de hele wereld over. In 2024 onder meer op SXSW waar ook *The Imaginary Friend* van Steye Hallema (Studio Biarritz) en *Soul Paint* van Niki Smit & Sarah Ticho (Monobanda) te zien zullen zijn.

In 2023 publiceerden we ook de laatste ronde voor de tijdelijke regeling Immerse\Interact XL. In totaal kregen zestien projecten de afgelopen jaren de kans om grote internationale ambities van hun interdisciplinaire projecten met een hoger budget te realiseren. Waaronder het eerder genoemde *Symbiosis*, maar ook de 360° video-installatie *Terror Element* (Framer Framed, Anna Engelhardt, Mark Cinkevic), de historische VR-reis *Tasman* (Anne Fehres, Luke Conroy) en *Being Robot Beings* (Sander Veenhof), een immersieve VR-beleving voor twee personen. ♦

De reguliere Immersie\Interact-regeling voor ontwikkeling en realisering, in samenwerking met het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, wordt gewoon doorgezet. Vanaf 2024 zal het Stimuleringsfonds het penvoerderschap overnemen.

Dit jaar werd een pilot voucherregeling voor Culturele Immersieve Producties in het leven geroepen, bedoeld om de zichtbaarheid van immersieve producties en digitale cultuur te verbeteren. Waar een film na festivalroulatie een logische levenscyclus kent in de bioscoop, op televisie of via een streamer, is de vertoningsplek voor VR-, AR-, 360°-(film)projecten en interactieve installaties lastiger te definiëren: film- en techfestivals, vertoningsruimten, filmtheaters, musea en andere podia vormen een eclectisch veld. De eerste aanvraagronde werd eind 2023 geopend.

Wildcard Lab

In 2023 ontwikkelde het Filmfonds, naast de al bestaande Wildcards voor documentaire, fictie en animatiefilm, de Wildcard Lab. In het kader van talentontwikkeling reikt het Filmfonds ieder jaar Wildcards uit aan jonge, talentvolle filmmakers die zijn afgestudeerd aan een Nederlandse film- of kunstacademie en hun eindexamenfilm naar het Fonds insturen (zie hfst Talentontwikkeling). De winnaars ontvangen een bedrag waarmee ze een nieuw project kunnen realiseren binnen de categorie waarvoor ze hebben ingediend. De Wildcard Lab is specifiek bedoeld voor makers die afstuderen met een experimentele, onderzoekende of kunstzinnige film of een immersief filmproject. Floris van Laethem kreeg deze eerste uit handen van Celine Daemen op het Nederlands Filmfestival voor zijn werk *Realmbreak Hotel*.

De Verbeelding

Binnen het langlopende traject de Verbeelding, een samenwerking met het Mondriaan Fonds, kunnen beeldend kunstenaars een lange speelfilm ontwikkelen en realiseren. In 2023 kregen vier filmprojecten die zich op de grens van cinematografie en beeldende kunst begeven een ontwikkelingsbijdrage. Het gaat om *Tien Joo Sepuluh* (Wendelien van Oldenborgh), *Terre Verte* (Charlotte Dumas), *Taste of Heaven* (Bernardo Zanotta) en *Pink & Green* (Rory Pilgrim). In 2024 kunnen er van bovenstaande projecten twee worden gehonoreerd met een realisering-bijdrage. Eerder afgeronde Verbeelding-successen zijn onder meer *Nummer achttien* (Guido van der Werve, in première op IFFR 2023), *Kala azar* (Janis Rafa) en *The Last Ride of the Wolves* (Alberto De Michele). ♦

Absaline Hehakaya, Projectmanager Selective Funding

Focus op vernieuwing

Caleidoscoop

2023 markeerde het eerste jaar van de vernieuwde low-budgetregeling Caleidoscoop. Deze regeling biedt een platform voor opkomend talent én ervaren, eigenzinnige filmmakers. Het biedt een eenvoudige financieringsroute, als alternatief voor de reguliere en langere routes voor de ontwikkeling en realisering van films van onder de 60 minuten. We verwachten binnen Caleidoscoop kleurrijke films met lef en daarnaast filmteams die belang hechten aan autonomie, authenticiteit en teamwerk. Men dient nadrukkelijk grenzen te verleggen binnen de beperkingen van tijd en een relatief kleiner budget.

Vier projecten kregen dit jaar in twee rondes een toekenning voor ontwikkeling, waaronder *Catch & Cumbia*, van Dick Verdult. Eerder ging zijn zwart-komische lowbudgetfilm *Als uw gat maar licht* in première op IFFR in 2023. Ook *Little Lost Things* kreeg een toekenning voor ontwikkeling. Dit project markeert een nieuwe samenwerking van Robert-Jonathan Koeyers en Valk Productions. Koeyers' korte animatiefilm *It's Nice in Here* belandde in 2023 op de shortlist van de Oscars en werd op diverse vooraanstaande, internationale festivals geprogrammeerd.

De bijdragen voor realisering binnen Caleidoscoop gingen naar *Hemelsleutel* van de in 2023 met het Gouden Kalf voor de Filmcultuur geëerde Digna Sinke, *Toutes Directions* (Noël Loozen), *Monikondee* (Tolin Alexander, Siebren de Haan, Lonnie van Brummelen) en *Kain* (Gabriel Bauer en Ellen Barendregt). *Kain* is een perfect voorbeeld van een filmproductie waarin zowel inhoudelijk als in aanpak grenzen worden verlegd. In de wereld van *Kain* is namelijk niemand normaal of afwijkend. Acteur Daniel Gellvoet, die zelf het syndroom van Asperger heeft, speelt in *Kain* een onbevreesde, autistische man die zijn rijbewijs wil halen om te bewijzen dat hij zelfstandig kan functioneren in de wereld. Maar dan ontmoet hij zijn grote liefde en komt alles op scherp te staan. Het hele filmteam werkt sinds de ontwikkeling van dit plan nauw met elkaar samen om recht te doen aan dat neurodiverse proces. Hier is de volledige productie op ingericht. Zo gaat het niet alleen om de vorm, maar ook om de inzet en werkwijze erachter, evenals de teamspirit van de makers. ♦

“Ik geloof vooral dat ons
werk relevant is omdat
het veel mensen raakt.”

Interview

Celine Daemen

Celine Daemen werd met haar VR-opera *Songs for a Passerby* in 2023 overall omarmd. De installatie, die tijdens de Biënnale van Venetië in première ging en daar de Venice Immersive Grand Prize won, reist sindsdien van prominente plekken als het Muziekgebouw en de Stopera, tot ver buiten onze landsgrenzen. Terwijl zo'n 'VR-ervaring', net als Daemens succesvolle voorgangers als het prijswinnende *Eurydice, een afdaling in oneindigheid* (2022) en *Nergens* (2021), toch best lastig 'te verkopen' is. Hoe manoeuvreert deze als theaterregisseur opgeleide maker zich op het snijvlak van theater, muziek en Virtual Reality? Hoe laveert ze tussen verschillende kunstwerelden, met ieder hun eigen beleidsvragen?

Eurydice, een afdaling in oneindigheid

Wie bij de VR-opera *Songs for a Passerby* de meegeleverde koptelefoon en VR-bril aanzet en op sokken het paar vierkante meter grote tapijt opstapt, waant zich meteen in een totaal andere wereld. Je loopt door een onbekende stad, vol schaduwrijke paden die langzaam verlicht raken. Zo leidt regisseur Celine Daemen (1995) je langzaam door haar wonderschone, melancholische en soms unheimische VR-ervaring, langs fluisterende mensen, spelende honden, een stervend paard en opvallende ontmoetingen met jezelf. Op de achtergrond klinken echo's van een levende stad, stemmige muziek en flarden van gedachten van mensen die je passeert.

Op het snijvlak

Iedereen die *Songs for a Passerby* beleeft, van festivalbezoeker en kunstcurator, tot filmprogrammeur en 'gewone' bezoeker, is laaiend enthousiast. Celine Daemen, opgeleid tot theaterregisseur aan de toneelacademie van Maastricht, is inmiddels gespecialiseerd in VR- en transdisciplinaire werken. Zij ziet 'het publiek' misschien een anders dan een theater- of filmmaker: "Bij een belevingscultuur waarin *Songs for a Passerby* past, worden mensen een beetje mede-maker. Ik

probeer de rol van toeschouwer, die een installatie als *Songs* '1st person' beleeft, opnieuw vorm te geven."

Dat doet ze natuurlijk niet alleen. "Ik richtte Studio Nergens op, waarmee ik transdisciplinaire voorstellingen op het snijvlak van muziektheater, beeldende kunst en immersieve media maak. Dat doe ik met zakelijk leider Merle Scheske en mijn vaste compagnon Aron Fels. Hij gaat over alles wat met de vormgeving van VR te maken heeft én het technische systeem erachter. Aron heeft een achtergrond in visual effects en immersieve media en wordt door ons inmiddels 'tech-dramaturg' genoemd." Techniek wordt doorgaans beschouwd als een ondersteunend element, maar het is bij Daemens projecten juist een belangrijk component. "Met z'n drieën vormen we een autonoom opererende productiekernteam rondom het werk dat we maken. Met schrijvers, acteurs en in het geval van *Songs* de componisten en zangers van het multidisciplinaire operagezelschap Silbersee, werken we op projectbasis. Samen creëerden we een fictieve wereld waarin het verhaal minder belangrijk is en de toeschouwer centraal staat."

“Ik zoek juist niet naar
de gelikte, perfecte
esthetiek van sommige
computeranimatie.”

Houtje-touwtje

Als regisseur zorgt Celine Daemen binnen zo'n VR-project dat alle disciplines samenkomen. In de praktijk betekent het dat ze zich, meer nog dan met spel- en zangopnames, bezighoudt met het ontwikkelen van de compositie, teksten, scènes en het immersieve concept. "Omdat ik met de meeste mensen al vaker gewerkt heb, is er inmiddels een zeker vertrouwen en flexibiliteit ontstaan. Dat moet ook, want uit je comfort zone stappen moet je dŭrven als kunstenaar." Ondanks dat deze immersieve beleving je totaal in een andere werkelijkheid zuigt, is de techniek erachter, zo legt Daemen uit, opvallend 'houtje-touwtje'. "En dat vind ik als kunstenaar fijn. Ik zoek juist niet naar de gelikte, perfecte esthetiek van sommige computeranimatie. Imperfectie is menselijk en omdat ik met mijn werk mensen een fundamentele spiegel voor wil houden, kan dat alleen met iets dat niet perfect is."

Werken in het VR-domein is, ook voor Daemen, een pad van zoeken en uitproberen. "Juist omdat je buiten veel conventies werkt. Als je een korte film regisseert, dan weet je ongeveer wat je wil maken, qua cinematografie bijvoorbeeld: er is zoveel al gemaakt, dat je misschien sneller tot bepaalde keuzes komt. Hier moet je soms tien lelijke scènes maken voordat je één mooie hebt. Maar", zegt ze, "het is ook weer niet zo nieuw dat ik nergens van kan afkijken. Ik geloof dat alle vormen van kunst, ook VR, toch doorgolven op bewegingen die er al zijn."

Waar hoor je thuis

Waar 'hoor' je als maker van zo'n relatief nieuwe kunstvorm eigenlijk thuis? Hoe zoek je je weg in de beleidswereld? Haar vorige werk, *Eurydice, een afdaling in oneindigheid* (2022) ging bijvoorbeeld in première tijdens het filmfestival in Venetië, maar was nog niet door het Filmfonds ondersteund. "We werkten voor *Eurydice* autonoom met allerlei filmtechnieken, zonder een echte poot in de filmwereld te hebben. Virtual Reality is vrij snel door de filmsector geadopteerd omdat het begon met 360-graden video, dat dichtbij filmtechnieken ligt. Die relatie klopt voor een deel wel, denk ik." Maar, de doelgroepen van VR zijn, denkt ze, niet zo genre-bepaald. "Ik geloof vooral dat ons werk relevant is omdat het veel mensen raakt. Het is dus belangrijk dat er zorg voor wordt gedragen, ook door fondsen."

Aanvankelijk viel ze zo'n beetje tussen de fondsen in, zo tussen Fonds Podiumkunsten, het Stimuleringsfonds en later deels het Filmfonds. Ze denkt dat wat dat betreft het Nederlandse beleid op het gebied van promotie en

Eurydice, een afdaling in oneindigheid

presentatie van immersieve werken nog wat achterloopt op het buitenland. "Waar we thuishoren, dat is de vraag, want we spelen de voorstelling zowel op filmfestivals, als in concertzalen én in beeldende kunstmusea. Het goede nieuws is dat ze allemaal enthousiast zijn."

Immerse\Interact

Voor *Songs for a Passerby* schreef ze voor het eerst het Filmfonds aan. "Toen die filmfestivalwereld aan ons begon te trekken, werd het voor ons logischer om bij het Filmfonds aan te vragen, specifiek binnen de regeling Immerse\Interact, waarin het Filmfonds en het Stimuleringsfonds samen optrekken." Na een aantal projecten heeft ze, vindt ze, meer handigheid gekregen in het aanschrijven van fondsen. "Ik ben inmiddels goed geworden in het zo concreet en helder mogelijk omschrijven van een aanvraag. Dat doe ik door vooral ook te vertellen hoe we eraan gaan werken, goed uiteen te zetten wat ons inspireert en hoe we het proces inrichten."

Songs for a Passerby vond ze het spannendst om te maken: "Omdat *Songs* het minste narratief heeft en geen duidelijk concept om op terug te vallen. *Eurydice* verwees nog naar een concrete mythe en laat zich makkelijker in taal omschrijven. *Songs* moest vooral een fictieve ervaring worden waar je doorheen trekt en waarin je van alles ontdekt." Hoe het VR-veld zich in haar optiek gaat ontwikkelen, daar is ze nog niet over uit. "Wel zie ik een beweging waarin al die disciplines meer door elkaar gaan lopen dan vroeger. Ik weet niet hoe de fondsenwereld en de festivalwereld zich daar op gaat inrichten. Ik denk dat het belangrijkste is, dat het blijft gaan over verwachtingen van het publiek." ♦

Gerlach

De Bezette Stad

7 Zichtbaarheid

Het was goed om te zien dat de bioscoopcijfers in 2023 weer aantrokken. Het aantal verkochte kaartjes is bijna terug op het niveau van voor de coronapandemie. De omzet van de kaartverkoop ligt hier zelfs iets boven, dankzij de gestegen ticketprijzen. Het marktpercentage van Nederlandse titels staat op 14%, net iets lager dan het jaar ervoor, onder andere door het enorme aanbod aan internationale films in de afgelopen periode. Mainstream films zoals *De Tatta's* (1 en 2), *Bon Bini: Bangkok Nights* en *Neem me Mee* trokken volle zalen, maar ook documentaires als *Dicht bij Vermeer*, *Gerlach* en *De Bezette Stad* deden het goed. En de prijswinnende speelfilm *Sweet Dreams* werd uiteindelijk meer dan 75.000 keer bezocht. Wel zien we dat het kijkgedrag veranderd is en de bioscoop flinke concurrentie heeft aan de dominante streamingdiensten. Daarnaast stijgt de onderlinge concurrentie door het groeiend aantal filmreleases op jaarbasis. Met name de kwetsbaardere, Nederlandse arthousefilms en documentaires hebben het daardoor nog steeds moeilijk.

Zicht op publiek in een vroeg stadium

De uitkomsten van het Olsberg-rapport hebben een belangrijk inzicht bevestigd: er moet beter, gericht en vooral eerder in het proces nagedacht worden over voor wie een film gemaakt wordt. Om de zichtbaarheid van Nederlandse films te vergroten zijn we daarom dit jaar gestart om al eerder, in de ontwikkelingsfase van een filmproject, meer

informatie op te vragen bij de aanvragers over het beoogde publiek en de positionering van de film. Ook bij de latere realiseringaanvraag van een filmproject wordt de visie op de uitbreng sterker meegewogen in de uiteindelijke boordeling. Om de publiekspotentie en uitbrengvisie goed te kunnen beoordelen werkt we samen met een *pool* externe experts.

Full Circle wordt reguliere distributieregeling

We hebben dit jaar de distributiebijdragen verder verhoogd. Daarnaast hebben we, door het succes van de Full Circle Distributiesteunmaatregel tijdens de pandemie, onderdelen van deze regeling overgenomen in de reguliere regeling Distributie Nederlandse Filmproductie. Dit houdt in dat films die selectief door het Fonds gesteund zijn in de realisering, nu hogere bijdragen (tot maximaal €75.000) kunnen aanvragen voor kosten van de bioscoopuitbreng. Op voorwaarde dat de distributeur dit bedrag matcht. Op deze manier kunnen we de hoogte van de distributiesteun beter afstemmen op de betreffende film en het uitbrengplan. Voor kleinere films met een hoger uitbrengrisico hoeft de distributeur het (lagere) aangevraagde bedrag niet te matchen, maar is een eigen bijdrage van 20% voldoende. Daarnaast financieren we een outreach- of impactmanager om met name voor documentaires specifieke doelgroepen beter te kunnen bereiken.

Bijzondere distributiebijdragen

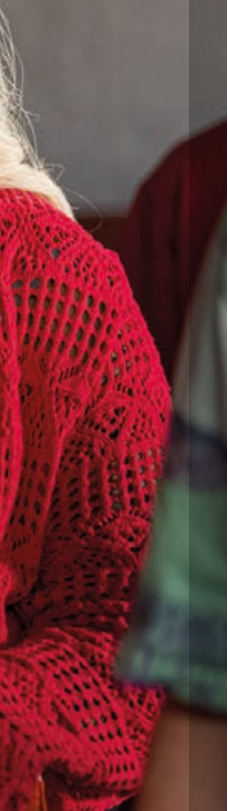
In 2023 zijn er in het kader van zichtbaarheid diverse bijzondere distributiebijdragen toegekend. Een kleine greep. Onder de noemer 'Nu: Reality' wordt een distributiemodel specifiek voor immersieve media en VR ontwikkeld (zie kader). De 'Impact Makers Toolkit 2.0' is een uitgebreide update van de 'gereedschapskist' die documentaire- en theatermakers en producenten kunnen gebruiken bij het formuleren én evalueren van de door hun beoogde impact van hun projecten.

Cinekid ontving financiering om een randprogramma en workshops in de filmtheaters te organiseren rond de Nederlandse jeugdfilms *Kiddo* en *Kung Fu Leeuw*. En samen met EYE werd een pilotplan opgezet om het al bestaande distributieplatform voor de Nederlandse korte film 'Korte Film Poule', verder te kunnen verbreden.

Tot slot sloegen we in 2023, in het kader van het Publiikum-onderzoek (zie kader), voor de tweede keer de handen ineen met onderzoeksbureau Will and Agency. Zij gebruikten een AI-onderzoeksmethode om potentiële doelgroepen te betrekken bij de fase waarin het scenario van een project wordt ontwikkeld. De reacties van deze doelgroepen op delen van het script konden gebruikt worden om het scenario aan te passen waardoor het beter aan kon sluiten op het gewenste publiek. Dit jaar deden er 4 Nederlandse titels mee aan deze pilot. ♦

Cynthia Ophorst,

Projectmanager Marketing & Distributie

Neem me Mee

Meer zicht op publiek

Publikum is een Deense onderzoeksmethode die filmprofessionals helpt hun filmproject beter te laten aansluiten bij een beoogd publiek. Joram Willink, filmproducent bij BIND, nam als een van de vier projecten deel aan het pilotproject met Publikum. “We werkten eerder met experts die ons adviseerden op marketinggebied en *audience design*. Toen het Fonds ons aanbod om mee te doen met het onderzoek van Publikum besloten we dat te doen. Het idee om in de scriptfase, ondersteund door AI, met een antropologisch/sociologische blik naar het script van ons filmproject te kijken sprak ons aan.” zegt Joram. “De methode die Publikum ontwikkelde test in hoeverre het script reso-neert bij een mogelijk publiek. Die uitkomsten kan je gebruiken om je script te verbeteren en beter te bepalen wie je publiek zou kunnen zijn. Wij stuurden het script van onze familiefilm *Sterrenstof*, plus een uiteen-zetting van wat we met de film beogen qua onderwerp en thema’s als ‘maakbaarheid’ en ‘beleving van natuur’. Publikum onderzocht via AI op internet hoe er in de wereld en in Nederland over die thema’s wordt gesproken. Dit gaf ons inzicht in waar het publiek zich het meest mee identificeert. Vervolgens kregen beoogde doelgroepen – Nederlandse ouders en kinderen - een filmpje waarin de schrijvers het verhaal van *Sterrenstof* vertelden. We legden hen ook een aantal scènes voor. Omdat de deelnemers zelf hun reacties filmden, konden we horen en zien waar ze warm van werden wat betreft verhaal, personages en hun motivaties. Aanpassingen die we daarna in het scenario verwerkten, hebben positieve impact gehad op de dramatische werking van het script. Alle elementen en thema’s, motivaties en verhaallijnen lagen er al, maar we hebben er een andere balans en prioriteiten in kunnen aanbrengen. Na Publikum deden we een acteurslezing en zij waren tot tranen geroerd.”

Joram Willink, filmproducent BIND

VR-producties toegankelijker voor een Nederlands publiek

Babette Wijntjes, medeoprichter van filmdistributeur Vedette en oprichter van Cassette Stories, een uitgeverij voor film en immersieve media, is initiatief-nemer van het programma Nu: Reality. In samenwerking met Diversion Cinema ontwikkelde zij een vertoningsconcept voor VR-projecten. “Naast mijn werk als filmdistributeur, wilde ik VR-werken die op internationale festivals vertoond werden, naar een breder, Nederlands publiek brengen. Maar hoe doe je dat? En wat heb je daarvoor nodig? Na uitgebreid marktonderzoek werkten we aan een praktisch handboek voor essentiële benodigdheden. Om te beginnen: geschikte locaties! Drie Nederlandse theaters deden mee aan een pilotfase, waarin we de toegankelijkste VR-vorm vertoonden: 360-graden. Dat heeft al een ‘wow’-factor en je kan er gewoon de bioscoopzaal mee in. Met dertig headsets en geluid dat aangesloten is op de bestaande geluidsinstallatie. Daarnaast kregen de deelnemende theaters één of twee interactieve stations waarin verschillende prijswinnende *Location Based Installations* buiten de zalen konden worden vertoond. De bezettingsgraad van de dertig zaalplekken was gemiddeld 85%. En dat is hartstikke goed, omdat de meeste bezoekers niet bekend waren met VR. Ik kijk er ook naar als ondernemer: je kan hiermee goed kaartjes verkopen en relatief gemakkelijk opschalen.” vertelt Babette.

“In 2023 konden we met een bijzondere distributiebijdrage van het Filmfonds Nu: Reality landelijk uitbreiden. In 2024 gaan zeven deelnemende theaters werken met verschillende 360 graden-programma’s en interactieve werken. Nu: Reality biedt het hele pakket: de apparatuur, training van het perso-neel, de programmaselectie, kaartverkoop in samenwerking met Cineville en drie landelijke marketingcampagnes. Inmiddels kijken ook andere fondsen en internationale VR-partijen nieuwsgierig mee: nergens in Europa wordt er momenteel op deze schaal naar de distributie van VR-werken gekeken.”

Organisatie

Het aantal FTE over 2023 bedroeg gemiddeld 52,99. Het aantal personeelsleden in dienst van het Fonds was in 2023 gemiddeld 65. Daarnaast heeft het Fonds in 2023 een beroep gedaan op een aantal freelancers ter tijdelijke versterking van de organisatie o.a. in verband met zogenaamde ziek & piek.

In vaste dienst

36% man

64% vrouw

Leeftijd

Tot 30 jaar: 2 personen

30 – 40 jaar: 17 personen

40 – 50 jaar: 24 personen

Ouder dan 50 jaar: 26 personen

Bron: Filmfonds (per 24.01.2024)

Het team achter het Filmfonds in 2023

NL FILM
FONDS

Bijlagen

Verslag Raad van Toezicht

Governance structuur

Het Filmfonds heeft een bestuursmodel met een bestuur en een Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht heeft statutair de taak toezicht te houden op het beleid en op de algemene gang van zaken. De RvT en directeur/bestuurder handelen naar de splitsing in verantwoordelijkheden en taken, zoals deze zijn vastgelegd in de Code Cultural Governance: De benoeming van de leden van de Raad van Toezicht door de Minister van OCW geldt voor vier jaar. Conform de statuten is een eenmalige herbenoeming voor vier jaar mogelijk. Het dakpansgewijze aan- en aftreeschema en de nevenfuncties van de RvT staan in bijlage Samenstelling Organisatie op blz. {..}.

De RvT hanteert een profielschets met aandacht voor aanwezige competenties en diversiteit in de samenstelling van de Raad, die jaarlijks getoetst wordt op actualiteit. De toezichthouders vertegenwoordigen niet alleen een rijke kennis van de (inter)nationale filmsector, maar ook van financiën, juridische zaken en corporate governance. De RvT vormt daarnaast als een stimulerend, adviserend en kritisch klankbord voor de directeur/bestuurder. Jaarlijks voert de RvT een zelfreflectie uit en borgen de leden onafhankelijkheid door belangen in de sector uit te sluiten. Mede naar aanleiding van de resultaten van de zelfevaluatie zijn er naast de Audit Commissie de volgende commissies ingesteld: HR commissie | permanente educatie, Commissie Strategisch Overleg en de Juridische Commissie.

In 2023 zijn de leden Roman Tarlavski, Robbert Aarts en Simone van Bijsterveldt herbenoemd voor vier jaar. In september is Anne Zeegers aangetreden als nieuw lid van de RvT. Anne heeft naast relevante ervaring op bestuurlijk- en toezichthoudend gebied, een relevant netwerk en grote kennis van onder meer de culturele sector. Vanuit 'sociaal-maatschappelijke verantwoordelijkheid' geeft de RvT jonge high potentials de

kans om in de vorm van een traineeship van 2 jaar het vak van toezichthouder te leren.

Het traineeship van Deniz Alkac loopt af in september 2024. Ruim voor die tijd zal de RvT evalueren of opvolging gegeven dient te worden aan deze vorm van RvT-traineeship.

Werkzaamheden 2023

De RvT is naast de vier reguliere RvT vergaderingen, meerdere keren bijeengekomen vanwege ziekte en later het vertrek van de toenmalige directeur. Tijdens de extra bijeenkomsten ging de aandacht vooral uit naar de door het Filmfonds ingezette veranderingen ten aanzien van subsidies en regelingen, de organisatorische veranderingen binnen het Filmfonds, de impact ervan op de filmsector en de autonome ontwikkelingen binnen de Nederlandse filmsector. Er was ook aandacht voor de interne organisatie, voor de medewerkers, de ondernemingsraad en de overige stakeholders. De zakelijk directeur, George van Breemen heeft in die periode, gesteund door meerdere medewerkers, uitstekend werk verricht. Daarvoor zijn wij hem zeer erkentelijk.

Er is gezorgd voor goede vervanging en een interim-directeur, waardoor onverkort doorgevoerd kon worden aan de belangrijke taken en uitdagingen waar het Filmfonds en de filmsector voor staan.

Tijdens de reguliere vergaderingen van de RvT werd naast de actualiteiten een aantal vaste punten geagendeerd, zoals de in- en externe (beleids)ontwikkelingen met mogelijke consequenties voor het veld en de rol van het Filmfonds, personeel & organisatie, financiën en juridische zaken. Het Audit Comité kwam in 2023 – naast de reguliere vergadering met de accountant – nog driemaal bijeen voor de bespreking van de financiële stand van zaken van het Fonds, alsmede voor het doorlopen van

de verschillende procedures en risicoanalyse. Deze vergaderfrequentie wordt in de komende jaren voortgezet.

Aansluitend aan de RvT-vergadering van november vond het – inmiddels jaarlijkse – Strategisch Overleg plaats, waarin de beleidsthema's voor het Fonds op korte en lange termijn werden besproken. Dit keer werd stilgestaan bij het onderwerp investeringsverplichting, en werd er dieper ingegaan op beleidsvraagstukken en de rol van het Filmfonds.

Het Audit Comité heeft voor dit jaar weer de bevindingen bij de jaarcontrole afzonderlijk met de accountant besproken. Het Juridisch Comité (bestaande uit 1 lid) stemde de wijzigingen in de reglementen af met de directie, voordat deze ter goedkeuring werden geagendeerd in de plenaire RvT-vergadering.

De RvT heeft een kennismakingsgesprek gehad met de vernieuwde Personeelsvertegenwoordiging.

De voorzitter van de RvT nam daarnaast deel aan het jaarlijks overleg tussen de DG Cultuur en Media en de gezamenlijke voorzitters van de Raden van Toezicht van de rijkscultuurfondsen, waarin gezamenlijke thema's, raakvlakken en uitdagingen met elkaar werden besproken.

En – tot slot – aan het driehoeksoverleg per fonds afzonderlijk, met de DG Cultuur en Media, de directeur Media & Creatieve Industrie en de betreffende directeur/bestuurder, waar onderwerpen geagendeerd werden als het functioneren van de ZBO, de financiële positie, arbeidsvoorwaarden en governance.

De Raad van Toezicht spreekt haar waardering en dank uit aan alle medewerkers van het Filmfonds voor hun niet aflatende inzet in dit wederom opmerkelijke jaar. Ook spreekt zij haar dank uit richting Bero Beyer voor zijn inzet en waardevolle bijdrage aan het Filmfonds en de filmsector tijdens de corona-periode.

Laetitia Griffith, Voorzitter RvT Filmfonds

Governance & Financiën

Governance

Het Filmfonds is een zelfstandig bestuursorgaan. Conform onze statuten werken we met een bestuur en een Raad van Toezicht (RvT), die vanuit de Governance Code Cultuur en de Gedragscode Cultuurfondsen toezien op een transparante en efficiënte werkwijze en goed bestuur van de organisatie. De voltallige RvT komt vier keer per jaar bijeen. Tussentijds vindt er afstemming plaats tussen de verschillende deelcommissies en de tweekoppige directie, bijvoorbeeld over financiën en bedrijfsvoering, hr, juridische en strategische vraagstukken. De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het strategisch beleid en de artistiek-inhoudelijke koers van het Filmfonds. De zakelijk directeur is verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering, procesmatige en productionele vraagstukken en de dagelijkse leiding. De honorering van de directeur-bestuurder en de zakelijk directeur is in lijn met de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (semi-)publieke sector.

De aanstellingstermijn voor de directeur-bestuurder is maximaal tien jaar. Ook de aanstellingen van het hoofd en de projectmanager van het selectieve subsidieprogramma voor filmproducties zijn beperkt tot maximaal tien jaar. Filmconsulenten zijn aangesteld voor een termijn van vijf jaar vanwege hun rol bij de artistiek-inhoudelijke beoordeling van projecten. Alle medewerkers van het Filmfonds leggen een eed af en hebben een geheimhoudingsplicht. Bovendien toetsen we of nevenfuncties verenigbaar zijn met hun functie, ook als deze tussentijds veranderen. De beoordelingscommissies worden op zorgvuldige wijze samengesteld waarbij gelet wordt op o.a. inhoudelijke expertise van de commissieleden en een zo heteroog mogelijk samenstelling met

ruimte voor verschillende perspectieven en achtergronden.

Via het team van hoofden en projectmanagers en periodieke plenaire sessies betrekken we medewerkers actief bij de stappen die we zetten in het personeelsbeleid. Door de groei van onze organisatie heeft het Fonds inmiddels een Ondernemingsraad (OR). Deze spreekt elk jaar meermaals met de directie en eenmaal per jaar met een afvaardiging of de voorzitter van de RvT. Voor de verdere doorontwikkeling van onze organisatie wordt professioneel extern advies ingewonnen en structureel geïnvesteerd in individuele en groepstrainingen, coaching en opleidingen.

Een gezonde, inclusieve en veilige werkomgeving met goed bestuur is essentieel voor de werkcultuur die het Filmfonds wil stimuleren, zowel voor onszelf als voor de filmsector als geheel. Daarom hanteren we interne en externe procedures en regels om kwaliteit, integriteit en effectiviteit te borgen. Binnen de culturele sector zijn er verschillende codes en protocollen die het Filmfonds onderschrijft.

Diversiteit en Inclusie

De Code Diversiteit & Inclusie is een gedragscode van, voor en door de Nederlandse culturele en creatieve sector. Het doel van de code is dat de culturele en creatieve sector de brede diversiteit van de Nederlandse samenleving representeert. Het gebrek aan diversiteit binnen de film- en audiovisuele sector wordt ook steeds breder erkend. De onafhankelijke rapporten Vrouwen in Beeld: Beter is nog niet goed (2022) en Je kunt niet zijn wat je niet kunt zien (2023) toonden aan dat er nog steeds een structurele ongelijkheid bestaat tussen vrouwen en mannen

in leidinggevende functies en in hoofd- en bijrollen. Ook bleek dat makers van kleur minder vaak werk hebben dan witte makers, korter ergens werkzaam zijn en minder vaak in leidinggevende posities werken.

Als rijkscultuurfonds streven we naar een gevarieerd filmaanbod waar een divers publiek zich in kan herkennen. Ruimte voor verschillende vertelperspectieven, nieuwe of onbekende verhalen en meerstemmigheid is daarbij belangrijk. We benaderen representatie hierbij zo inclusief mogelijk. Het gaat niet alleen over culturele of etnische achtergrond, maar ook over gender, seksuele geaardheid, fysieke of mentale beperking, leeftijd, sociaal-economische en geografische achtergrond.

Diversiteit is een integraal onderdeel van de beoordelingscriteria voor alle regelingen met een inhoudelijke toets. Daardoor verankeren we diversiteit in de kern van onze rol als subsidieverstrekker. Om onze beoordelingssystematiek beter op de uitgangspunten van ons diversiteitsbeleid aan te laten sluiten, hebben we veel aandacht voor een goede balans in het filmconsulententeam, zowel wat betreft specifieke expertise als sociaal-culturele en geografische achtergrond. We stellen ook de adviescommissies op dezelfde zorgvuldige wijze samen.

Het Filmfonds werkt structureel aan het toegankelijker maken van de financieringsmogelijkheden bijv. door de introductie van regelingen met ruimere ingangseisen. Ook hebben we de toegankelijkheid van ons Fonds verbeterd door voorlichtingssessies over de werking van het Fonds aan te bieden en de communicatie naar aanvragers over de regelingen te verduidelijken. Daarnaast blijven we scherp op transparantie en meerstemmigheid

vervolg Governance & Financiën

in onze hele organisatie middels onze personeelswerving en andere posities binnen de organisatie. Naast dit wervingsproces investeert het Fonds in gezamenlijkheid met de andere rijkscultuurfondsen in interne trainingen rondom het onderwerp diversiteit & inclusie en activiteiten in de sector zelf, waar nodig ondersteund door externe expertise.

Fair Practice

De Fair Practice Code is een brede gedragscode voor mensen die ondernemen en werken in de kunst, cultuur en creatieve industrie. De code richt zich op goed werkgeverschap en een toekomstbestendige arbeidsmarkt. Bij alle uitvoerende werkzaamheden rond films en series moet fair practice voor alle betrokkenen het uitgangspunt zijn. We verwachten dan ook van aanvragers en betrokken professionals en ondernemingen dat ze deze code toepassen, de richtlijnen van de eigen beroepsverenigingen respecteren, en transparant, integer en professioneel handelen. We blijven fair practice stimuleren. Dat doen we onder andere met de al ingezette structurele verhoging van onze bijdragen, aanvullend onderzoek en gerichte steun aan activiteiten van onder meer de ketentafel film. Ook creëren we extra financiële ruimte voor beginnend en ervaren talent en voor scholing. Daarnaast is fair practice onderwerp van gesprek met cofinanciers en de verenigingen van opdrachtgevers en opdrachtnemers om te zorgen dat dit een gezamenlijke verantwoordelijkheid blijft.

Grensoverschrijdend gedrag

We vinden grensoverschrijdend gedrag ontoelaatbaar, of het nu gaat om intimidatie, discriminatie, machtsmisbruik of seksueel grensoverschrijdend gedrag. Voor onze eigen

medewerkers hanteren we een meldprocedure voor ongewenst en grensoverschrijdend gedrag. In het belang van een gezonde organisatie zijn de hr-taken bij specifieke functies belegd en kunnen medewerkers een beroep doen op een externe vertrouwenspersoon die is gecertificeerd door de Landelijke Vereniging van Vertrouwenspersonen.

Filmprofessionals die in hun werk worden geconfronteerd met ongewenst of grensoverschrijdend gedrag kunnen zich richten tot Mores, het meldpunt van de culturele en creatieve sector voor ongewenste omgangsvormen. De vertrouwenspersonen van Mores geven advies en indien nodig ondersteuning als de filmprofessional een formele klacht indient of aangifte doet. Eind 2023 is de bijdrage vanuit de rijkscultuurfondsen aan Mores afgebouwd, maar als Filmfonds blijven we het werk van Mores onder de aandacht brengen.

Stakeholders

Om ons werk goed te doen, is het belangrijk om continu in dialoog te zijn met de verschillende spelers in de sector. We doen dit om inzichten, ontwikkelingen en kennis uit te wisselen, te luisteren naar wat er speelt en draagvlak te behouden voor ons beleid. Zo overleggen we regelmatig met de vertegenwoordigers van de creatieve driehoek van scenaristen, regisseurs en producenten, en met distributeurs en vertoners. Minimaal een keer per jaar is er een overleg met de vertegenwoordigers van alle belangen- en beroepsverenigingen in de filmproductiesector en met specifieke vertegenwoordigingen op deelonderwerpen die speciale aandacht vragen. Daarnaast spreken we regelmatig met andere regionale en landelijke stakeholders, zoals de publieke

omroep, RT, streamingdiensten, publieke en private fondsen en educatie- en talent-hubs. Ook onderhouden we contacten met instanties die van meerwaarde zijn voor een goed functionerende sector, zoals banken, Cultuur+Ondernemen en landelijke en regionale overheden.

We werken nauw samen met partners in het buitenland, onder andere via de European Film Agency Directors association (EFAD). Door op internationaal niveau structureel overleg te voeren, blijven we op de hoogte van de grote uitdagingen die er zijn binnen de internationale filmsector en proberen we zo goed mogelijk te anticiperen op veranderingen. Daarnaast nemen we externe inzichten en aanbevelingen mee in onze beleidskeuzes. Dat doen we onder meer via de overleggen met de sector en door onderzoek dat we zelf uitzetten of via rapporten die door andere stakeholders worden gepubliceerd.

Informatievoorziening

Via nieuwsbrieven, persberichten, social media en beleidsactualiteiten op de website deelt het Filmfonds de meest actuele informatie over zijn beleid, activiteiten en regelingen. In onze jaarverslagen, de financiële jaarrekeningen, beleidsplannen en de jaarlijkse Film Facts & Figures is gedetailleerde achtergrondinformatie terug te vinden. Via de website delen we tal van onderzoeksrapporten, publiceren we de toegewezen bijdragen en wordt zoveel mogelijk informatie, die relevant is voor specifieke aanvragers en geïnteresseerden, ontsloten. Het Fonds geeft waar mogelijk inhoudelijk antwoord op vragen en deelt informatie waar het kan, in overeenstemming met de Wet open overheid (Woo). Met informatie rond concrete aanvragen gaat het Fonds zorgvuldig en

vervolg Governance & Financiën

vertrouwelijk om. Vanuit die optiek hebben we een richtlijn opgesteld om een handvat te bieden wanneer een Woo-verzoek tot het delen van specifieke informatie aan ons wordt voorgelegd. Deze richtlijn is op de website van het Fonds gepubliceerd.

Via de website worden beginnende en meer ervaren aanvragers geleid naar de informatie en regelingen die voor hen specifiek relevant zijn. Personen of organisaties, die voor een subsidie in aanmerking willen komen, kunnen een aanvraag starten via de website. De eventuele indiendata voor de verschillende subsidiemogelijkheden staan tevens vermeld op de website, evenals de toegekende subsidiebijdragen. Generieke vragen van aanvragers over specifieke regelingen of het subsidieproces kunnen gesteld worden aan het Subsidiebureau. Zaken die financieel-zakelijk van aard zijn, worden beantwoord door de afdeling Productie. Mochten potentiële aanvragers een oriënterend gesprek willen aangaan over (meerdere) projecten, dan kunnen zij zich richten tot het betreffende Hoofd of Projectmanager. Voor de Film Production Incentive of vooruitlopend op een selectieve realiseringaanvraag wordt aanvragers ook de mogelijkheid geboden om voorafgaand aan een aanvraag een verkennend gesprek aan te gaan. In een dergelijk gesprek kunnen eventuele vragen omtrent de subsidievoorwaarden en procedure beantwoord worden. De Film Commissioner beantwoordt vragen van buitenlandse producenten en partijen over produceren met of in Nederland.

Over concrete aanvragen communiceert het Fonds met de betreffende aanvrager c. q. subsidieontvanger. In dat kader gaan we bij vragen van derden niet in op specifieke bedrijfsvertrouwelijke aspecten rond aanvragen. Situaties zijn ook niet vergelijkbaar

en aanvragers moeten in het kader van de informatie-uitwisseling met het Filmfonds ervan uit kunnen gaan dat bedrijfsvertrouwelijke gegevens vertrouwelijk door het Filmfonds behandeld worden. Aanvragers zijn immers ook in concurrentie met elkaar en hun afspraken met derden zijn concurrentiegevoelig. Sommige zaken zullen vanuit die vertrouwelijkheid dan ook niet openbaar gemaakt worden voor de buitenwereld.

Communicatie

Het jaar 2023 kende volop beweging. Het Filmfonds werd geconfronteerd met meer aanvragen dan ooit, wat van buiten af meer druk legde op de vraag hoe het Fonds selecteert. Tegelijkertijd leidde het langdurige ziekteverlof van directeur-bestuurder Bero Beyer tot vragen over de koers van het Filmfonds. Dit legde een extra druk op de fondscommunicatie, zowel richting de eigen medewerkers als naar buiten. Er werd dan ook - zowel intern als extern - gericht en pro-actief gestuurd op een heldere, toegankelijke communicatie over het beleid van het Fonds, de uiteenlopende subsidieregelingen en hoe het Filmfonds werkt. Naast het intensiveren van stakeholderoverleggen met de sector en het organiseren van makerssessies versterkte het Fonds de communicatie ook via de eigen kanalen o.a. met het publiceren van interviews en het organiseren van spreekuren en inspiratiesessies rond specifieke regelingen of beleidsthema's. Vernieuwingen die het Fonds in de loop van het jaar doorvoerde, werden in taal en boodschap zo veel mogelijk naar buiten 'vertaald' naar het perspectief van de maker.

Tijdens het Nederlands Filmfestival in september 2023 werd het langverwachte rapport van onderzoeksbureau Olsberg SPI over de

internationale prestaties van de Nederlandse speelfilm gepresenteerd. Het Filmfonds ontwikkelde hiervoor in nauwe samenwerking met het festival en moderator Janine Abbring een programma waarin de uitkomsten van het onderzoek vanuit verschillende perspectieven tegen het licht gehouden konden worden. Uit het onderzoek bleek dat Nederlandse speelfilms minder succes hebben in het buitenland vergeleken met speelfilms uit België, Denemarken, Oostenrijk en Zweden. Ook kwam uit het onderzoek naar voren dat van de 5 onderzochte landen Nederland de meeste speelfilms produceert. Een door Janine Abbring geleid panel, bestaande uit filmmakers Martin Koolhoven en Ena Sendjarevič en producent Leontine Petit, reageerde in de Stadsschouwburg Utrecht op de confronterende resultaten. Het rapport bleek een belangrijk vertrekpunt voor verder gesprek binnen de sector. Op 15 december organiseerde de Dutch Academy for Film (DAFF) een grote conferentie over de uitdagingen binnen de Nederlandse filmsector. Het Olsberg rapport was een van de leidraden tijdens de vele gesprekstafels. Het Filmfonds kijkt uit naar het vervolg in 2024.

Van de social media kanalen is Instagram met ruim 1000 extra volgers doorgegroeid naar 5700 volgers. Het blijft het kanaal waar de filmsector het meest actief en meest open voor interactie is. LinkedIn liet met ruim 30% de grootste groei zien en is met ruim 7200 volgers eind 2023 een belangrijk kanaal om informatie te delen. De achterban op Facebook, dat wereldwijd steeds minder gebruikers kent, bleef stabiel.

De jaarlijkse publicatie "Facts & Figures van de Nederlandse Filmindustrie" die het Fonds uitbrengt, liet zien dat de Nederlandse film en av-industrie inmiddels duidelijk herstel

vervolg Governance & Financiën

vertoont sinds de coronajaren in productie-volume en box office. De totale Nederlandse film- & audiovisuele omzet steeg met bijna 30% van 987 miljoen euro naar 1.281,3 miljoen euro. De nieuwe cijfers lieten echter ook een paar grote verschuiven zien. Het totale bioscoopbezoek steeg in vergelijking met het coronajaar 2021, toen bioscopen en filmtheaters grotendeels in lockdown zaten, met 75% van 14,2 miljoen naar 24,8 miljoen bezoekers. En opvallend, de Video On Demand omzet groeide van €822 miljoen naar een nieuw record van ruim 1 miljard euro, bijna het viervoudige van de bioscoopomzet.

Gezien de groeiende rol van communicatie voor de organisatie werd het communicatieteam structureel uitgebreid met een online communicatiemedewerker. De komst van de nieuwe medewerker creëerde ruimte om binnen het team de rol van communicatieadviseur vrij te maken. Deze nieuwe rol richt zich specifiek op het versterken van de doelgroepencommunicatie rond de verschillende regelingen van het Fonds zowel in taal, toon als vorm.

Bezwaren, beroep en WOO verzoeken

Het Filmfonds legt verantwoording af aan de aanvrager met een gemotiveerd besluit. Het overzicht van toekenningen op de website wordt wekelijks geactualiseerd. Indien een aanvrager behoefte heeft aan een nadere toelichting op het besluit, dan biedt het Filmfonds gelegenheid tot een gesprek. We vinden het belangrijk om aanvragers tijdens een persoonlijk gesprek de motivatie voor onze keuze toe te lichten. Daarbij ligt de focus op de toegewezen projecten. Uit het waarderingsonderzoek, dat we vierjaarlijks uit laten voeren, blijkt dat de sector dit waardeert.

Een aanvrager die het niet eens is met een besluit kan daartegen bezwaar maken. Bezwaarzaken worden door een externe bezwaarcommissie behandeld. Deze commissie toetst of het genomen bestuursbesluit juridisch op zorgvuldige wijze tot stand is gekomen. De samenstelling van de bezwaarcommissie is onderdeel van de informatie over organisatie en de verschillende commissies.

Bezwaren

Het aantal bezwaren ten opzichte van het jaarlijkse aantal aanvragen is en blijft gering. Op een totaal van 1.484 aanvragen in 2023 ontvingen we zeventien bezwaren, waarvan er elf zijn ingetrokken.

Van de in 2023 ingediende bezwaren zijn er 4 behandeld. Zij zijn alle 4 niet gegrond verklaard. Er is in 2023 jaar ook nog 1 bezwaar uit 2022 behandeld, die is eveneens ongegrond verklaard. In 2024 wordt nog 1 zaak uit 2023 door de externe bezwaarcommissie behandeld.

Beroep

In 2023 zijn geen beroepszaken ingediend.

Woo verzoeken

Er zijn 4 Woo-verzoeken ingediend. De besluiten op deze verzoeken zijn genomen met in achtname van de Richtlijn Woo-verzoeken van het Fonds.

Financiën

Samenvatting

Het vaste financiële kader voor 2023 bestaat uit een instellingssubsidie van 56,8 miljoen euro inclusief geormerkte middelen voor filmeducatie, talentontwikkeling en vernieuwing, vermeerderd met

de terugkerende projectsubsidies voor Eurimages, Internationaal Cultuurbeleid (ICB). Daarnaast ontvingen we in de periode 2021-2023 loon- en prijsbijstellingen over de instellingssubsidie ter dekking van verhoogde bijdragen en kosten. Daarnaast ontving het Fonds de OCW filmmiddelen voor speelfilm die voorheen aan CoBO werd verleend en de structurele toevoeging aan het fondsbudget van extra middelen voor high end drama-, animatie- en documentaireseries via de Film Production Incentive (7,5 miljoen euro per jaar). Datzelfde geldt voor de middelen voor het Regionaal Talentprogramma (1 miljoen euro per jaar) en de middelen in het kader van Werken aan Uitvoering (WaU) om de (digitale) dienstverlening van het Fonds te verbeteren. Het Filmfonds ontving in 2022 een eenmalige subsidie van 3,1 miljoen euro (1,56 miljoen euro per jaar) voor 2022 en 2023 als impulsregeling voor makers.

Het totaal aan het Fonds verleende instellings- en projectsubsidies aangevuld met eenmalige subsidies bedraagt in 2023 86,3 miljoen euro.

Op grond van de aan het Filmfonds beschikbaar gestelde middelen wordt op continue basis de zorgvuldige besteding van apparaats- en activiteitenlasten in lijn met de reglementen en procedures bewaakt. Daarmee blijft ook het evenwicht tussen baten en lasten in stand. De interne beheersmaatregelen en procedures met gescheiden mandaten en controlemomenten zijn erop gericht de ingeschatte risico's die zouden kunnen optreden tot een absoluut minimum te beperken en de financiële stabiliteit te borgen. Er hebben zich geen omstandigheden voorgedaan, die de stabiliteit van het Filmfonds in gevaar hebben gebracht. De voorgenomen activiteiten- en

vervolg Governance & Financiën

apparaatslasten zijn verwerkt in de financiële prognoses en via de exploitatierekening ten laste gebracht van de beschikbare baten.

Activa

De materiële activa van het Filmfonds blijven beperkt tot de eigen inventaris en inrichting (inclusief computerapparatuur), die in vaste perioden van 5 tot 10 jaar worden afgeschreven. De projectendatabase ('Frame') is inmiddels volledig afgeschreven. De komende jaren ontvangt het Fonds een WaU-bijdrage (Werken aan Uitvoering). Deze extra middelen worden over een langlopende periode verleend met het oog op het optimaliseren van digitale dienstverlening en informatievoorziening. Deze bijdrage is in 2023 besteed aan eerste verbeteringen aan het subsidie-managementsysteem, de centrale exploitatiedatabase en opleidingen. De lopende kosten in het kader van onderhoud, software, beveiliging, hosting, opslag etc. maken onderdeel uit van de jaarlijkse apparaatslasten van het Fonds. Onder de financiële vaste activa staat een waarborgsom opgenomen in verband met de huisvesting. Het Filmfonds heeft daarvoor een huurovereenkomst afgesloten met Gebloem Onroerend Goed Exploitiemaatschappij II BV.

Vorderingen

De vordering subsidie OCW CuNo betreft de toegezegde, nog niet ontvangen meerjarige subsidie van het ministerie van OCW, zoals vermeld in de subsidiebeschikkingen. Deze bedroeg op 31 december 2023 83,5 miljoen euro. Afgezien van de voorwaardelijke vordering van het Filmfonds op het ministerie van OCW van 5,1 miljoen euro zijn er verder geen bijzonderheden te vermelden.

Liquide middelen

Het Filmfonds is aangesloten op het systeem

van schatkistbankieren waarbij op dagelijkse basis saldogereguleatie plaatsvindt. Bij ABN AMRO houdt het Filmfonds nog wel een bankrekening aan voor reguliere betalingen en ontvangsten. Met de subsidie die het ministerie van OCW per kwartaal aan het Filmfonds beschikbaar stelt, blijft de liquiditeit van het Filmfonds positief. Het actuele saldo bij het ministerie van Financiën bedraagt per 31 december 2023 154,6 miljoen euro. Dit bedrag is niet vrij beschikbaar, maar dient ter dekking van de activiteiten- en apparaatslasten zoals vastgelegd in een goedgekeurde begroting en de beschikkingen die op grond van de subsidieregelingen van het Filmfonds zijn afgegeven. Het Filmfonds kent verder geen beleggingen in aandelen, obligaties of andere zaken die van invloed zijn op de financiën. Het Filmfonds heeft voor 5,2 miljoen euro aan rentebaten ontvangen. De rentebaten worden toegevoegd aan het Bestemmingsfonds OCW 2021-2024.

Eigen vermogen

De bedrijfsvoering is ingericht op de publieke taakuitoefening. Er zijn dan ook geen inkomsten uit commerciële of andere activiteiten die het eigen vermogen kunnen aanvullen. Het eigen vermogen wordt onderscheiden in een Algemene Reserve en de Bestemmingsfondsen OCW. Daarnaast is er Bestemmingsreserves in het kader van de afdekking van onverzekerbare risico's van films via de Garantierегeling Pandemie en een bestemmingsfonds voor nog resterende WAU middelen.

Per 31 december 2023 bedraagt de Algemene Reserve 2,1 miljoen euro. De Algemene Reserve betreft het deel van het eigen vermogen waarover – zonder belemmering door wettelijke of statutaire bepalingen – kan worden beschikt voor het doel waarvoor het

Fonds is opgericht. Om eventuele restrisico's te kunnen ondervangen zal het Fonds bij het opstellen van de jaarbegroting de Algemene Reserve op het vereiste minimum van 3% houden.

De Bestemmingsfondsen OCW betreffen het deel van het eigen vermogen, waaraan door het ministerie van OCW een beperktere bestedingsmogelijkheid is gegeven aan het Fonds. Het Fonds kan deze middelen dan ook niet zonder toestemming van het ministerie van OCW aanwenden voor bepaalde knelpunten. Conform het Handboek Financiële Verantwoording Cultuurfondsen zijn de huidige opbrengsten ter hoogte van 5,9 miljoen euro hieraan toegevoegd. De opbrengsten bestaan uit lager vastgestelde subsidies, zowel in het kader van de reguliere subsidieverlening als RAOCCC steunmaatregelen, als rentebaten.

Het Bestemmingsfonds WaU-middelen bedraagt per 293 duizend euro. Deze middelen zullen in 2024 aangewend worden voor de verbetering van de dienstverlening.

De Bestemmingsreserve Afdekken Verzekeringsrisico's Films bedraagt per 31 december 2023 9,6 miljoen euro. De terugval hangt samen met de uitkeringen in het kader van de Garantierегeling Pandemie, die in voorliggende periode zijn gedaan als gevolg van coronaschade. Sinds de oprichting van de Garantierегeling 2020 is voor een bedrag van ca 2,4 miljoen euro aan afdrachten van producenten ontvangen. Deze ontvangsten maken deel uit van de totale bestemmingsreserve. De schadeuitkeringen en bijkomende kosten zijn hierop in mindering gebracht.

Bijdragen die in het kader van de Incentive per 31 december 2023 resteren dan wel zijn

vervolg Governance & Financiën

teruggevallen, blijven geormerkt beschikbaar voor de Incentive in 2024. Eind 2024 zal opnieuw een Bestemmingsreserve gevormd worden om eventueel nog resterende bijdragen in het kader van de Incentive te oormerken voor uitgaven in 2025.

Exploitatierkening

De totale baten in 2023 bedroegen 90,3 miljoen euro. De instellingsbijdrage van het ministerie van OCW inclusief de extra middelen voor filmeducatie, talentontwikkeling en vernieuwing verminderd met een verlaging van het budget als korting op de apparaatskosten, vormt daarvoor de basis. De instellingssubsidie wordt vermeerderd met de jaarlijkse projectsubsidies in het kader van Eurimages en het Internationaal Cultuurbeleid (ICB), de bijstellingen en verhogingen in het kader van OCW filmmiddelen, de WaU en de Incentive voor series.

In 2023 bedroegen de apparaatslasten 6,7 miljoen euro inclusief een bedrag van 33 duizend euro aan activiteiten in het kader van de WaU middelen. Het bedrag in het kader van de WaU telt niet mee voor het bepalen van het percentage apparaatslasten. Met 7,4% ligt het percentage apparaatslasten onder de, met het ministerie van OCW overeengekomen, norm van 8%. Het totaalbedrag aan apparaatslasten hangt samen met de uitbreiding van het takenpakket van het Filmfonds en de extra regelingen. Een bedrag van 82,8 miljoen euro is besteed aan de subsidieverlening voor filmproducties, filmactiviteiten en overige activiteiten in het kader van het beleidsinstrumentarium van het Filmfonds.

Het Filmfonds sluit het jaar 2023 af met een positief saldo van 5.996.213 euro vanuit de reguliere bedrijfsvoering. Daarnaast waren de ontvangen opdrachten in het kader van het

Garantiefonds Pandemie onvoldoende om de kosten te dekken en is het negatieve saldo van per 31 december 2023 ten laste gebracht aan de Bestemmingsreserve Afdekking Verzekeringsrisico's Films.

Het restant aan baten over voorliggende jaren dat nog beschikbaar is voor het laatste jaar van de huidige beleidsplanperiode zal met name ten goede komen aan de Incentive voor de steun aan high end series. Vooruitlopend op de beleidsperiode 2025-2028 wordt daarnaast geïnvesteerd in knelpunten in het kader van fair practice, verduurzaming en vrije creatieve ruimte voor makers.

Risicobeheer

De wereld blijft voortdurend in beweging en onvoorziene omstandigheden kunnen altijd optreden. Omstandigheden die niet alleen de filmsector, maar ook het functioneren van het Fonds kunnen raken. Ten tijde van de coronacrisis was het Filmfonds in staat adequaat in te spelen op de uitdagingen die de wereldwijde crisis met zich meebracht, maar we hebben onderschat hoelang en diep die crisis heeft ingegrepen. Het Fonds moet beleidsmatig en in de uitvoering dan ook alert en flexibel blijven.

Voor een zorgvuldig proces van niet alleen artistiek-inhoudelijke maar ook financieel-zakelijke beoordeling, monitoring en financiële verantwoording over meerdere schijven is een periodieke analyse van de interne beheersmaatregelen, werkwijzen en procedures van belang. Dat geldt zowel voor de subsidieverlening als de reguliere bedrijfsvoering. Door taken en verantwoordelijkheden duidelijk te scheiden en procedures en controlemomenten zorgvuldig toe te passen

worden de meeste risico's afgedekt door interne beheersmaatregelen. Afgezien van de afstemming op managementniveau zijn er wekelijks op verschillende niveaus afdelings- en thematische werkoverleggen, waarbij nieuwe ontwikkelingen en knelpunten op de voet gevolgd worden.

Dat overleg is er ook op alle niveau's met de collega rijkscultuurfondsen. Zowel op directieniveau als tussen de controllers/hoofden bedrijfsvoering, juristen en applicatiebeheerders wordt informatie uitgewisseld over potentiële risico's en aandachtsgebieden. Daarnaast lichten we periodiek de eigen procedures en protocollen integraal door en wordt waar nodig extern advies ingewonnen zoals op het vlak van AVG en HR. Ook is er afstemming tussen de fondsen ten aanzien van generieke risico's, bijvoorbeeld ten aanzien van gewijzigde wetgeving. Jaarlijks worden de bestaande en mogelijk nieuwe risico's verder in kaart gebracht en besproken met het Audit Comité van de Raad van Toezicht. Aan de hand van de jaarlijkse accountantscontrole en een uitgebreide risicoanalyse, wordt vastgesteld of de bestaande beheersmaatregelen van het Filmfonds nog effectief en afdoende zijn dan wel bijstelling behoeven.

In 2023 is verder geïnvesteerd in een moderne en veilige digitale infrastructuur van het Fonds. In lijn met de aanbevelingen van de functionaris gegevensbescherming zijn restrisico's in het kader van de AVG ofwel verwerkt zoals het actualiseren en vaststellen van het verwerkingsregister dan hebben de aandacht. Zo wordt door de fondsen onderzocht wat de alternatieven zijn voor Google Analytics en MailChimp. Er was in 2023 ook aandacht voor arbeidsrechtelijke risico's en de bestaande pensioenregeling.

vervolg Governance & Financiën

Zo is met het langdurig wegvallen van de directeur-bestuurder vanwege ziekte een mandaatregeling in werking getreden. Met de nieuwe Wet bescherming Klokkenluiders, die 2023 in werking trad heeft het Filmfonds bezig de interne procedures voor meldingen van misstanden aangepast. Het Filmfonds heeft in voorjaar van 2023 ook het beleidsdocument Vertrouwenspersoon en meldprocedure ongewenst gedrag geïmplementeerd in de organisatie, middels o.a. sessies met de aangestelde vertrouwenspersoon. Het onderwerp blijft op de agenda staan door aandacht te blijven besteden, middels bijeenkomsten met voltallig personeelsbestand, aan de Gedragscode sociale veiligheid en psychosociale arbeidsbelasting. Ook zijn er extra maatregelen getroffen om het risico op dubbele betalingen te minimaliseren. Met het oog op externe risico's is het Filmfonds in gesprek met Triodos en Cultuur+Ondernemen over mogelijk nieuwe leningsfaciliteiten in de sector. De noodzaak tot verbreding van de bestaande garantieregeling pandemie heeft ook geleid tot een samenwerking met Cultuur+Ondernemen.

Via een jaarlijkse risico-inventarisatie en daaruit voortkomende beheersmaatregelen wordt waar mogelijk rekening geanticipeerd op mogelijke nieuwe risico's. De resterende risico's waarvoor interne beheersmaatregelen in een dergelijk geval niet afdoende zullen zijn en waarvoor ook geen verzekering mogelijk is, kunnen dan grote financiële gevolgen hebben. De kans dat dergelijke restrisico's zich daadwerkelijk voordoen is niet groot, de eventuele impact daarentegen wel. Het is dan ook belangrijk dat de Garantieregeling Pandemie ook de komende jaren wordt voortgezet en verbreed. Om eventuele verdere restrisico's op te vangen heeft het ministerie van OCW het Fonds ook toestemming gegeven

voor de opbouw van de Algemene Reserve naar het streefpercentage van 3%.

WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT), die beloning van topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector normeert en maximeert, geldt ook voor rijkscultuurfondsen zoals het Nederlands Filmfonds. Het Filmfonds hanteert al sinds 2010 de indeling van de BBRA-schalen van de Rijksoverheid, zij het dat het Filmfonds in plaats van een 36-urige werkweek, een 38-urige werkweek hanteert. De Filmfondsschalen zijn in overleg met het ministerie van OCW op de duur van de werkweek aangepast. De honorering van de directeur/bestuurder in schaal 16 is in lijn met de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (semi-)publieke sector en tevens met de kaders die voor de bestuurders van cultuurfondsen zijn gesteld. In WNT-verantwoording zijn meegenomen de beloning van de directeur-bestuurder, de zakelijk directeur en de leden van de raad van toezicht alsmede de interim bestuurders.

In de Audit Comite vergadering van de Raad van Toezicht van 5 april 2024 en vervolgens in de reguliere Raad van Toezicht vergadering van 19 april 2024 zijn de jaarstukken voor 2023 goedgekeurd.

Voor meer informatie zie samengevatte jaarrekening 2023 op de website:

filmfonds.nl/financiële-jaarrekening

Samenwerking cultuurfondsen

De zes rijkscultuurfondsen, het Nederlands Filmfonds, Fonds voor Cultuurparticipatie, Fonds Podiumkunsten, Mondriaan Fonds, Nederlands Letterenfonds en Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, dragen zorg voor een belangrijk deel van het rijksgesubsidieerde deel van de culturele en creatieve sector. Zij bedienen gezamenlijk een breed scala aan makers, andere zelfstandigen en instellingen in de culturele en creatieve sector.

De fondsen zijn, vanuit hun inhoudelijke kennis van de cultuurpraktijk en hun relatieve afstand tot de politiek en het rijksbeleid, niet alleen deskundig uitvoerder, maar ook beleidsvoorbereider op hun disciplines. Het is hun opdracht de kennis over hun werkreinen intensief te delen met onder meer het ministerie van OCW en de Raad voor Cultuur en een bijdrage te leveren aan de integrale rijksvisie en beleidsontwikkeling voor de kunsten.

De strategische en beleidsmatige samenwerking tussen de fondsen is inmiddels structureel ingebed. Ze houden elkaar goed op de hoogte van relevante ontwikkelingen en vinden elkaar op die terreinen en onderwerpen waar gezamenlijk optrekken zinvol en effectief is.

Deze paragraaf geeft uitdrukking aan die samenwerking en is terug te vinden in de jaarverslagen van de zes fondsen.

Visitatie

In opdracht van het ministerie van OCW heeft een visitatiecommissie in 2023 het beleid en de dagelijkse praktijk van de zes rijkscultuurfondsen geëvalueerd. Deze commissie bestond uit Andreë van Es (voorzitter), Saniye Çelik, Ann Overbergh, Ryclef Rienstra, Janwillem Schrofer, Geert van der Veen en Maike Olij (secretaris).

Deze visitatie vond plaats op basis van een

door de bewindspersoon goedgekeurd protocol, en ging in op onderwerpen als governance, transparantie en dienstverlening. Voorafgaand aan hun bezoek ontving de commissie van de fondsen verschillende onderzoeken, waaronder een zelfevaluatie, een waarderingsonderzoek aanvragers, stakeholder-interviews en een gezamenlijke reflectie.

In september 2023 bezocht de commissie de fondsen ieder afzonderlijk, waarbij werd gesproken met de directeur-bestuurder(s), vertegenwoordigers van de raad van toezicht, het MT, adviescommissies, de OR/personeelsvertegenwoordiging en overige medewerkers. Ook sprak de commissie eenmaal met alle bestuurders gezamenlijk.

De bevindingen werden op 11 januari 2024 aangeboden aan Barbera Wolfensberger, directeur-generaal Cultuur en Media van OCW. Het algemene oordeel van het visitatierapport is zeer positief. "De commissie constateert dat de fondsen alert, flexibel en deskundig navigeren in een dynamische sector." De visitatie besloeg een evaluatieperiode van vijf jaar, van 2018 tot en met 2022. Een periode die zich kenmerkte door grote veranderingen in het sociale en culturele veld. Voorzitter Andree Van Es: "De inzet waarmee de fondsen in en na de coronajaren het kunstenveld, de aanvragers en de samenleving van dienst zijn geweest is formidabel te noemen. Een onmisbare schakel, die zijn kracht voor een groot deel ontleent aan deskundigheid en betrokkenheid bij de verschillende kunst disciplines en die een positieve rol heeft gespeeld in de sector."

Naast lof voor de fondsen bevat het rapport ook aanbevelingen, die de fondsen in hun beleidsplannen 2025-2028 verwerkten. Zo wijst de visitatiecommissie op het belang van het ondersteunen van interdisciplinaire aanvragers en de ontwikkeling van een

gemeenschappelijk kader om de impact van het werk van de fondsen beter te onderzoeken. De fondsen nemen de aanbevelingen de komende periode ter harte.

Spreading

Vanuit de stellige overtuiging dat in alle delen van het land voor iedereen toegang tot kunst, cultuur en erfgoed moet zijn, werd in 2023 de gezamenlijke publicatie Rijkscultuurfondsen in de regio, Uitnodiging voor een goed gesprek uitgebracht, ter verduidelijking van het regiobeleid van de zes rijkscultuurfondsen. In dit minimagazine wordt uiteengezet wat de cultuurfondsen kunstenaars en instellingen in het hele land te bieden hebben. Met het minimagazine willen de fondsen een opmaat bieden voor een gesprek met overheden, instellingen en makers over hoe de aansluiting tussen fondsen en lokale context verbeterd kan worden, rekening houdend met factoren als de bevolkingsdichtheid en de logistieke culturele infrastructuur.

Codes

De drie gedragscodes in de culturele en creatieve sector, te weten de Fair Practice Code, de Governance Code Cultuur en de Code Diversiteit & Inclusie, zijn een belangrijke basis voor het rijksbeleid in de periode 2021-2024. De fondsen geven daar zelf invulling aan in hun eigen beleid. Onderwerpen die raken aan de codes zoals eerlijke beloning, toegankelijkheid, sociale veiligheid en bestuurlijke verantwoordelijkheid spelen in alle (deel)sectoren die de fondsen gezamenlijk overzien. Daarom vindt hierover regelmatig afstemming plaats tussen de fondsen onderling en met het ministerie. Een voorbeeld in 2023 was de aanvraagronde voor meerjarige subsidies 2025-2028, die in afstemming met het ministerie en lagere overheden is voorbereid

vervolg Samenwerking cultuurfondsen 2023

en waarin de codes een belangrijke rol spelen. De fondsen droegen als kennispartner bij aan programma's ten behoeve van een eerlijker arbeidsmarkt van Platform Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst (Platform ACCT) zoals In The Mix en FairPACCT. In de periode 2021-2024 werken de fondsen structureel samen met de uitvoerders van de Code D&I in de zogeheten jaarlijkse &Awards. In 2023 heeft de organisatie echter de award uitgesteld, om de omvang van de prijs in 2024 te vergroten. In 2023 is besloten de samenwerking met de Code D&I ook in de periode 2025-2028 voort te zetten.

Collegiale samenwerking en overleg

Afgezien van de onderaan dit hoofdstuk beschreven lijst programma's, regelingen en trajecten waarin wordt samengewerkt, is er structureel en nauw collegiaal overleg tussen uiteenlopende afdelingen en medewerkers van de zes fondsen. Zo spreken de directeurs elkaar zeswekelijks in een vast overleg over strategie en beleid. Verder hebben verschillende typen medewerkers van de fondsen geregeld overleg. En in het kader van de Europese privacywetgeving Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) maken de fondsen gezamenlijk gebruik van een onafhankelijke functionaris gegevensbescherming (FG) die toezicht houdt op en adviseert over de naleving van de verordening.

HR-voucherregeling en Regeling Stage Cultuur Inclusief

De fondsen bieden vanaf 2021 meerjarig gesubsidieerde instellingen ruimte om de HR-expertise te vergroten en de drie codes beter te doen landen. Het Nederlands Letterenfonds is penvoerder voor de trajecten in het kader van de arbeidsmarkt-agenda (naast de HR-vouchers ook met de Stage Cultuur Inclusief – zie de lijst hieronder).

Aanvragers konden via uitvoeringsorganisatie CAOP een voucher ontvangen om tot €20.000 advies in te winnen bij een erkend HR-adviseur. Op deze manier konden instellingen op een laagdrempelige manier aan de slag gaan met het personeelsbeleid.

In 2023 werd de regeling geëvalueerd. Doel en opzet van het initiatief (inkoop van extra HR-expertise en activiteiten gericht op implementatie codes, en goed werkgever- en opdrachtgeverschap) werd door de organisaties positief beoordeeld. Een overgrote meerderheid is met name zeer tevreden over de resultaten die de HR-expertise (tot nu toe) heeft opgeleverd; een grotere bewustwording en reflectie op HR-beleid en het opstellen van doelen voor de toekomst. Respondenten geven aan een duidelijker beeld te hebben bij wat nodig is voor een volgende stap in het HR- en organisatiebeleid. De HR-vouchers worden in 2024 voortgezet. De Regeling Stage Cultuur Inclusief stond het hele jaar open voor aanvragers. De regeling heropende in oktober 2022 waarbij de looptijd van de projecten werd verlengd. Tot 31 december 2023 kwamen 37 succesvolle matches tussen een culturele instelling en een stagiair tot stand via de regeling. De regeling wordt in 2024 voortgezet en uitgebreid naar stagiairs afkomstig uit het Caribisch deel van het Koninkrijk.

Innovatielabs

Namens de zes rijkscultuurfondsen voerde het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie samen met CLICKNL een tweede open call Innovatielabs uit; makers en instellingen uit alle artistieke en creatieve disciplines waren welkom een bijdrage aan te vragen voor plannen die een impuls geven aan veerkracht in de culturele en creatieve sector. Doel was aanvragers uit te nodigen toepasbare kennis en werkvormen te ontwikkelen die ten goede

komen aan de wendbaarheid en weerbaarheid van de sector. Met de Innovatielabs werd uitvoering gegeven aan de aanbevelingen uit het advies van de Raad voor Cultuur Onderweg naar overmorgen (november 2020).

Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en CLICKNL hebben tweemaal de Open Call for Innovatielabs uitgeschreven, in 2021 en 2022. Veel makers, culturele instellingen en andere creatieve partijen reageerden. Uit hun ideeën zijn de eerste editie zestien projecten en de tweede editie zeventien projecten geselecteerd. Samen vertegenwoordigen de 33 initiatieven meer dan 200 partijen uit uiteenlopende culturele en creatieve disciplines. Tijdens Dutch Design Week van 21 tot en met 29 oktober 2023 in Eindhoven, werden de resultaten gepresenteerd van de eerste editie.

Aanspreekpunt namens de zes rijkscultuurfondsen

Sinds 2017 bieden de zes fondsen gezamenlijk één aanspreekpunt aan voor cross-sectorale vragen. Zowel projecten die meerdere cultuurgebieden combineren als projecten die een duidelijk maatschappelijke component hebben, kunnen bij het aanspreekpunt terecht voor advies. In nauwe samenwerking met een vertegenwoordiging vanuit elk fonds onderzoekt het aanspreekpunt voor (potentiële) aanvragers binnen de bestaande regelingen van de fondsen of er mogelijkheden zijn. Jaarlijks maken 150 potentiële aanvragers gebruik van dit loket.

Johannes Vermeer Prijs

De Johannes Vermeer Prijs, staatsprijs voor de kunsten, wil uitzonderlijk artistiek talent eren en verder stimuleren. De prijs bestaat uit een geldbedrag van €100.000 bestemd voor de realisatie van een speciaal project.

vervolg Samenwerking cultuurfondsen 2023

De jurybegeleiding en algehele coördinatie van de Johannes Vermeer Prijs is sinds 2021 in handen van de zes rijkscultuurfondsen, met het Mondriaan Fonds als penvoerder. De juryleden zijn deskundigen binnen hun vakgebied en nemen bij hun afwegingen en beoordeling de verscheidenheid aan kunst-disciplines in ogenschouw. De jury bestond in 2023 uit Margot Dijkgraaf, Afaina de Jong, Hicham Khalidi, Bas Kusters en Marise Voskens (voorzitter). Laureaat was mezzosopraan Tania Kross. Zij ontving de prijs op 20 november uit handen van staatssecretaris Gunay Uslu. Kross ontving de prijs vanwege haar toonaangevende internationale zang-carrière en de vernieuwende wijze waarop zij opera breed toegankelijk maakt en een uiteenlopend publiek aanspreekt, verbindt en inspireert.

Mores.online

Bij het meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag Mores.online kunnen mensen uit de culturele en creatieve sector contact opnemen met een vertrouwenspersoon. Sinds 2021 droegen de fondsen jaarlijks bij aan Mores.online, om zo continuering van het meldpunt mogelijk te maken. Ook hebben de fondsen zich hard gemaakt voor een uitbreiding van het domein van het meldpunt, dat zich oorspronkelijk uitsluitend richtte op de sectoren film/av en podiumkunsten maar nu ook de andere culturele disciplines vertegenwoordigt. In 2023 heeft het ministerie van OCW aangegeven voor de continuïteit van Mores.online de komende jaren te zullen zorgen.

Samenwerkingspilot verbindingsooket Caribisch gebied

De minister van OCW heeft in het beleidskader voor 2021-2024 de rijkscultuurfondsen gevraagd de subsidieregelingen, voor zover

dat past binnen de doelstelling van de regelingen, open te stellen voor aanvragers van de drie Caribische landen Curaçao, Aruba en Sint-Maarten en de drie bijzondere gemeenten Bonaire, Saba en Sint Eustatius en de toegankelijkheid voor hen te vergroten.

In 2021 zijn de fondsen daarom gezamenlijk een pilot gestart, met het Fonds voor Cultuurparticipatie als penvoerder namens de zes fondsen, gericht op het duurzaam verbeteren van de communicatie en bereikbaarheid voor aanvragers in het Caribisch gebied. De pilot kreeg sindsdien vorm in het zogeheten Verbindingsloket Caribisch gebied waarvoor de samenwerking is aangegaan met het Prins Bernhard Cultuurfonds Caribisch Gebied (PBCCG). Het PBCCG beschikt over een klein kantoor op Curaçao en heeft vertegenwoordigers op alle eilanden. Zo ontstond een lokaal aanspreekpunt dat verbindend optreedt tussen de rijkscultuurfondsen en (potentiële) aanvragers. Deze worden doorverwezen naar een mogelijk passend rijkscultuurfonds en de bijbehorende contactpersoon bij dat fonds. Daarnaast gaf het Verbindingsloket signalen en behoeften uit het veld door aan de rijkscultuurfondsen.

Eind 2022 is de pilot uitgebreid geëvalueerd, en is een aantal aanbevelingen geformuleerd op het gebied van beleid en communicatie. In 2023 werd het verbindingsloket verlengd, en werkten de fondsen verder aan een vervolg met als doel een duurzame verbinding tussen de fondsen en het Caribisch deel van het Koninkrijk. Om tot dit vervolg te komen bezochten de fondsen in april 2023 de zes eilanden en hebben zij verschillende stakeholders gesproken. Dit bezoek werd gevolgd door een tweede werkbezoek door een kleinere vertegenwoordiging in november. Het Mondriaan Fonds nam eind 2023 het penvoerderschap namens de zes fondsen over.

Steunfonds Oekraïense makers

In 2022 opende het Nederlands Letterenfonds namens de zes rijkscultuurfondsen tijdelijk een loket dat professionele kunstenaars die recent uit Oekraïne en Rusland naar Nederland zijn gevlucht tijdelijke ondersteuning biedt in de uitoefening van hun werkpraktijk. Het Steunfonds, zowel gericht op individuele makers als op gezelschappen, kreeg in 2023 een vervolg. Najaar 2023 werd door het kabinet € 500.000 vrijgemaakt om kunstenaars te ondersteunen die voor de Russische agressie in Oekraïne gevlucht zijn en € 75.000 voor dissidente Russische makers die uit Rusland gevlucht zijn. De zes rijkscultuurfondsen besloten tot een regeling Steunfonds Oekraïense makers 2024 en een regeling Steunfonds Russische makers 2024. De sluitingsdatum van de Steunfondsen is 31 mei 2024 of als het subsidieplafond is bereikt. Het Nederlands Letterenfonds treedt wederom op als penvoerder.

Werk aan Uitvoering

Met ondersteuning vanuit het rijksbrede programma Werk aan Uitvoering (WaU) verbeteren de fondsen hun publieke dienstverlening. Het Rijk stelt middelen beschikbaar tot en met 2031.

Bij verschillende WaU-trajecten trekken de fondsen samen op. De fondsen bouwen bijvoorbeeld gezamenlijk aan een curriculum met een breed trainingsaanbod, ontwikkeld voor of toegesneden op fondsmedewerkers, adviseurs en toezichthouders. Andere voorbeelden zijn trajecten gericht op uitwisseling van ervaringen en kennis op het gebied van ICT en een onderzoek naar het verbeteren van de dienstverlening voor interdisciplinaire aanvragers.

vervolg Samenwerking cultuurfondsen 2023

Overzicht samenwerkingsverbanden en -regelingen fondsen 2023

Samenwerkende fondsen	Samenwerking / regeling	Beschrijving
Alle zes rijkscultuurfondsen	Aanspreekpunt interdisciplinaire aanvragen	Gezamenlijk aanspreekpunt voor (potentiële) aanvragers van projecten die meerdere cultuurgebieden combineren en projecten die een duidelijke maatschappelijke component hebben.
Alle zes rijkscultuurfondsen	Johannes Vermeer Prijs	De staatsprijs is bestemd voor een opmerkelijk getalenteerde, actief werkende kunstenaar die in Nederland geboren en/of werkzaam is, en heeft als doel een verdiepende impuls te geven aan de artistieke praktijk van de laureaat. Het Mondriaan Fonds is penvoerder.
Alle zes rijkscultuurfondsen en het Prins Bernhard Cultuurfonds Caribisch Gebied	Verbindingsloket voor vergroting bereik Caribisch deel Koninkrijk	Samen met het PBCCG stelden de fondsen een extra aanspreekpunt open voor het Nederlands Caribisch gebied. Penvoerder namens de fondsen was het Fonds voor Cultuurparticipatie, dat dit eind 2023 aan het Mondriaan Fonds heeft overgedragen.
Fonds Podiumkunsten en Letterenfonds	Kwartiermaker Zeeland	Pilot per 2021, afgerond begin 2023, gericht op het versterken van de culturele infrastructuur in Zeeland. De kwartiermaker richt zich op het creëren van samenwerkingen waarin cultureel veld, gemeenten en provincie zich gezamenlijk mede-eigenaar voelen van de culturele infrastructuur, inclusief nieuwe initiatieven.
Fonds Podiumkunsten en Nederlands Letterenfonds	Werkbijdrage theatertekst	Gezamenlijke werkbijdrage voor theatertekst met het doel de kwaliteit, diversiteit en ontwikkeling van het Nederlands theaterrepertoire te stimuleren.
Fonds Podiumkunsten en Nederlands Letterenfonds (ism Literatuur Vlaanderen, Lira en Sabam)	Toneelschrijfprijs	Heeft als doel de Nederlandstalige toneelschrijfkunst en de opvoering van Nederlandstalig toneelwerk onder de aandacht te brengen en te stimuleren. De prijs wordt uitgereikt aan de auteur van het beste oorspronkelijk Nederlandstalig toneelwerk.
Fonds Podiumkunsten t.b.v. alle sectoren	Slecht Weer Fonds	Revolverend fonds waaruit festivalorganisaties die een tekort hebben opgelopen als gevolg van onvoorziene omstandigheden een bijdrage kunnen krijgen. Het staat open voor festivals uit alle sectoren.
Nederlands Filmfonds en Mondriaan Fonds	De Verbeelding	Films (speelfilmlengte) op het snijvlak van beeldende kunst en cinematografie, gemaakt in een samenwerking tussen kunstenaars en producenten.
Nederlands Filmfonds en Nederlands Letterenfonds	Books on Screen	Organisatie internationale netwerkbijeenkomsten voor filmproducenten en rechtenmanagers van literaire uitgeverijen.

vervolg Samenwerking cultuurfondsen 2023

Nederlands Filmfonds en Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	Immerse\Interact / Immerse\Interact XL	Met samenwerkingsregeling Immerse\Interact stimuleren het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en het Nederlands Filmfonds projecten binnen het interdisciplinaire medialandschap, waarbij projecten op het vlak van digital storytelling en de inzet van interactieve of immersieve media centraal staan. Voor de aanvraagronde in 2023 gold de mogelijkheid voor een (aanvullende) realiseringbijdrage: Immerse\Interact XL.
Nederlands Letterenfonds en Fonds Podiumkunsten	#NieuweStukken	Subsidierегeling sinds november 2018 voor beginnende schrijvers (ook dichters en woordkunstenaars) waarvan de verhalen nog te weinig te horen zijn op de Nederlandse podia. Er wordt samengewerkt met vijf partners die ervaring hebben met het produceren van teksten voor het podium, en een netwerk hebben dat aanvullend is op het netwerk van de fondsen. Jaarlijks is er ruimte voor tien beginnende schrijvers.
Nederlands Letterenfonds t.b.v. alle sectoren	HR-voucherregeling voor de culturele en creatieve sector / Regeling Stage Cultuur Inclusief	Subsidierегeling per februari 2021 gericht op het bevorderen van de kwaliteit van het HRM bij meerjarig gesubsidieerde instellingen bij de fondsen. Een HR-voucher kan worden aangevraagd voor o.m. het ontwikkelen van opleidingsbeleid voor medewerkers, advies over de optimale inzet van vrijwilligers, algemene scan van het personeelsbeleid en mogelijke verbeteringen, begeleiding bij de verdere verankering van het diversiteitsbeleid in de organisatie, etc. In 2023 is het programma geëvalueerd en is de editie van 2024 voorbereid
Nederlands Letterenfonds en Fonds Podiumkunsten	#NieuweStukken	Subsidierегeling sinds november 2018 voor tien talentvolle beginnende schrijvers (ook dichters en woordkunstenaars) waarvan de verhalen nog te weinig te horen zijn op de Nederlandse podia. Er wordt samengewerkt met vijf partners die ervaring hebben met het produceren van teksten voor het podium, en een netwerk hebben dat aanvullend is op het netwerk van de fondsen. Jaarlijks is er ruimte voor tien beginnende schrijvers. In 2022 is het programma geëvalueerd en is de editie van 2023 voorbereid.
Nederlands Letterenfonds t.b.v. alle sectoren	HR-voucherregeling voor de culturele en creatieve sector	Subsidierегeling per februari 2021 gericht op het bevorderen van de kwaliteit van het HRM bij meerjarig gesubsidieerde instellingen bij de fondsen. Een HR-voucher kan worden aangevraagd voor o.m. het ontwikkelen van opleidingsbeleid voor medewerkers, advies over de optimale inzet van vrijwilligers, algemene scan van het personeelsbeleid en mogelijke verbeteringen, begeleiding bij de verdere verankering van het diversiteitsbeleid in de organisatie, etc.
Nederlands Letterenfonds t.b.v. alle sectoren	Stage Cultuur Inclusief	Culturele organisaties kunnen gebruikmaken van platform Stage Cultuur Inclusief voor het plaatsen van vacatures voor stage- en startersplekken. Het platform is bedoeld om de instroom van divers talent te bevorderen. Stage Cultuur Inclusief is een initiatief van de zes rijkscultuurfondsen, en is verlengd tot 1 november 2023.

vervolg **Samenwerking cultuurfondsen 2023**

Nederlands Letterenfonds t.b.v. alle sectoren	Steunfonds Oekraïense makers	Kunstenaars die voor de Russische agressie in Oekraïne gevlucht zijn en in Nederland verblijven, kunnen een bijdrage ontvangen voor de uitoefening van hun werkpraktijk.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Fonds Podiumkunsten	Upstream	Met Upstream ondersteunen zowel het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie als het Fonds Podiumkunsten (de laatste in samenwerking met Sena) vernieuwende artistieke formats en samenwerkingen binnen de Nederlandse pop-/urban muziek. De fondsen en Sena willen met behulp van Upstream de muziekindustrie in Nederland verbreden en versterken, internationaal sterker voor de laten dag komen en crossovers naar andere disciplines stimuleren.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Nederlands Letterenfonds	Literatuur op het Scherm	Dichters/schrijvers maken met vormgevers nieuw werk in het digitale domein. Er is eens in de twee jaar een open oproep. In 2022 hebben de deelnemers het resultaat van hun samenwerking gepresenteerd.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds	Voorlichting talent binnen en buiten het kunstvakonderwijs (Get a Grant)	De fondsen geven gezamenlijk voorlichting over o.a. talentontwikkeling en regelingen bij de fondsen. Dit gebeurt binnen en buiten het kunstvakonderwijs.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds	Residency Arita/Japan	Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en het Mondriaan Fonds bieden sinds 2016 gezamenlijk twee residency perioden aan in de Japanse keramiekregio Saga. De werkperiode in Japan biedt aan veelbelovende kunstenaars en ontwerpers de ruimte om onderzoek te doen op artistiek en technisch gebied en hun eigen werk te ontwikkelen. Een belangrijk uitgangspunt van deze residency is om speciale technieken te leren binnen de oudste keramische industrie van Japan en deze in het eigen werk toe te passen.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie t.b.v. alle sectoren	Innovatielabs	Namens de zes rijkscultuurfondsen voerde het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie samen met CLICKNL een open call Innovatielabs uit; makers en instellingen uit alle artistieke en creatieve disciplines waren welkom een bijdrage aan te vragen voor plannen die een impuls geven aan veerkracht in de culturele en creatieve sector.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Fonds Podiumkunsten, Filmfonds, Nederlands Letterenfonds en Mondriaan Fonds	Residency Van Doesburghuis	Fondsen bieden sinds 2017 via open oproepen gezamenlijk een residency aan in het Van Doesburghuis in Meudon-Val-Fleury/Parijs waar professionele makers hun artistieke praktijk verder kunnen ontwikkelen. Gezien de doelgroep van professionele makers, neemt het FCP geen deel aan deze samenwerking.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Mondriaan Fonds en Fonds voor Cultuurparticipatie	Digitaal erfgoed	Samenwerking met betrekking tot regelingen rondom digitaal erfgoed.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Mondriaan Fonds, Fonds voor Cultuurparticipatie	Stimuleren Eigentijds gebruik ambachten	Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds hebben in 2020 een open oproep ontwikkeld voor ontwerpers en beeldend kunstenaars om een samenwerking aan te gaan met één of meerdere ambachtsslieden en zo eigentijds gebruik van ambachten te stimuleren. Het Fonds voor Cultuurparticipatie zet in op eigentijdse beoefening en het borgen van onder andere ambachtelijke kennis en vaardigheden via de regeling Immaterieel erfgoed. De samenwerking krijgt in 2023 een vervolg.

In release / in première

Speelfilm en lange animatiefilm

titel	regisseur	scenarist	producent	releasedatum	bezoekcijfers
Mascotte	Remy van Heugten	Gustaaf Peek	Bind & Willink	02/02/23	1103
Kung Fu Leeuw	Froukje Tan	Froukje Tan	Flinck Film	16/02/23	8770
Silver Haze	Sacha Polak	Sacha Polak	Viking Film	02/03/23	5623
Toen ik je zag	Ben Verbong	Ben Verbong	Nuts & Bolts Film Company	02/03/23	123396
Nummer Achtien - the Things That Lie Behind Us	Guido van der Werve	Guido van der Werve	Smarthouse Films	08/03/23	1700
All Inclusive	Aniëlle Webster	Dorien Goertzen, Richard Kemper	Greenfield Film Productions	16/03/23	203288
De Man uit Rome	Jaap van Heusden	Jaap van Heusden, Rogier de Blok	IJswater Films	06/04/23	7063
Leeuwin	Raymond Grimbergen	Jeroen Margry, Bodil Matheeuwsen	Levitatie Film	19/04/23	42649
Goodbye Stranger	Aaron Rookus	Wander Theunis	Topkapi Films	20/04/23	6823
Verloren Transport	Saskia Diesing	Saskia Diesing	KeyFilm	20/04/23	16794
Zomer in Frankrijk	Albert Jan van Rees	Nienke Römer	2CFILM	27/04/23	69560
Het Geheugenspel	Lien Willaert & Jan Verheyen	Lien Willaert & Jan Verheyen	NL Film & TV	18/05/23	58474
De oneindige Slijmfilm	Martijn Smits	Martijn Smits, Maarten van den Broek	NewBe	04/07/23	159214
Kiddo	Zara Dwinger	Nena van Driel, Zara Dwinger	Studio Ruba	05/07/23	4571
Only You	Jonathan Elbers	Anna Pauwels	Tom de Mol Productions	10-8-2023	15501
De Vuurlinie	Roel Reiné	Alex van Galen	KeyFilm	14/09/23	114300
Toen we van de Duitsers verloren	Guido van Driel	Bas Blokker, Guido van Driel	Family Affair Films	21/09/23	7868
Happy Single	Anna van Keimpema	Gerben Hetebrij	Tom de Mol Productions	21/09/23	101080
Onder de blote Hemel	Lilian Sijbesma	Lilian Sijbesma	Revolver Amsterdam	21/09/23	6677
Sweet Dreams	Ena Sendijarevic	Ena Sendijarevic	Lemming Film	28/09/23	75860
Net als in de Film	Albert Jan van Rees	Dorien Goertzen	KeyFilm	12/10/23	46046
Zomervacht	Joren Molter	Britt Snel	Family Affair Films	19/10/23	14495
Berber/Belonging	Mete Gümürhan	Chris Westendorp	Circe Films	26/10/23	1906
Hardcore Never Dies	Jim Taihuttu	Jim Taihuttu	New Ams Film Company	09/11/23	117510
Alles is nog steeds zoals het zou moeten zijn	Ruud Schuurman	Anna Pauwels	Tom de Mol Productions	09/11/23	134176
Rocco & Sjuul	Anna van der Heide	Tamara Bos	Phanta Film	16/11/23	60228
Jippie No More!	Margien Rogaar	Fiona van Heemstra	Pupkin Film	13/12/23	7680
De Tatta's 2	Jamel Aattache	Donny Singh	Talent United	14/12/23	502313
Bon Bini: Bangkok Nights	Pieter van Rijn	Michel Bonset	Kaap Holland Film	20/12/23	517328
Juf Braaksel en de magische Ring	Adel Boudellah	Aram van de Rest	AM Pictures	20/12/23	200318
Neem me mee	Wil Koopman	Frank Houtappels	NL Film & TV	21/12/23	170980

minoritaire coproducties

titel	regisseur	scenarist	producent	premièredatum	bezoekcijfers
Balkaya/Burning Days	Emin Alper	Emin Alper	Circe Films	3/30/23	7015
Blind Willow, Sleeping Woman	Pierre Földes	Pierre Földes	An Original Picture	3/30/23	15114
Black Lotus	Todor Chapkanov	Tad Daggerhart	Tom de Mol Productions	4/13/23	59809
Nayola	José Miquel Ribeiro, Patrick Raats	Virgilio Almeida	il Luster	4/13/23	614
A House in Jerusalem	Muayad Alayan	Rami Alayan, Muayad Alayan	KeyFilm	7/12/23	1725
Baghdad Messi	Sahim Omar Kalifa	Kobe van Steenberghe	Column Projects	8/3/23	1836
Anatomy of Time	Jakrawal Nilthamrong	Jakrawal Nilthamrong	Sluizer Film Production	8/10/23	1110
Luka	Jessica Woodworth	Jessica Woodworth	Volya Films	9/14/23	1638
This Is What I Remember	Aktan Arym Kubat	Aktan Arym Kubat	Volya Films	9/21/23	574
Wil	Tim Mielants	Carl Joos	Topkapi Films	9/28/23	3927
De Gebroeders Schimm	Michael van Ostade	Andrew van Osatde, Michael van Ostade	Volya Films	10/12/23	14495
Zeevonk	Domien Huyghe	Jean-Claude van Rijckeghem, Wendy Huyghe	Viking Film	10/25/23	1906
La Hija de todas las Rabias	Laura Baumeister	Laura Baumeister	Halal	10/26/23	86
Het Smelt	Veerle Baetens	Veerle Baetens, Maarten Loix	PRPL	11/2/23	20832
Youth	Wang Bing	Wang Bing	Volya Films	11/16/23	510

niet uitgebracht in de Nederlandse bioscopen

titel	regisseur	scenarist	producent	vertoningen
Reply to a Letter from Helga	Ása Helga Hjörleifsdóttir	Ása Helga Hjörleifsdóttir	Rotterdam Films	Film by the Sea Vlissingen
The Woodcutter Story	Mikko Juhani Myllylahti	Mikko Juhani Myllylahti	Keplerfilm	
Cool Abdul	Jonas Baeckeland	Jonas Baeckeland	N279 Entertainment	
EAMI	Paz Encina	Paz Encina	Revolver Amsterdam	

vervolg **In release / in première**

Documentaire

titel	regisseur	scenarist	producent	releasedatum	bezoekcijfers
Shangri-La (Paradise under Construction)	Mirka Duijn	Mirka Duijn	De Productie	12/01/23	1020
Reis door onze Wereld	Petra Lataster-Czisch	Petra Lataster-Czisch	Stichting L&F Producties	19/01/23	4732
White Balls on Walls	Sarah Vos	Sarah Vos	Zeppers Film & TV	02/02/23	3756
De Koninklijke Republiek	Carmen Cobos	Kees Rijninks	Cobos Films	09/02/23	2612
A Way to B	Jos de Putter, Clara van Gool	Jos de Putter, Clara van Gool	DOXY	16/02/23	640
Dicht bij Vermeer	Suzanne Raes	Suzanne Raes	Docmakers	09/03/23	28617
Rock City - The Life We Live	Will Wissink	Will Wissink	Stichting Dropouts Film Productions	09/03/23	2327
Het zit in mijn Hart	Saskia Boddeke	Saskia Boddeke	Witfilm	23/03/23	1222
Sporen van Indië	Reda van der Putten	Reda van der Putten	Reda van der Putten	23/03/23	13634
Daughters of the Sun	Reber Dosky	Reber Dosky	Dieptescherpte	30/03/23	1582
Kleinkinderen van de Oost	Daan van Citters	Daan van Citters	New Ams Film Company	06/04/23	12136
Mijn grote Broer	Mercedes Stalenhoef	Mercedes Stalenhoef	Zeppers Film & TV	13/04/23	871
The Dmitriev Affair	Jessica Gorter	Jessica Gorter	Zeppers Film & TV	08/06/23	2962
Als de Nacht maar niet valt	Marc Schmidt	Marc Schmidt	Basalt Film	28/09/23	588
Warnow: Reis naar het Noorderlicht	Wim van der Aar	Wim van der Aar	Submarine Docs	19/10/23	2670
Paul Blanca, deze Film redt je Leven	Ramon Gieling	Ramon Gieling	DOXY	19/10/23	626
Moeder Suriname	Tessa Leuwsha	Tessa Leuwsha	Pieter van Huystee Film & TV	16/11/23	8100
De bezette Stad	Steve McQueen	Bianca Stigter	Family Affair Films	30/11/23	14834
Gerlach	Aliona van der Horst, Luuk Bouwman	Aliona van der Horst	Docmakers	14/12/23	16827
Dearest Fiona	Fiona Tan	Fiona Tan	Antithesis Film	28/12/23	3224

niet uitgebracht in de Nederlandse bioscopen

titel	regisseur	scenarist	producent	premiëredatum/ int. festivalselectie
Mel(ine)	Inna Sahakyan, Paul Cohen	Inna Sahakyan	Windmill Film	
Under Tomorrow's Sky	Jan Louter	Jan Louter	Magnolia Films	
Onzichtbaar (Teledoc)	Gabrielle Provaas	Gabrielle Provaas Sarah Vos	Tomtit Film	NFF 25/9/23
Genderpoli (Teledoc)	Ingrid Kamerling	Ingrid Kamerling	Tangerine Tree	IDFA 9/11/23
Brandmeester (Teledoc)	Saskia Gubbels	Saskia Gubbels	Tangerine Tree	IDFA 12/11/23

minoritaire coproducties

titel	regisseur	scenarist	producent	premiëredatum/ int. festivalselectie
Mel(ine)	Inna Sahakyan, Paul Cohen	Inna Sahakyan	Windmill Film	
Under Tomorrow's Sky	Jan Louter	Jan Louter	Magnolia Films	
Onzichtbaar (Teledoc)	Gabrielle Provaas	Gabrielle Provaas Sarah Vos	Tomtit Film	NFF 25/9/23
Genderpoli (Teledoc)	Ingrid Kamerling	Ingrid Kamerling	Tangerine Tree	IDFA 9/11/23

Teledoc Campus

titel	regisseur	scenarist	producent	premiëredatum/ int. festivalselectie
Als ik zelf de Zon ben	Naomi White	Naomi White	Van Osch Films	NFF 24/9/23
Spiegel	Eva Sjerps	Eva Sjerps	Interakt	NFF 24/9/23
You can't sleep here	Jelmer Wristers	Jelmer Wristers	Boondocs	NFF 24/9/23
De Kantoorhond	Iris Grob	Iris Grob	Hazazah Pictures	NFF 24/9/23
Als ze er niet is	Wieke Kapteijns	Wieke Kapteijns	Een van de Jongens	NFF 24/9/23
Simpele D romen	Pitou Schütz	Pitou Schütz	Revolver Amsterdam	NFF 24/9/23
Pretty Sorrow	Klaas Hendrik Slump	Klaas Hendrik Slump	Spektr	NFF 24/9/23
Brieven aan Vincent	Hannah van Tassel	Hannah van Tassel	Witfilm	NFF 24/9/23
Het Wonder van Oirsbeek	Kees-Jan Mulder, Jaap van Heusden	Kees-Jan Mulder, Jaap van Heusden	Witfilm	NFF 24/9/23
Leven op zijn Kop	Barbara de Baare	Barbara de Baare	Worldvisuals Film	Ketelhuis 17/10/23

vervolg In release / in première

Korte animatie

titel

I'm Perfectly Fine
Wander to Wonder
Hiraeth
The Grand Book

regisseur

Dario van Vree
Nina Gantz
Rianne Stremmelaar
Arjan Brentjes

scenarist

Eveline Hagenbeek
Nina Gantz|Simon Cartwright
Rianne Stremmelaar
Arjan Brentjes

producent

Studio Pupil
Circe Films
Valk Productions
Valk Productions

premiëredatum/ int. festivalselectie

9/11/23 (uitbreng) 1305
Orizzonti - Venetië
17/10/23 De Kring
NFF

Ultrakort

titel

Monsterlijk mooi
Crumble
Love on the Edge
Koet
Penumbra

regisseur

Iskander Mos
Max Peterse
Patty Stenger|Anselm Oettel
Marlies van der Wel
Rianne Stremmelaar

scenarist

Rosa de Jong
Britt Snel
Patty Stenger
Marlies van der Wel
Rianne Stremmelaar

producent

Phunk
Family Affair Films
Spotted Bird
Halal Scripted
Valk Productions

premiëredatum/ int. festivalselectie

NFF 24/9/23
NFF 24/9/23
NFF 24/9/23
NFF 24/9/23
NFF 24/9/23

minoritaire coproducties

titel

Boxcutters

regisseur

Naomi van Niekerk

scenarist

Naomi van Niekerk

producent

Valk Productions

premiëredatum/ int. festivalselectie

NFF 24/9/23

Onderzoek & experiment

titel

Невагома (Weightless)
Rūzje Wyn
Three Windows on the South West
Artemis
Floating with Spirits (minoritair)

regisseur

Marta Hryniuk
Ester Eva Damen
Mariia Ponomarova
Martijn Veldhoen
Juanita Onzaga

scenarist

Marta Hryniuk, Nick Thomas
Ester Eva Damen
Mariia Ponomarova
Martijn Veldhoen
Juanita Onzaga

producent

Marta Hryniuk
De Produktie
Mariia Ponomarova
Martijn Veldhoen
Studio Biarritz

premiëredatum/ int. festivalselectie

IFFR 27/1/23
4/3/23 Podium Perdu
NFF 24/9/23
20/10/23, Het Groote Museum
Venice Immersive

Immerse/interact - transmediaregeling

titel

The Imaginary Friend (VR-installatie)
Songs for a Passerby (VR Opera)
Flow
Shadowtime (VR installatie)

regisseur

Steye Hallema
Celine Daemen
Adriaan Lokman
Sister Sylvester, Demiz Tortu

scenarist

Steye Hallema
Olivier Herter
Adriaan Lokman
Sister Sylvester, Demiz Tortu

producent

Studio Biarritz
Celine Daemen
Valk Productions
Institute of Time

premiëredatum/ int. festivalselectie

Venice Immersive
Venice Immersive
Venice Immersive
Venice Immersive

De korte verbeelding

titel

Once an Alien

regisseur

Sema Bekirovic

scenarist

Sema Bekirovic

producent

Sema Bekirovic

premiëredatum/ int. festivalselectie

27-5-2023 Rozenstraat Amsterdam

Low Budget

titel

Die Middag
Als uw Gat maar lacht

regisseur

Nafiss Nia
Dick Verdult

scenarist

Nafiss Nia
Dick Verdult

producent

Halal Scripted
De Productie

premiëredatum/ int. festivalselectie

18/05/23 3350
14/09/23 886

Filmfonds shorts

titel

Waves of Burlesque
Magma
De Swarte Krie van de Deelen
Vreemdelingen
Lucid Dreaming
Het Land der Blinden
Het Optreden

regisseur

Colina van Bommel
Luca Meister
Samantha Janssen
Rishi Chamman
Emma Evelein
Kurt Platvoet
Claire Zhou

scenarist

Colina van Bommel
Nena van Driel
Samantha Janssen
Rishi Chamman
Emma Evelein
Kurt Platvoet
Claire Zhou

producent

Dutch Mountain Film
IJswater Films
Lavender Film
The Film Kitchen
Blanc Film
Keplerfilm
NL Film en TV

premiëredatum/ int. festivalselectie

11/5/23 (uitbreng) 405
9/2/23 + Berlijn Generations+
22/1/23 Focus Arnhem
27-3-23 Roze Filmdagen
23/9/23 Nederlands Film Festival
23/9/23 Nederlands Film Festival
23/9/23 Nederlands Film Festival

vervolg **In release / in première**

Hormonaal
Hannah
Barlebas
Queen of Dying
Gleuf
's Nachts word je Moeder

Pien van Grinsven
 Reinier Smit
 Malu Janssen
 Zoë Kiani
 Isis Cabolet
 Julia Roeselers

Pien van Grinsven
 Reinier Smit, Kay de Jong
 Malu Janssen
 Gonca Karasu
 Isis Cabolet
 Julia Roeselers

Korrel Film
 Kaliber Film
 Fixy
 Rauwkost collective
 Millstreet Films
 Hollandse Helden

23/9/23 Nederlands Film Festival
 23/9/23 Nederlands Film Festival
 23/9/23 Nederlands Film Festival
 23/9/23 Nederlands Film Festival
 3/12/23

Wildcard

titel

documentaire

Heaven Must Be Like This

animatie

Ma Mère et Moi
Leaf

regisseur

Jiyan Düyü

Emma Branderhorst
 Thom Lunshoff

scenarist

Jiyan Düyü

Emma Branderhorst
 Sam Dijkstra & Thom Lunshoff

producent

Dieptescherpte

Bind Film
 Isabella Films

premiërdatum/ int. festivalselectie

vanaf 25/8/23
 Depot Boijmans Van Beuningen

Berlijn 2023
 21-12-2023 Ketelhuis

Afwerking

titel

documentaire

I Want To Go Higher

Mag ik je aanraken? (met NFF bijzondere bijdrage)

An Asian Ghost Story

March 8, 2020: A Memoir

Metabolism

korte fictie

Over mij
Stuwing
Gnomes

Weglopers

The Shore

animatie

1976: Search for Life

onderzoek & experiment

P-9830

Center, Ring, Mall

Three Windows on South West

Almost There

Landscape Depressions

regisseur

Amanda van Hesteren
 Tamar van de Dop
 Bo Wang
 Firat Yücel
 Misho Antadze

Ali Asgari
 Juliette van Ardenne
 Ruwan Suresh Heggelman

Brandon Oelofse

Eron Sheean

Tess Martin

Michiel van Bakel
 Mateo Vega
 Mariia Ponomarova
 Tara Fallaux
 Janis Rafailidou

scenarist

Amanda van Hesteren
 Bo Wang
 Firat Yücel, Aylin Kuryel
 Misho Antadze

Ali Asgari
 Juliette van Ardenne
 R. Heggelman, Richard Raaphorst,
 Jasper ten Hoor
 Brandon Oelofse, Joseph Kearney

Eron Sheean

Tess Martin

Michiel van Bakel
 Mateo Vega
 Mariia Ponomarova
 Tara Fallaux
 Janis Rafailidou

producent

Amanda van Hesteren
 Witfilm
 Vines Films
 Aylin Kuryel
 Revolver Amsterdam

Damondi Works
 Juliette van Ardenne
 Mad Scientists Movement

Backlash Media

Eron Sheean

Tess Martin

Michiel van Bakel
 Mateo Vega
 Mariia Ponomarova
 Tara Fallaux
 SNG Film

premiërdatum/ int. festivalselectie

Go Short NL competitie
 NFF 25/9/23
 CPH DOX
 Go Short NL competitie
 Sheffield Docfest - Short
 Film Competition.

25/3/23 Movies that Matters
 NFF 24/9/23
 NFF 24/9/23

BFI Flare: London LBGTQIA+
 Film Festival (25/3/23)
 Imagine Fantastic Film Festival 2023

DOK Leipzig, International
 Competition Animated Film

Go Short NL competitie
 Go Short NL competitie
 NFF
 UNSEEN (tentoonstelling)
 EYE Filmmuseum (solo-tentoonstelling)

Lockdown Cinema (LD)/Music Mayday (MM)

titel

Window (Lockdown Cinema)

Meneer Pastoor (Lockdown Cinema)

Tinkebell - Who killed the blue Bird? (Lockdown Cinema)

Als de Wolken vallen (Music Mayday)

The PosSession of the Spirit (Music Mayday)

Ik ben geen Robot (Music Mayday)

regisseur

Marco Niemeijer
 Gabrielle Provaas
 Judith de Leeuw
 Cleo Julia Mullis
 Herbert Alfonso Jansen
 Victoria Warmerdam

scenarist

Marco Niemeijer
 Gabrielle Provaas
 Judith de Leeuw, Tamara Vuurmans
 Cleo Julia Mullis
 Herbert Alfonso Jansen
 Victoria Warmerdam

producent

seriousFilm
 Tomtit Film
 Blackframe
 Makaki Productions
 Cabin Content
 Oak Motion pictures

premiërdatum/ int. festivalselectie

21-2-2023 EYE
 16-3-2023 Maastricht
 10/12/23 Beeld & Geluid
 27/5/23 Hyena
 NFF 24/9/23
 NFF 23/9/23

bezoekcijfers t/m 19 februari 2024

bezoekcijfers bronnen: ©Maccs International

Samenstelling Organisatie

Raad van toezicht

Laetitia Griffith

voorzitter

datum aantreden 1 oktober 2016

benoemd tot voorzitter per 1 november 2018

herbenoemd per 1 oktober 2020

einde zittingstermijn 1 oktober 2024

Laetitia Griffith is commissaris bij ABN AMRO, TenneT, Gassan Diamonds, lid Raad van Commissarissen Europacific Partners Nederland B.V., bestuurslid Koninklijke Verzamelingen en Stichting Assurances KLM. Per 1 mei 2021 is zij voorzitter van de Stichting Nederlands Violconours, vicevoorzitter Raad van Commissarissen TenneT Holding BV en voorzitter van de Raad van Toezicht van het Metropole Orkest en Save the Children. Per 1 juli 2022 is Laetitia Griffith benoemd tot lid van de Kiesraad. Daarnaast is ze voormalig Staatsraad bij de Afdeling Advisering van de Raad van State. Zij is tevens voormalig lid van de Tweede Kamer voor de VVD, voormalig voorzitter van het bestuur van het Prinses Beatrix Spierfonds en voormalig wethouder Financiën en Economische Zaken in Amsterdam en voormalig voorzitter Raad van commissarissen Postcode Loterij (2014-2022).

Roman Tarlavski

datum aantreden 1 maart 2019

einde 1e termijn 1 maart 2023

einde 2e termijn 1 maart 2027

Roman Tarlavski is advocaat en partner bij advocatenkantoor CMS, lid van de raad van toezicht van het Ziekenhuis Amstelland en voorzitter van de bezwarencommissie van Stichting Collectieve Maror-gelden Nederland.

Robbert Aarts

datum aantreden 1 maart 2019

einde 1e termijn 1 maart 2023

einde 2e termijn 1 maart 2027

Robbert Aarts is Co-CEO van Fintage House BV, een onderneming gespecialiseerd in het management van rechten en geldstromen in de film/tv- en muzikwereld. Daarnaast is hij een van de eigenaren en managing directors van CASHét Card, een creditcard systeem dat financial controls en cash-back biedt aan film- en tv-producties in de VS en Canada. Tevens is hij lid van de Raad van Bestuur van Filmaid International, en tot oktober 2018 lid van de Raad van Toezicht van Eye.

Simone van Bijsterveldt

datum aantreden 1 april 2019

einde 1e termijn 1 april 2023

einde 2e termijn 1 april 2027

Simone van Bijsterveldt is een ervaren CFO en toezichthouder. Vanuit haar eigen organisatie Liobé ondersteunt zij diverse organisaties als CFO as-a-service, adviseert zij op M&A gebied en duurzaamheid. Simone is lid van de Raad van Toezicht en voorzitter audit commissie bij TivoliVredenburg. Daarnaast is zij lid van de Raad van Toezicht van Amsterdam UMC Foundation en penningmeester bij Stichting NatuurCollege. Voorheen is zij o.a. CFO geweest bij Novamedia/Goede Doelen Loterijen en MediaMonks. Sinds 30 december 2022 zit Simone in het bestuur van Stichting Continuïteit Novamedia. Bij de Vrije Universiteit was zij actief betrokken als extern deskundige voor de opleiding tot Registeraccountant. Simone is haar werkzame carrière gestart bij KPMG waar zij tevens is afgestudeerd als Registeraccountant.

Jasper van Hecke

datum aantreden 1 november 2021

einde 1e termijn 1 november 2025

Jasper van Hecke is Senior Vice President of Global Acquisitions & Production bij Universal Pictures Content Group in London, waar hij 4 slates overziet: Speelfilms, Documentaires, TV Series, Kids & Family. Daarvoor was hij Head of Development & Production bij Stephen Fry's productiemaatschappij Sprout Pictures. Eerder was Jasper co-founder & producer bij Corrino Media. Hij begon zijn carrière als regisseur van TV-commercials voor merken zoals Coca Cola, Axe en McDonalds. Jasper is lid van de British Academy of Film & Television en de International Academy of Television Arts & Sciences.

vervolg Samenstelling Organisatie

Vivian Opsteegh

datum aantreden 1 september 2022
einde 1e termijn 1 september 2026

Vivian Opsteegh is een ervaren strateeg en algemeen manager in (digitale) media. Sinds begin jaren 2000 ondersteunt zij merken bij de definiëring en uitvoering van content-, marketing- en advertisingstrategie in een veranderd medialandschap. Momenteel is zij werkzaam als directeur van de campusorganisatie op het Media Park in Hilversum.

Daarvoor was zij o.a. General Manager Films & Content bij Media.Monks, Managing Director van Social Embassy (nu Isobar) en Head of Digital Media bij MTV Networks (nu Paramount). Tevens is zij medeoprichter van GirlsinFilm.nl.

Anne Zeegers

datum aantreden 1 september 2023
einde 1^e termijn 1 september 2027
einde 2^e termijn 1 september 2031

Anne Zeegers werkt 30 jaar als directeur, bestuurder, jurist, mediator, adviseur en coach in de kunstensector. Het brengen van beweging, vernieuwing en samenwerking is haar handelsmerk. Tot voor kort was Anne directeur van De Schrijverscentrale. Daarvoor leidde ze het Netwerk Scenarioschrijvers (2009 - 2015) en richtte PAM op, waar ze zich als voorzitter samen met regisseurs, scenarioschrijvers en acteurs inzette voor een betere positie van filmmakers. Eerder zat Anne o.a. in het bestuur van artspace Nieuwe Vide, het Fonds voor de Scheppende Toonkunst en werkte ze bij Letterenfonds. Ze is lid van de Commissie Inspraak van Gemeente Haarlem. Momenteel houdt ze een sabbatical: op reis of te vinden in haar beeldhouwatelier.

Deniz Alkaç Aspirant Lid

datum aantreden 25 november 2022
einde termijn 25 november 2024.

Deniz Alkaç is een ervaren ondernemer met een voorliefde voor media. Op jonge leeftijd raakt hij gefascineerd door de kracht van verhalen. Hij verruult de middelbare school vroegtijdig voor het talentenprogramma van de publieke omroep BNN, presenteert als tiener een radio-programma bij Radio 538 en schrijft columns over (nieuwe) media voor NRC. Werkzaam bij de media waar hij altijd van had gedroomd, merkt Deniz een transitie in mediagebruik op: van traditioneel en lineair naar sociaal en digitaal. Hij richt het productiehuis Bruut Amsterdam op, dat digital-native makers verbindt aan merken. Als autodidact heeft Deniz oog voor de makers die niet per se de juiste papieren hebben, maar de wilskracht die hemzelf zoveel heeft gebracht.

Bestuur

Bero Beyer

directeur/bestuurder
datum aantreden 1 maart 2020
einde aanstellingstermijn was 1 januari 2025, maar in goed overleg vervroegd naar 9 oktober 2023.

Bero Beyer heeft zijn sporen verdiend in de nationale en internationale filmindustrie. Van 2015 tot 2020 was hij directeur van het International Film Festival Rotterdam (IFFR). Van 2013 tot 2015 werkte Bero Beyer ook voor het Filmfonds, als film-consulent speelfilm. Daarvoor was hij als producent met zijn productiebedrijf Augustus Film betrokken bij onder meer de prijswinnende speelfilms *Rana's Wedding* (Cannes 2002), *Paradise Now* (2005) en *Atlantic*. (2014). In december 2022 viel Bero Beyer wegens gezondheidsklachten uit. Per 9 oktober 2023 is door het ministerie eervol ontslag verleend aan Bero Beyer, als directeur-bestuurder.

Peter Schrurs

Interim bestuurder:
Datum aantreden 30 januari 2023
Datum aftreden 30 april 2023

Peter Schrurs was tot 1 maart 2022 lid van de Raad van Toezicht.

Sandra den Hamer

Interim directeur-bestuurder:
Datum aantreden 1 mei 2023
Einde aanstellingstermijn 31 oktober 2023
Directeur-bestuurder:
Datum aantreden: 1 november 2023
Einde aanstellingstermijn 31 december 2025

Sandra den Hamer brengt veel ervaring in de filmsector met haar mee. Zij was 15 jaar lang directeur-bestuurder van Eye Filmmuseum. Daarvoor was ze 23 jaar werkzaam voor het International Film Festival Rotterdam, waarvan de laatste 10 jaar als directeur. Vanuit beide functies werkte zij nauw samen met het Filmfonds, met name op het gebied van internationale samenwerking en sectorbrede vraagstukken.

vervolg Samenstelling Organisatie

Fondsbureau

George van Breemen

Zakelijk directeur

Gitta Kruisbrink

Hoofd Subsidiebureau

Maarten Wijdenes

Hoofd Productie

Iwana Chronis

Hoofd Selective Funding

Ilse Ronteltap

Hoofd International

Ilke Vernooij

Hoofd Incentive

Cynthia Ophorst

Projectmanager Marketing & Distributie

Monique Ruinen

Projectmanager Talentontwikkeling &

Filmactiviteiten

Absaline Hehakaya

Projectmanager Selective Funding

Erik van Drunen

Projectmanager Selective Funding

Mette Bloemers

Manager Subsidiebureau (tot aug)

Sabine Smits

Manager Subsidiebureau (per aug)

Dany Delvoie

Projectmanager International

André van Arnhem

Office Manager / Directie Assistent

Sanne Kragt

Secretarieel / HR medewerker

Patricia Pattynama

Secretarieel medewerker / Secretaris RvT

Alexandra Sniphout-Roep

Receptionist

Greetje Schuring

Secretariaat en Receptie

Chantal van den Bedem

Facilitair Medewerker

Annemarie Bergman

Jurist

Yin Lam

Controller

Simon de Haan

Administrateur

Daan Strating

Applicatiebeheerder (tot feb)

Vernon Linger

IT-medewerker (per feb)

Gerrie Thomeer

HR- adviseur

Anita de Groot

Coördinator ICT- en Informatiebeheer

Thu Ha Nguyen Thi

Productiebeheerder

Judith Leddy-Ratten

Productiebeheerder

Thomas van Tuijl

Productiebeheerder

Mirjam Bal

Productiebeheerder

Elleke Swaans

Productiebeheerder

Sytse Kuilman

Productiebeheerder

Marlijn Koers

Productiebeheerder

Steven Hillenius

Productiebeheerder (per apr)

Raymond de Bois

Projectbegeleider

Monica Wissing

Projectbegeleider

Patricia van Wetten

Projectbegeleider

Veerle Bovens

Projectbegeleider

Nienke Doekes

Projectbegeleider

Marrigje de Jong

Projectbegeleider

Jolijn van Rees

Projectbegeleider

Ezra Droog

Projectbegeleider

Esther Aboagye Afriyie

Projectbegeleider (per apr)

Laura Talsma

Procescoördinator/projectbegeleider

Miko Roosterman

Projectmedewerker

Kimon Lêfas

Projectmedewerker

Eva Wagtmans

Projectmedewerker

Linda von Winkelmann

Projectmedewerker

Simone Kaagman

Projectmedewerker

Bas van der Ree

Film Commissioner

Niels Smitshoek

Vrijwilliger/werkervaringsplek

Jeroen van der Zalm

Beleidsadviseur

Marieke van Zalk

Manager Communicatie

Jonathan Mees

Manager research & communicatieprojecten

Jennifer Lie Fong

Communicatieadviseur

Noa Joosten

(junior) medewerker communicatie (tot febr)

Joey Huisman

Online communicatiemedewerker (per sep)

vervolg Samenstelling Organisatie

FILMCONSULENTEN

Rogier Blok

Filmconsulent

Urias Boerleider

Filmconsulent

Yuloon Lee

Filmconsulent

Robil Rahantoeknam

Filmconsulent

Sherin Seyda

Filmconsulent

Simone van den Broek

Filmconsulent

Lotte Bronshoff

Filmconsulent

Kaweh Modiri

Filmconsulent (per mrt)

Vi Nguyen

Filmconsulent (per apr)

Michiel van Opstal

Filmconsulent (per dec in dienst)

Beri Shalmashi

(i.v.m. vervanging tijdens zwangerschapsverlof)

Filmconsulent *

Frank Peijnenburg

Filmconsulent *

* Tijdelijke vervanging of versterking vaste medewerkers
in kader van 'ziek en piek'.

Adviseurs samengestelde commissies

SHORTS

Fay Breeman
Gwyneth Sleutel

FILMFESTIVALS

Vi Nguyen (tot apr)
Carlo Dias
Fredau Buwalda
Marieke de Graaf
Daan Vermeulen

TALENTONTWIKKELING IN DE REGIO

Sacha Gertsik
Herbert Alfonso Jansen
Sam Yazdanpanna

IMMERSE\INTERACT

Sarah Lugthart
Doede Holtkamp
Donna Verheijden
Teddy Cherim
Floris Kaayk

BIOSCOOPUITBRENG BUITENLANDSE KWALITATIEVE KINDER- EN JEUGDFILMS

Luc Freijer
Suzanne Bessem
Linda Croonen

BIOSCOOPUITBRENG BUITENLANDSE ARTHOUSE FILM OF DOCUMENTAIRE IN NEDERLAND

Jasper Naaijkens
Renske Diks
Michèle Creemers
Wilko Schuringa
Thomas Fransman
Miranda van Gelder
Jan Uttien

MINORITAIRE COPRODUCTIES

Dirk Impens
Frank Peijnenburg
Winnie Lau
Daniella Koot
Fay Breeman
Frank Groot
Martha Parlatore

MINORITAIRE COPRODUCTIES ISM VAF

Ingrid van Tol
Reber Dosky
Gabrielle Rozing
Rink Klaassen
Esther Bannenberg

DE VERBEELDING

Anke Bangma
Fiona Tan
Vincent Stroep

EXTERNE ADVISEURS DOCUMENTAIRE

Ester Gould
Hanne Phlypo

EXTERNE ADVISEURS MAINSTREAM

Rosalie Moorman
Daniella Koot
Lisette Ruijtenberg
Sebastian Korteweg
Rink Klaasen

FILMEDUCATIEHUB

Vanessa Pattipeilohy
Iris Verhoeven
Geerle van der Wijk

CINESCOOP

Winnie Lau
Dirk Impens
Mirjam Wertheim
David Deprez

CALEIDOSCOOP

Quirine Racké
Urszula Antoniak

CINEDOC

Martijn te Pas
Wouter Janssen
Liselot Verbrugge
Raul Niño Zambrano

VAN DOESBURGHUIS

Frank Peijnenburg
Quirine Racké

BEZWAARCOMMISSIE

B.K. Olivier
L.E.M. Zalme
P. H. Ariëns Kappers
M.M.A. de Koning
J. Sirag

Inclusief taalgebruik

In navolging van ons Diversiteit & Inclusie beleid hebben we ons in dit jaarverslag in keuzes van bewoordingen, waar nodig, laten inspireren door de Taalgids Waarden Voor Een Nieuwe Taal opgesteld door de Code Diversiteit & Inclusie.

COLOFON

Tekst en eindredactie: **Nederlands Filmfonds**

Interviews: **Maricke Nieuwdorp**

Beeld: **aanvragers, tenzij anders vermeld.**

Fotografie: **Sjoukje van Gool** (interviews op pagina's 12-14 en 38-41)

Vormgeving: **G7b.nl Grafisch Ontwerp – Gerald Zevenboom**

Volledige of gedeeltelijke overname is

alleen toegestaan met bronvermelding

© copyright Nederlands Filmfonds 2024

Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend

NEDERLANDS FILMFONDS

Pijnackerstraat 5

1072 JS Amsterdam

020-5707676

info@filmfonds.nl

www.filmfonds.nl

NL FILM
FONDS